

ANALIZA POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO POWIATU SZTUMSKIEGO

**w ramach projektu:
„Wyprzedzić zmianę – Partnerstwo lokalne
dla rozwoju gospodarczego powiatu sztumskiego”**

Autorzy opracowania:

dr Marzenna Czerwińska
Małgorzata Stompór
dr Maciej Tarkowski
Magdalena Wojtysiak
dr Bohdan Wyżnikiewicz

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	4
1. Informacje ogólne o powiecie sztumskim	6
1.1. Położenie geograficzne powiatu	6
1.2. Powierzchnia powiatu	8
1.3. Struktura użytkowania gruntów	9
1.4. Ludność powiatu	10
1.5. Kluczowi pracodawcy	11
2. Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim	12
2.1. Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu sztumskiego w latach 2004-2009	12
2.1.1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tysięcy mieszkańców	13
2.1.2. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych	14
2.1.3. Podmioty gospodarcze według klas wielkości	16
2.1.4. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD	18
2.1.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	19
2.1.6. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według sektorów własnościowych, klas wielkości i sekcji PKD	22
2.2. Warunki prowadzenia biznesu	27
2.2.1. Lokalizacja powiatu sztumskiego na komunikacyjnej mapie kraju	27
2.2.2. Sieć komunikacyjna, gospodarka wodno-ściekowa, zaopatrzenie w ciepło, energię i gaz	29
2.2.3. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna	35
2.2.4. Oferta inwestycyjna Miasta i Gminy Sztum	38
2.2.5. Instytucjonalne zaplecze biznesu	39
2.3. Miasta partnerskie	41
2.4. Edukacja dla rozwoju powiatu	41
3. Lokalny rynek pracy w powiecie sztumskim	46
3.1. Zatrudnienie w powiecie sztumskim w latach 2004-2009	46
3.1.1. Pracujący według płci	47
3.1.2. Pracujący według sektorów	48
3.1.3. Pracujący w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego	50
3.1.4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sztumskim	51
3.2. Bezrobocie w powiecie sztumskim w latach 2004-2009	51
3.2.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego	52
3.2.2. Zarejestrowani bezrobotni według płci	53
3.2.3. Zarejestrowani bezrobotni według wieku	54

3.2.4. Zarejestrowani bezrobotni według wykształcenia	55
3.3. Bezrobocie w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego	57
3.4. Oferty pracy w powiecie sztumskim	60
3.5. Zawody nadwyżkowe i deficytowe w powiecie sztumskim w 2009 r.	65
4. Turystyka w powiecie sztumskim	69
4.1. Walory powiatu sztumskiego dla rozwoju turystyki	69
4.2. Oferta turystyczna.	72
4.3. Produkty tradycyjne	77
5. Projekty finansowane ze środków UE i ich wpływ na sytuację gospodarczą powiatu sztumskiego	79
6. Powiat sztumski jako część Obszaru Inwestycyjnego Dolnej Wisły	81
7. Wnioski i rekomendacje	86
Spis tabel	95
Spis wykresów	96
Spis rysunków	98
Bibliografia	99

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie powstało w ramach projektu **„Wyprzedzić zmianę – Partnerstwo lokalne dla rozwoju gospodarczego powiatu sztumskiego”** realizowanego przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową – Gdańską Akademię Bankową i PBS DGA, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki, Poddziałanie 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie.

Celem opracowania jest analiza potencjału gospodarczego powiatu sztumskiego oraz sformułowanie rekomendacji dotyczących kierunków rozwoju.

W opracowaniu przedstawiono wyniki analizy danych wtórnych. Dane do badania pozyskiwane były z Banku Danych Regionalnych GUS, PUP w Sztumie, Kuratorium Oświaty. Pomocne były również dokumenty opracowane przez władze powiatu sztumskiego oraz władze województwa pomorskiego, dotyczące różnych sfer funkcjonowania analizowanych obszarów. Uzupełnienie tych danych stanowiły informacje pochodzące z portali oraz stron internetowych miast i gmin powiatu, strony internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, jak również artykuły z gazet.

Głównym okresem poddanym analizie były lata 2004-2009. Istotny problem badawczy stanowiło uwzględnienie w analizowanych obszarach danych dotyczących szczebla gminnego. Część ewidencjonowanych i publikowanych przez Urząd Statystyczny danych niestety dotyczy większych agregatów, jakimi są powiaty. Dane dotyczące gmin pozyskiwane były z pomocą Starostwa Powiatowego w Sztumie.

Opracowanie „Analiza potencjału gospodarczego powiatu sztumskiego” składa się z czterech części.

W pierwszym rozdziale przedstawiono ogólne informacje o powiecie sztumskim, jego powierzchni, strukturze ludności, strukturze gruntów, wskazano kluczowych pracodawców.

W drugiej części opracowania analizie poddano kształtowanie się kluczowych zjawisk związanych z aktywnością gospodarczą w powiecie i w poszczególnych gminach. Badaniu poddano strukturę podmiotów gospodarczych z uwzględnieniem takich kryteriów jak: liczba zatrudnionych pracowników, sekcje PKD, sektory własnościowe. Niektóre dane przedstawiono w podziale na poszczególne gminy powiatu. W części tej przedstawiono również nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw oraz warunki prowadzenia biznesu w powiecie: sieć komunikacyjną, gospodarkę wodno-ściekową, zaopatrzenie w energię i gaz, instytucjonalne zaplecze biznesu, miasta partnerskie, ofertę inwestycyjną Miasta Sztum, ofertę edukacyjną powiatu.

Rozdział trzeci zawiera analizę lokalnego rynku pracy. Zatrudnienie w powiecie sztumskim analizowane jest w podziale na sektory i płeć. Do analizy bezrobocia zastosowano kryterium wieku, płci i wykształcenia. Analizie poddano również dane dotyczące poszczególnych gmin powiatu. W dalszej części rozdziału przedstawiono strukturę ofert pracy w powiecie sztumskim oraz informacje dotyczące zawodów nadwyżkowych i deficytowych.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W czwartym rozdziale dokonano diagnozy potencjału branży turystycznej w powiecie sztumskim. Omówiono walory powiatu dla rozwoju turystyki, przedstawiono ofertę turystyczną powiatu oraz produkty tradycyjne.

Rozdział piąty zawiera listę i opis realizowanych w powiecie sztumskim projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej, których celem jest poprawa sytuacji gospodarczej powiatu, wzrost jego atrakcyjności, poprawa infrastruktury.

W rozdziale szóstym omówiono ideę współpracy pięciu sąsiadujących powiatów województwa pomorskiego: starogardzkiego, tczewskiego, malborskiego, sztumskiego i kwidzińskiego jako tzw. Obszaru Inwestycyjnego Dolnej Wisły.

W ostatniej części opracowania dokonano analizy słabych i mocnych stron powiatu oraz potencjalnych szans i zagrożeń, które mogą wpłynąć na jego dalszy rozwój. Rozdział siódmy zawiera wnioski i rekomendacje, które powinny zdaniem autorów stanowić punkt wyjścia do zaktualizowania i wyznaczenia strategii rozwoju powiatu oraz opracowania Strategii Zarządzania Zmianą Gospodarczą w Powiecie Sztumskim.

1. INFORMACJE OGÓLNE O POWIECIE SZTUMSKIM

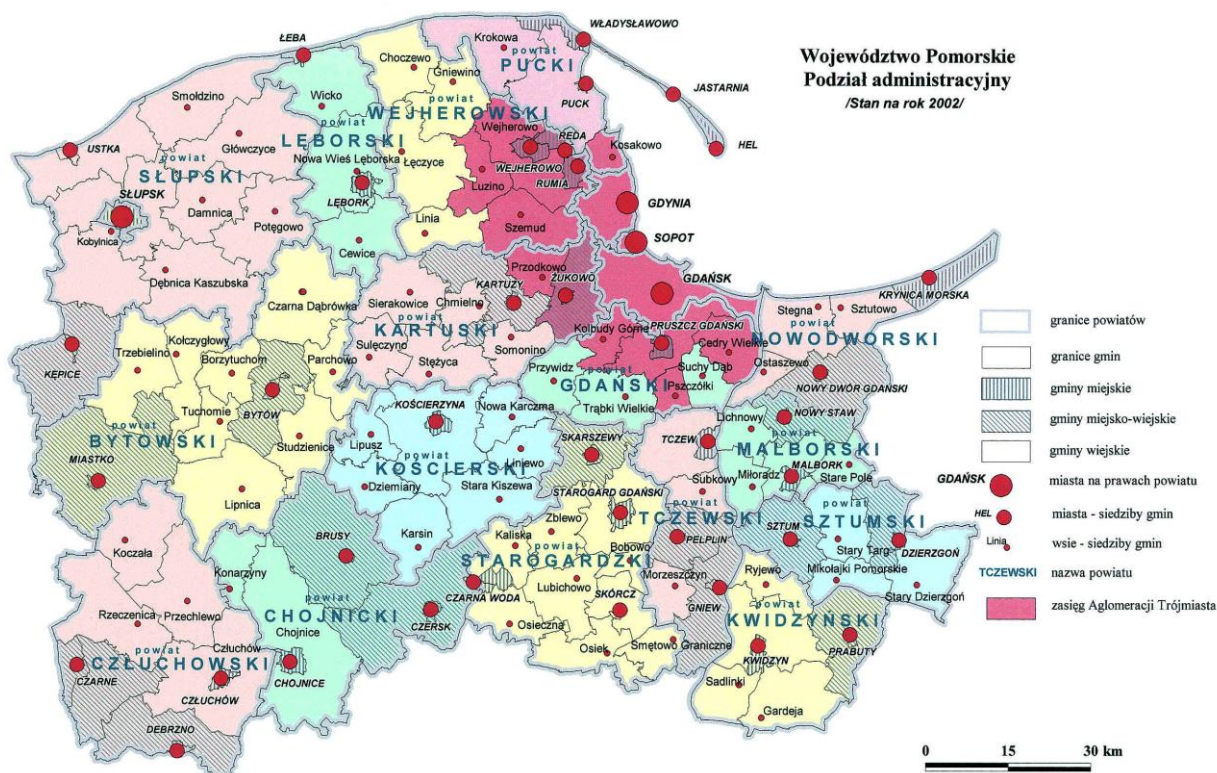
1.1 Położenie geograficzne powiatu

Powiat sztumski położony jest we wschodniej części województwa pomorskiego, sąsiaduje z powiatem malborskim, kwidzyńskim, tczewskim, jak również trzema powiatami województwa warmińsko-mazurskiego tj. powiatem elbląskim, ostródzkim i iławskim. Wraz z powiatem malborskim, kwidzyńskim i nowodworskim tworzy tzw. grupę powiatów zawiślańskich województwa pomorskiego.

W skład powiatu sztumskiego wchodzi dwie gminy miejsko – wiejskie tj. **Miasto i Gmina Sztum**, **Miasto i Gmina Dzierzgoń** oraz trzy gminy wiejskie **Gmina Stary Targ**, **Gmina Stary Dzierzgoń** i **Gmina Mikołajki Pomorskie**. Siedziba władz powiatu mieści się w Sztumie.

Na południowo-wschodnim krańcu powiatu rozpościera się północna część Parku Krajobrazowego Pojezierza Iławskiego. W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne oraz kompleksy leśne. Powiat sztumski cechuje się relatywnie dobrymi i średnimi warunkami glebowymi.

Rysunek 1. Położenie powiatu sztumskiego w województwie pomorskim

Źródło: Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, www.woj-pomorskie.pl

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 2. Gminy w powiecie sztumskim

Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

Miasto i Gmina Sztum

Miejscowości w gminie: Barlewice, Barlewicзки, Biała Góra, Cygusy, Czernin, Goraj, Gościszewo, Górki, Gronajny, Grzępa, Kępina, Koniecwałd, Koślinka, Michorowo, Nowa Wieś, Parowy, Parpary, Pietrzwałd, Polanka, Polaszki, Postolin, Razmy Małe, Szpitalna Wieś, Sztum, Sztumska Wieś, Sztumskie Pole, Uśnice, Węgry, Witki, Wydry, Wygoda, Zajezerze.

Miasto i Gmina Dzierzgoń

Miejscowości w gminie: Ankamaty, Bagart, Blunaki, Bruk, Budzisz, Chojty, Dzierzgoń, Jasna, Jasna, Jeziorno, Judyty, Minięta, Morany, Nowiec, Nowiny, Pacholy, Pawłowo, Piaski Sztumskie, Poliksy, Prakwice, Stanowo, Tywęzy, Żuławka Sztumska, Żuławka Sztumska.

Gmina Stary Targ

Miejscowości w gminie: Bukowo, Czerwony Dwór, Dąbrówka Malborska, Gintro, Jodłówka, Jordanki, Jurkowice, Kalwa, Kątki, Klecewo, Łoza, Mleczewo, Nowy Targ, Pozolia, Ramoty, Stary Dwór, Stary Targ, Szropy, Trankwice, Tropy Sztumskie, Tulice, Waplewo Wielkie, Zielonki.

Gmina Stary Dzierzgoń

Miejscowości w gminie: Adamowo, Bartne Łąki, Bądze, Białe Błoto, Bucznik, Danielówka, Folwark, Gisiel, Giślinek, Górki, Kielmy, Kołtyniany, Kornele, Królikowo, Latkowo, Lipiec, Lubochowo, Matule, Milikowo, Monasterzysko Małe, Monasterzysko Wielkie, Mortąg, Myślice, Nowy Folwark, Najatki, Piaski Morąskie, Pronie, Prońki, Pogorzele, Porzeczce, Protajny, Przezmark, Pudłowiec, Podwiejki, Popity, Skolwity, Stare Miasto, Stary Dzierzgoń, Tabory, Wartule, Wesoła Kępa, Zakręty, Zamek.

Gmina Mikołajki Pomorskie

Miejscowości w gminie: Balewo, Cierpięta, Cieszymowo Wielkie, Dąbrówka Pruska, Dworek, Kołożąb, Krasna Łąka, Krastudy, Linki, Mikołajki Pomorskie, Mirowice, Nowe Minięta, Perklice, Pierzchowice, Sadłuki, Stażki, Wilczego.

1.2. Powierzchnia powiatu

Obszar powiatu według pomiaru geodezyjnego wynosi 730,74 km², co stanowi 4% całości powierzchni województwa pomorskiego.

Tabela 1. Obszar powiatu w podziale na ha i km²

MIASTO/ GMINA	Powierzchnia w km ²	Powierzchnia w ha
Miasto Sztum	4,59	459
Gmina Sztum	176,47	17 647
Miasto Dzierzgoń	3,90	390
Gmina Dzierzgoń	127,13	12 713
Gmina Stary Targ	141,35	14 135

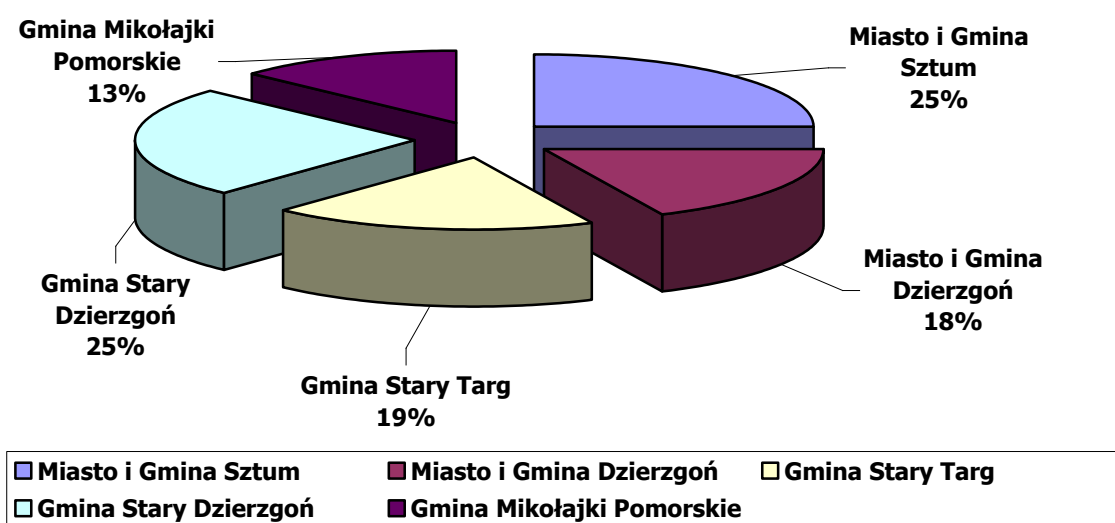

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Gmina Stary Dzierzgoń	185,70	18 570
Gmina Mikołajki Pomorskie	91,60	9 160
Ogółem	730,74	73 074

Źródło: Wydział Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w Sztumie (stan na 22.02.2008 r.)

Wykres 1. Procentowy obszar powiatu sztumskiego w podziale na gminy

Źródło: opracowanie własne

1.3. Struktura użytkowania gruntów

We wszystkich gminach powiatu sztumskiego największą powierzchnię gruntów obejmują użytki rolne (stanowią one około 75% ogólnej powierzchni powiatu), następne w kolejności są grunty leśne i zadrzewione, które obejmują 16,9% powierzchni powiatu. Dla powiatu sztumskiego charakterystyczna jest również dość duża powierzchnia wód (około 1,6%). Strukturę gruntów powiatu sztumskiego prezentuje tabela 2.

Tabela 2. Struktura użytkowania gruntów na obszarze powiatu sztumskiego [ha]

MIASTO/GMINA	Użytki rolne	Grunty leśne i zadrzewione i	Grunty zabudowane i zurbanizowane	Grunty pod wodami	Pozostałe grunty	OGÓŁEM
Miasto Sztum	152	2	163	121	21	459
Gmina Sztum	11 248	4 598	702	603	439	17 590
Miasto Dzierzgoń	183	46	137	4	20	390

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Gmina Dzierzgoń	11 498	412	484	51	232	12 677
Gmina Stary Targ	11 747	1 381	604	69	304	14 105
Gmina Stary Dzierzgoń	12 702	4 604	663	227	389	18 585
Gmina Mikołajki Pomorskie	7 235	1 264	324	126	201	9 150
Powiat sztumski	54 765	12 307	3 077	1 201	1 606	72 956

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla powiatu sztumskiego na lata 2004 – 2011

1.4. Ludność powiatu

Liczba ludności powiatu wynosi 41.694 (dane GUS, 31.12.2009 r.), co stanowi około 2% ludności województwa pomorskiego.

Miasto i Gmina Sztum – 17.904 mieszkańców
 Miasto i Gmina Dzierzgoń – 9.521 mieszkańców
 Gmina Stary Targ – 6.507 mieszkańców
 Gmina Stary Dzierzgoń – 4.035 mieszkańców
 Gmina Mikołajki Pomorskie – 3.727 mieszkańców

36% ludności powiatu sztumskiego zamieszkuje w miastach, zaś 64% to mieszkańcy wsi. Kobiety stanowią 50,6% mieszkańców powiatu.

Gęstość zaludnienia wynosi 57 mieszkańców na 1 km² (średnia w woj. pomorskim 122).

Struktura ludności w zależności od wieku zaprezentowana została w tabeli poniżej.

Tabela 3. Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [osoba]

rok	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym - poniżej 15 lat	w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety i 15-64 lata mężczyźni	w wieku poprodukcyjnym
2004	41974	8434	28786	4754
2005	41886	8147	28989	4750
2006	41823	7955	29107	4761
2007	41763	7733	29204	4826
2008	41708	7551	29257	4900
2009	41694	7465	29200	5029

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2009 r. 70% ludności powiatu stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, 12% osoby w wieku poprodukcyjnym i 18% osoby w wieku przedprodukcyjnym.

Na terenie powiatu sztumskiego wzrasta procentowy wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności tego regionu. Faktem oraz jednocześnie niepodważalnym problemem, przed jakim stoją nie tylko regiony naszego kraju, ale cała gospodarka Polski oraz większość rozwiniętych gospodarek Europy Zachodniej to „starzejące się społeczeństwo”.

1.5. Kluczowi pracodawcy

Powiat sztumski charakteryzuje się niskim stopniem urbanizacji i uprzemysłowienia. Na obszarze powiatu przeważa produkcja rolna, obejmująca głównie uprawy buraków cukrowych, zbóż, roślin strączkowych oraz surowców na pasze objętościowe. W związku z tym większość zakładów to przedsiębiorstwa rolne oraz związane z produkcją rolną. Zakłady przemysłowe zlokalizowane są głównie w miastach. Ponad 40% powierzchni powiatu zajmują indywidualne gospodarstwa rolne, a około 16% stanowią obszary leśne administrowane przez Nadleśnictwa w Kwidzynie i Suszu.

Na terenie powiatu występują zakłady przemysłowe: metalowe, paszowe, meblowe, mineralne, skórzane. Główne kierunki gospodarczego rozwoju powiatu to przedsięwzięcia przemysłowe w zakresie nowych technologii przemysłu rolno-spożywczego, produkcji materiałów budowlanych, obsługi rolnictwa i inne przyjazne dla środowiska. Powiat sztumski posiada bardzo korzystne warunki dla rozwoju gospodarki żywnościowej, co jest szansą dla przemysłu przetwórczego.

Kluczowymi pracodawcami w powiecie sztumskim są:

- ELITA Sp. z o.o. (produkcja mebli łazienkowych),
- FILA Polska Fabryka Wodomierzy i Ciepłomierzy (produkcja wodomierzy i armatury),
- Fobos Invest (co-packing, co-manufacturing),
- "Elstar OILS" S.A. Dodatki Spożywcze (oleje rafinowane, tłuszcze roślinne dla przemysłu spożywczego),
- PRIMET S.A. (produkcja wyrobów i konstrukcji stalowych, produkcja okien)
- Krautzberger Polska (aparaty do natrysku farb, lakierów itp.),
- Sonac Uśnice Sp. z o.o. (produkcji wysoko wyspecjalizowanych komponentów do produkcji karmy dla zwierząt domowych oraz pasz dla zwierząt hodowlanych),
- Wielobranżowa Spółka z o.o. AMEK (m.in. osprzęt kontenerowy, urządzenia pokładowe na statki, urządzenia dla rolnictwa),
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe POM Sztum Sp. z o.o. (m.in. konstrukcje stalowe, osprzęt kontenerowy),
- FM Elektronika pojazdowa (zakład naprawy podzespołów samochodowych),
- MULTISYSTEM Sp. z o.o. (m.in. obróbka metali, przetwórstwo tworzyw sztucznych, sprzęt elektroinstalacyjny),
- Kram Sp. z o.o. (maszyny i urządzenia pakujące, artykuły opakowaniowe),
- P.T.U.P.H. MAR-LANG (budowa obiektów mostowych - drogowych, obiektów użyteczności publicznej oraz produkcja wyrobów metalowych i konstrukcji stalowych).

2. PODMIOTY GOSPODARCZE W POWIECIE SZTUMSKIM

Powiat sztumski jest obszarem o niskim stopniu uprzemysłowienia i urbanizacji. Dominującą formę działalności stanowi rolnictwo. Produkcja rolna obejmuje uprawy zbóż, buraków cukrowych, roślin strączkowych oraz surowców na pasze objętościowe.

Na terenie powiatu w 2009 roku funkcjonowało 3.208 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 170 podmiotów stanowiło sektor publiczny, natomiast 3.038 sektor prywatny. 93% zarejestrowanych podmiotów stanowiły firmy najmniejsze zatrudniające do 9 osób. Największą grupę reprezentowała branża handel i naprawy, następnie obsługa nieruchomości i firm oraz budownictwo i przetwórstwo przemysłowe.

Większość zakładów w powiecie sztumskim to przedsiębiorstwa rolne oraz związane z produkcją rolną. Znaczny udział mają także gospodarstwa indywidualne. Zasadniczo na terenie omawianej jednostki administracyjnej przeważają małe gospodarstwa rolne (do 5 ha powierzchni), drugie w kolejności są gospodarstwa o powierzchni mieszczącej się w przedziale 20-50 ha oraz 10-20 ha.

Atutem, który sprzyja intensywnemu rozwojowi rolnictwa na obszarze powiatu, są dobre gleby. Na obszarze powiatu sztumskiego przeważają gleby średniej i dobrej jakości. Wśród gruntów ornych dominują gleby klasy IV a oraz klasy III b. Gleby klas III-cich stanowią 34,6% gruntów ornych, a gleby klas IV-tych – 24,1%.

Warunki w jakich funkcjonują gospodarstwa rolne na terenie powiatu sztumskiego są złożone. Słaba kondycja finansowa rolnictwa powiatu wynika głównie z niskiej towarowości gospodarstw rolnych, spowodowanej ich niewielką powierzchnią, uniemożliwiająca dostateczne wyposażenie techniczne. Większość gospodarstw produkuje na potrzeby własnej rodziny, a praca w gospodarstwach rolnych jest źródłem utrzymania dla większości mieszkańców powiatu. Gospodarstwa wysokotowarowe stanowią niewielki procent ogólnej liczby gospodarstw.

Nieskażone środowisko naturalne, korzystne warunki glebowe (znaczny udział gleb wysokich klas bonitacyjnych) oraz wystarczająca liczba osób w wieku produkcyjnym stanowią szansę na **rozwój produkcji zdrowej żywności w gospodarstwach ekologicznych.**

2.1. Analiza struktury i dynamiki zmian liczby podmiotów gospodarczych na terenie powiatu sztumskiego w latach 2004-2009

W powiecie sztumskim liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych wzrosła w 2009 r. w stosunku do roku 2004 r. o ok. 10% (299 podmiotów). W analizowanym okresie największy przyrost zanotowano w 2008 r. (wzrost liczby podmiotów w stosunku do 2007 r. o 132 jednostki gospodarcze), w 2007 i w 2009 roku odnotowany został ujemny indeks dynamiki. W 2009 r. liczba podmiotów gospodarczych wynosiła 3.208 r. jednostek i spadła w stosunku do roku poprzedniego o 11 podmiotów.

Kształtowanie się liczby zarejestrowanych w powiecie sztumskim jednostek gospodarczych w podziale na sektory własności, klasy wielkości i sekcje PKD omówiono poniżej.

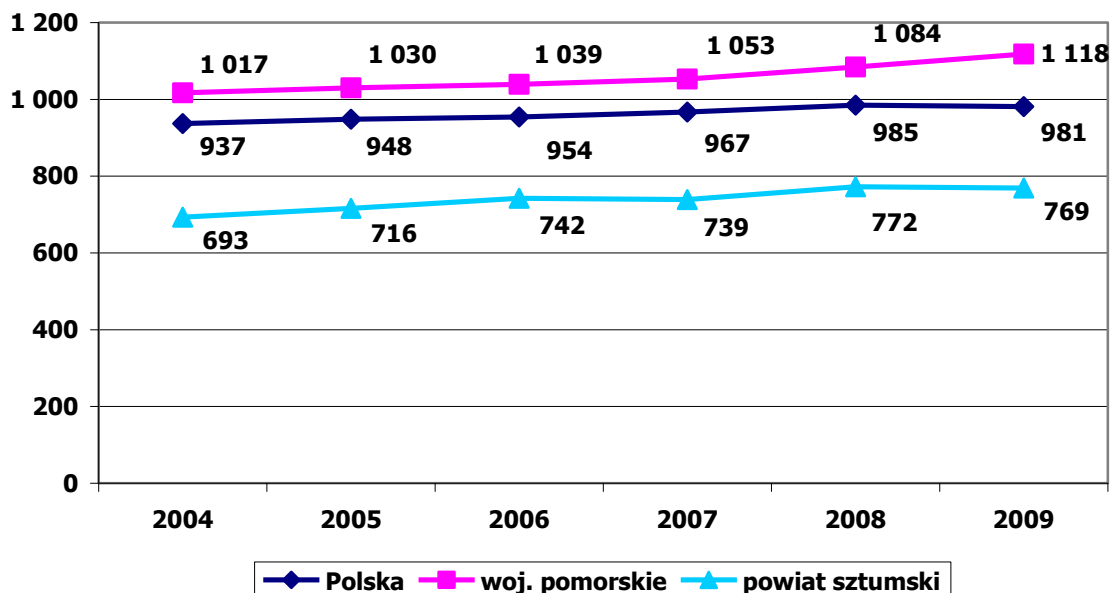
2.1.1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tysięcy mieszkańców

Do oceny aktywności gospodarczej zastosowano wskaźnik określający liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tysięcy mieszkańców. Miara ta pozwala na względne określenie liczby firm w danej jednostce podziału terytorialnego.

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności wynosi w powiecie sztumskim 769 jednostek. Dla porównania w województwie pomorskim jest to 1.118 jednostek, w Polsce 981 jednostek, a w powiatach ościennych tj. malborskim, tczewskim i kwidzińskim odpowiednio 951, 871 i 931. Możemy więc mówić o niskim poziomie uprzemysłowienia w powiecie sztumskim, w którym dominującą formą działalności jest rolnictwo.

W województwie pomorskim liczba firm jest stale wyższa od średniej krajowej. W latach 2004-2007 różnica ta wynosiła ok. 80 firm, w 2008 r. – 99 firm, a w 2009 r. 137 jednostek gospodarczych. **Natomiast liczba podmiotów na 10 tys. mieszkańców w powiecie sztumskim była w 2009 r. o 22% niższa od średniej krajowej** (wykres 2).

Wykres 2. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w Polsce, województwie pomorskim i powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

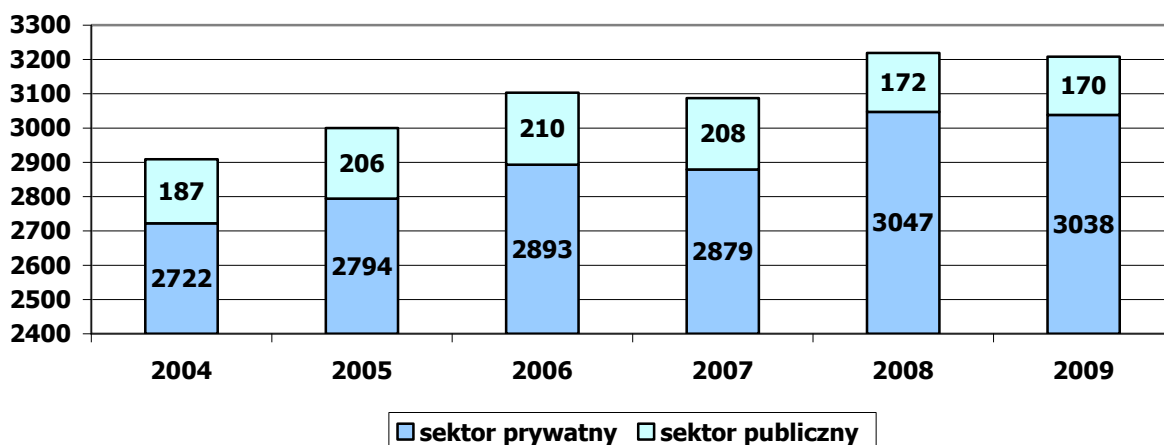
W latach 2004-2009 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie sztumskim przyrastała szybciej niż w kraju. Proces ten pozwolił zmniejszyć różnicę pomiędzy wskaźnikami dla Polski i powiatu. W 2004 r. w powiecie sztumskim liczba firm na 10 tys. mieszkańców była o 244 podmiotów niższa od średniej krajowej, w 2009 r. różnica ta zmniejszyła się do 212 jednostek.

2.1.2. Podmioty gospodarcze według sektorów własnościowych

Bilans zamknięcia 2009 roku dla obszaru powiatu sztumskiego to 3.208 podmiotów gospodarczych ogółem, z czego ponad 5% stanowiły podmioty gospodarcze funkcjonujące w sektorze publicznym. **Niemal 95% jednostek gospodarczych w powiecie to przedsiębiorstwa działające w sektorze prywatnym** (wykres 3). Struktura ta jest zbliżona do struktury własnościowej podmiotów, jaką możemy zaobserwować w województwie pomorskim czy w skali ogólnopolskiej, gdzie w sektorze prywatnym funkcjonuje niemal 97% wszystkich przedsiębiorstw.

Wykres 3. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 według sektorów własności (publiczny, prywatny) [jedn. gosp.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W analizowanym okresie w 2007 i 2009 roku odnotowany został ujemny indeks dynamiki, związany w głównej mierze ze zmniejszeniem się w tym czasie ogólnej liczby osób prowadzących na terenie powiatu sztumskiego własną działalność gospodarczą (z 2275 jednostek w 2006 r. do 2246 podmiotów w 2007 r. oraz z 2366 jednostek w 2008 r. do 2338 w 2009 r.).

Spośród 170 jednostek sektora publicznego, które były zarejestrowane w Głównym Urzędzie Statystycznym na koniec 2009 roku w powiecie sztumskim aż 95 podmiotów stanowiły państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. Natomiast w sektorze prywatnym, podobnie jak w strukturze ogólnopolskiej, **dominujący udział stanowiły osoby fizyczne prowadzące samodzielnie pozarolniczą działalność gospodarczą**. Te najprostsze struktury formalno-prawne stanowią w powiecie sztumskim **77%** ogółu funkcjonujących podmiotów tego sektora. W skali województwa pomorskiego i całej Polski sytuacja ta wygląda niemal identycznie – udział działalności gospodarczych w ogóle zarejestrowanych w bazie REGON podmiotów gospodarczych na koniec 2009 roku wynosił odpowiednio 77% i 78%.

Struktura organizacyjno-prawna funkcjonujących podmiotów, w której przeważający udział stanowią drobni przedsiębiorcy prowadzący własną działalność gospodarczą jest z jednej

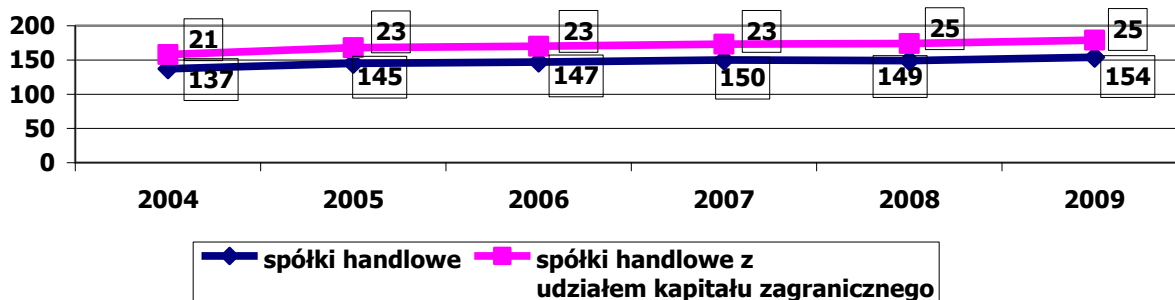
strony korzystna, gdyż nie prowadzi do monopolizowania relacji rynkowych pomiędzy przedsiębiorcami, buduje właściwe fundamenty konkurencji wolnorynkowej, jak również skutecznie wpływa na dywersyfikację ryzyka związanego z przetrwaniem elastycznych, małych i mobilnych przedsiębiorstw. Tak duży udział małych firm wpływa również na stabilność lokalnej gospodarki. Mniejsze firmy są bardziej elastyczne i łatwiej adaptują się do zmiennych realiów rynku, co jest ważne szczególnie w czasie kryzysu.

Z drugiej jednak strony tego typu drobna przedsiębiorczość niestety w czasach kryzysu może w większej mierze ulegać problemom związanym z utrzymaniem płynności finansowej, pozyskaniem źródeł finansowania bieżącej działalności operacyjnej oraz uchronieniem się przed pułapką reakcji łańcuchowej związanej z niewypłacalnością większych kooperantów. Sytuację tę jednak należy rozpatrywać w szerszej perspektywie i na pewno, z uwagi na tożsamą strukturę podmiotów gospodarczych funkcjonujących w skali ogólnopolskiej, nie można przesądzać, iż na obszarze powiatu sztumskiego mamy do czynienia z sytuacją niestandardową.

Drugą grupę firm obszaru powiatu sztumskiego, zidentyfikowaną pod względem liczebności, stanowią spółki handlowe stanowiące w 2009 r. około 5% podmiotów sektora prywatnego tego obszaru. Warto zauważyć, iż w porównaniu z liczebnością tych podmiotów w skali ogólnopolskiej i w skali województwa pomorskiego (7,7% i 8,5% ogółu zarejestrowanych w REGON jednostek gospodarczych) liczba tych podmiotów w powiecie sztumskim jest relatywnie niska.

Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w 2009 r. w powiecie sztumskim w sektorze prywatnym ogółem wyniosła 0,82% ogółu zarejestrowanych w tym sektorze jednostek gospodarczych. Jest to dość niski poziom biorąc pod uwagę, że w województwie pomorskim wskaźnik ten wynosi 1,68%, a w Polsce 1,81%. Analiza danych GUS pozwala jednak zauważyć, iż w analizowanym okresie sukcesywnie wzrasta na terenie powiatu sztumskiego liczba spółek handlowych funkcjonujących w sektorze prywatnym. Zmiana liczby spółek handlowych z uwzględnieniem źródła pochodzenia kapitału założycielskiego, w perspektywie ostatnich sześciu lat została przedstawiona na wykresie 4.

Wykres 4. Zmiana liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na tle liczby zarejestrowanych w powiecie sztumskim spółek handlowych ogółem w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

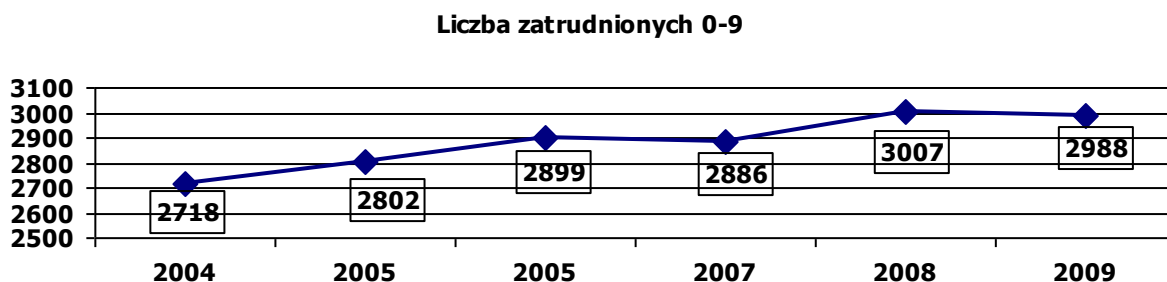
2.1.3. Podmioty gospodarcze według klas wielkości

Podobnie jak w całym kraju, przedsiębiorstwa regionu powiatu sztumskiego cechuje relatywnie niskie zatrudnienie. Najwięcej firm funkcjonujących na tym obszarze to mikrofirmy, w których zatrudnienie kształtuje się na poziomie od 0 do 9 pracowników. W 2009 roku takich przedsiębiorstw w analizowanym powiecie było 2.988, co stanowiło ponad **98 % zarejestrowanych firm sektora prywatnego i 93% firm ogółem**.

Udział podmiotów zatrudniających do 9 pracowników w strukturze wszystkich funkcjonujących na terenie powiatu sztumskiego jednostek jest nieco niższy od udziału najmniejszych firm w ogóle przedsiębiorstw w województwie pomorskim czy w Polsce (ok. 95%).

W 2009 r. nastąpił w powiecie niewielki spadek liczby jednostek gospodarczych zatrudniających od 0 do 9 pracowników, należy jednak podkreślić rosnący długookresowy trend liczby tego typu podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu sztumskiego (dane te zostały zaprezentowane na wykresie poniżej).

Wykres 5. Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 0-9 os.) w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]

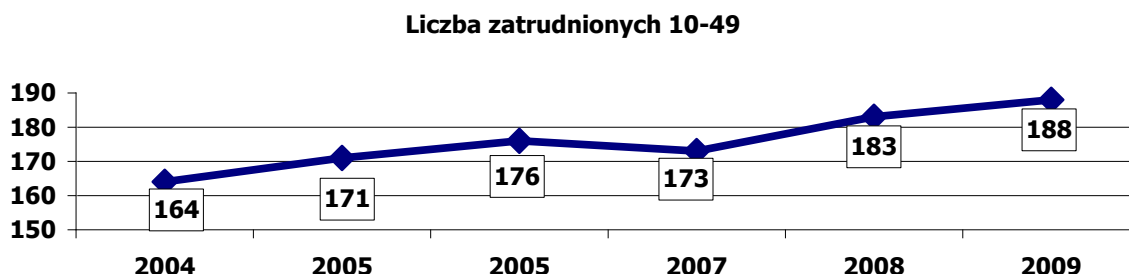
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba firm zatrudniających od 10 do 49 pracowników wyniosła w 2009 r. 188 jednostek, co stanowi niemal 6% wszystkich funkcjonujących na tym terenie jednostek gospodarczych. **Udział małych firm w ogóle działających na terenie powiatu przedsiębiorstw jest wyższy od wskaźników dla całego województwa pomorskiego i dla Polski, które wynoszą około 4%.**

W całym analizowanym okresie stopniowo rosła liczba podmiotów gospodarczych zatrudniających od 10 do 49 osób (wykres 6).

Wykres 6. Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 10-49 os.) w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]

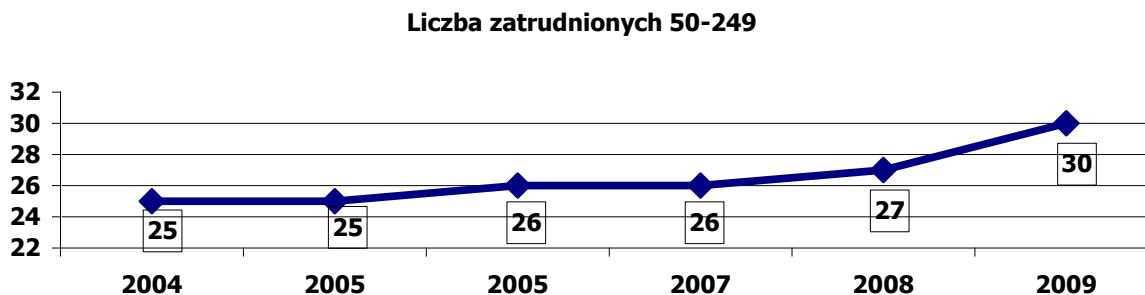

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie sztumskim stabilnie kształtuje się liczba podmiotów, w których zatrudnienie znalazło od 50 do 249 pracowników. Udział tej grupy firm stanowi 0,94% wszystkich przedsiębiorstw działających w powiecie (w województwie pomorskim mamy odpowiednio 0,75%, a w Polsce 0,79%).

Liczba firm zatrudniających od 50 do 249 pracowników wahała się w badanym okresie pomiędzy wartością 25 a 30 jednostek (wykres 7).

Wykres 7. Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 50-249 os.) w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba firm zatrudniających ponad 250 osób w całym okresie objętym badaniem we wszystkich analizowanych latach jest na poziomie dwóch jednostek, co stanowi 0,06% ogółu firm w powiecie. **Udział firm dużych w strukturze wszystkich podmiotów gospodarczych jest w powiecie sztumskim na niższym poziomie niż w województwie pomorskim - 0,09% czy w Polsce 0,11%.**

Zgodnie z przedstawionymi na wykresach danymi w powiecie sztumskim dominują mikroprzedsiębiorstwa, a udział firm dużych jest niewielki. Taka sytuacja powoduje, iż gospodarka jest bardziej stabilna i mniej zagrożona nagłą zapaścią z powodu ewentualnej upadłości jednego z zakładów. W długim horyzoncie czasu zauważalna jest zarówno na

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

poziomie Polski, jak również województwa pomorskiego, wyraźna tendencja malejącej liczby największych podmiotów gospodarczych, w których zatrudnienie znajdowało do 999 pracowników.

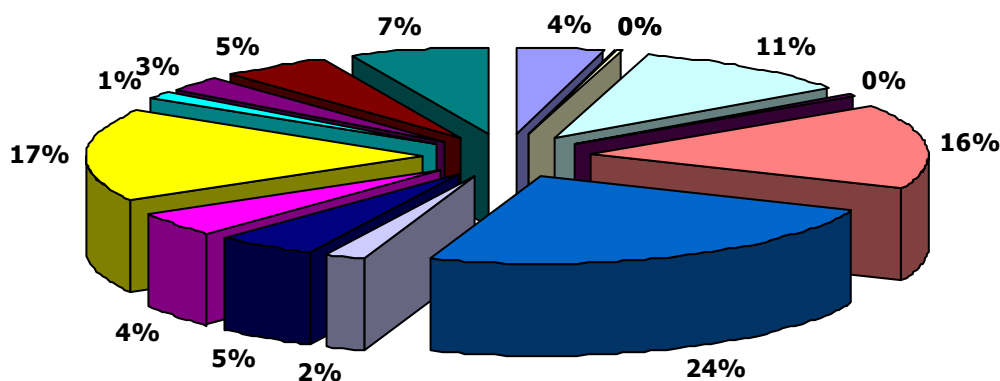
2.1.4. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD

W powiecie sztumskim dominuje:

- **branża handlowa** (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego) - 24% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, 764 jednostki,
- **obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej** - 17% podmiotów, 558 jednostek,
- **budownictwo** - 16% podmiotów, 515 jednostek,
- **przetwórstwo przemysłowe** – 11% podmiotów, 346 jednostek.

Szczegółowa struktura podmiotów gospodarczych w powiecie sztumskim w 2009 r. przedstawiona została na poniższym wykresie.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według PKD w 2009 r. [%]

■ Sekcja A	■ Sekcja B	□ Sekcja C	□ Sekcja D	■ Sekcja E	■ Sekcja F	■ Sekcja G	■ Sekcja H
■ Sekcja I	■ Sekcja J	■ Sekcja K	■ Sekcja L	■ Sekcja M	■ Sekcja N	■ Sekcja O	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najmniej reprezentowane branże to rybactwo (1 podmiot gospodarczy), górnictwo (5 podmiotów gospodarczych) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę (11 jednostek gospodarczych).

W analizowanym okresie największy przyrost podmiotów gospodarczych zanotowano w budownictwie. W 2004 r. w tym obszarze działało 307 jednostek

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

gospodarczych, natomiast w 2009 r. tego typu podmiotów było aż 515 (wzrost o 208 jednostek). Dodatni indeks dynamiki mamy również w działalności usługowej, transporcie, rolnictwie, przetwórstwie przemysłowym, edukacji i ochronie zdrowia. Poniższa tabela prezentuje jak zmieniała się liczba podmiotów gospodarczych w powiecie sztumskim w poszczególnych sekcjach PKD w latach 2004-2009.

Tabela 4. Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według PKD w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]

Sekcja	Nazwa sekcji	2004	2005	2006	2007	2008	2009
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	109	119	123	127	133	133
B	Rybacktwo	1	1	1	1	1	1
C	Górnictwo	4	4	5	5	5	5
D	Przetwórstwo przemysłowe	317	337	364	345	353	346
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	11	12	12	11	11	11
F	Budownictwo	307	328	373	433	529	515
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	822	808	790	775	767	764
H	Hotele i restauracje	63	67	62	60	59	63
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	118	121	124	138	147	157
J	Pośrednictwo finansowe	146	144	145	139	143	141
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	590	604	639	571	578	558
L	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	36	36	38	38	38	38
M	Edukacja	64	82	80	84	86	92
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	155	159	161	160	166	173
O	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	166	178	186	200	203	211
P	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0	0
Q	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

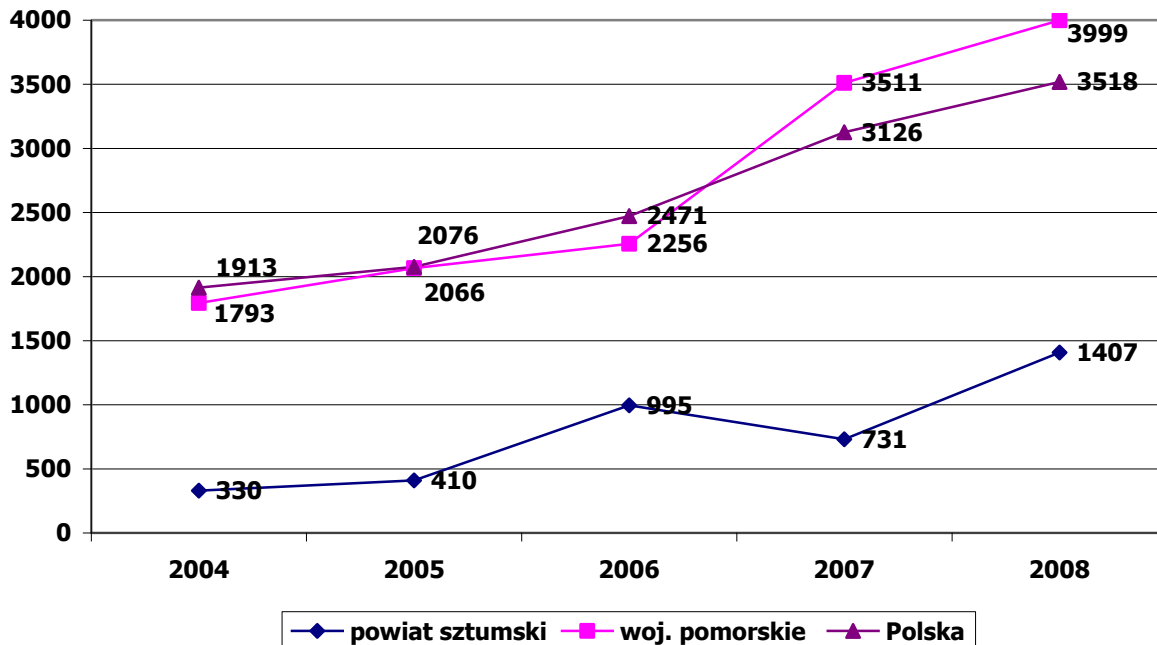
2.1.5. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Jedną z miar potencjału gospodarczego regionu są nakłady inwestycyjne oraz wartość brutto środków trwałych na 1 mieszkańca. Poniżej przedstawione zostały dane GUS dotyczące nakładów inwestycyjnych dokonywanych w przedsiębiorstwach powiatu sztumskiego w kolejnych latach na tle województwa pomorskiego i Polski.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 9. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2008* [zł]

* brak danych za 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza powyższych danych wskazuje, że **poziom nakładów inwestycyjnych przypadających na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim jest rażąco niski w porównaniu ze średnim poziomem w województwie pomorskim i w całym kraju**. W ostatnim z analizowanych lat poziom ten stanowi zaledwie 35% poziomu wojewódzkiego i 40% średniej krajowej. Jeszcze gorzej przedstawiała się sytuacja w poprzednich latach (18-20% średniej w województwie pomorskim). Wyjątek stanowi rok 2006, w którym wartość nakładów inwestycyjnych w powiecie sztumskim przypadających na 1 mieszkańca wyniosła 995 zł, co stanowiło 44% poziomu wojewódzkiego.

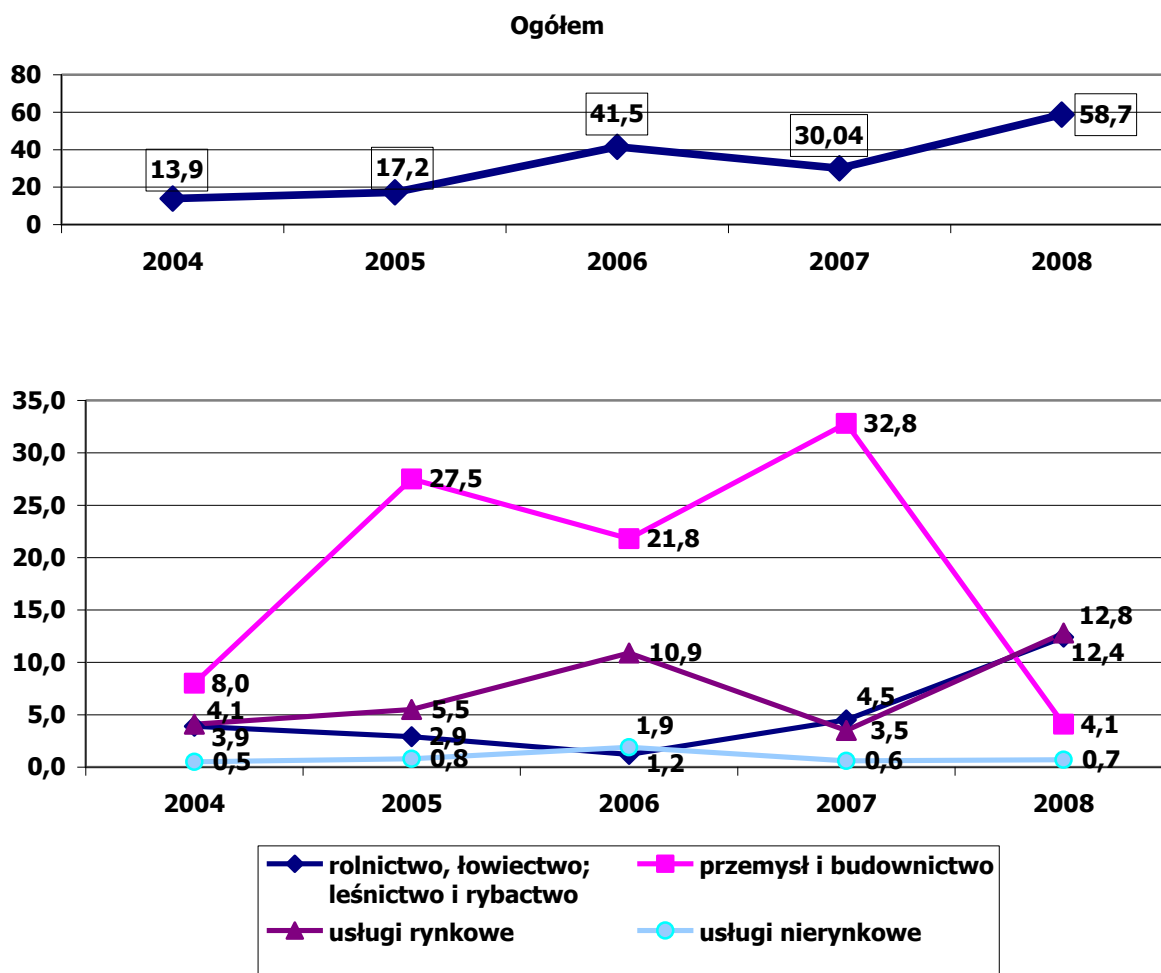
Należy jednak podkreślić fakt, że nakłady inwestycyjne w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim dynamicznie rosną. W roku 2008 w porównaniu do roku poprzedniego wzrosły dwukrotnie, a w całym analizowanym okresie zanotowano ponad czterokrotny wzrost nakładów inwestycyjnych (w województwie pomorskim i w całej Polsce wskaźnik dynamiki był o połowę niższy).

Na poniższym wykresie przedstawiono wysokość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w latach 2004-2008 w mln zł.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 10. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie sztumskim w latach 2004-2008* [mln zł]

* brak danych za 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powyższe dane wskazują, iż najgłębszy spadek w latach 2006-2007 dotyczył usług rynkowych i nierynkowych. Tej negatywnej tendencji nie uległ natomiast sektor przemysłowy i budownictwo oraz rolnictwo.

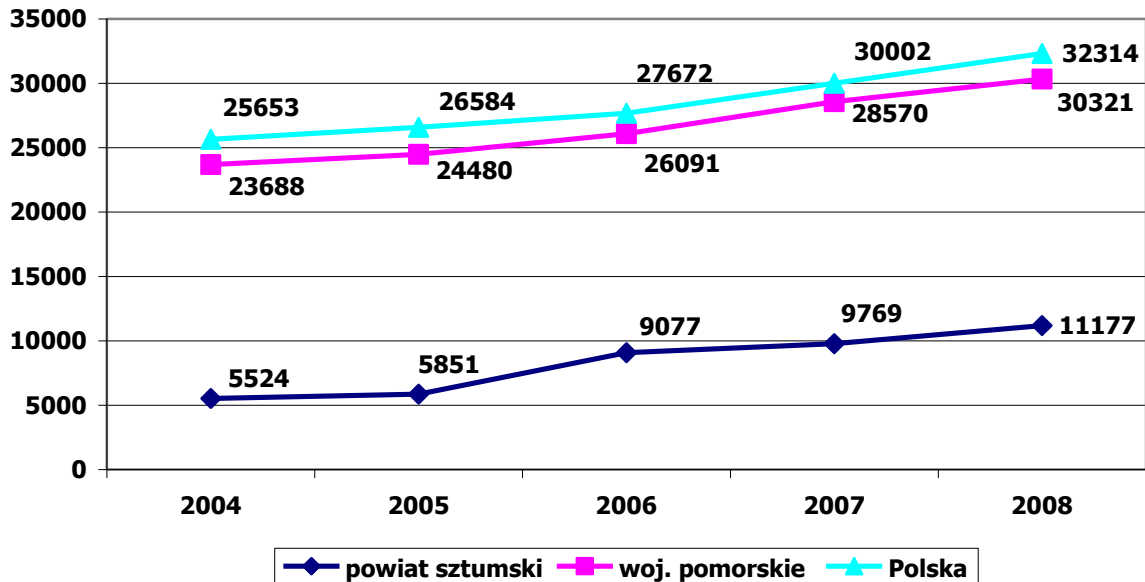
Poziom nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w powiecie sztumskim osiągnął w 2008 r. poziom 58,7 mln złotych i był niemal dwukrotnie wyższy niż w roku poprzednim (30,4 mln zł). Inwestycje dotyczyły głównie rolnictwa i usług rynkowych.

Wartość brutto środków trwałych na jednego mieszkańca w powiecie sztumskim jest stale niższa od średniej krajowej i średniej wojewódzkiej (wykres 11).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 11. Wartość brutto środków trwałych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2008* [zł]

* brak danych za 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2006-2008 wartość brutto środków trwałych w przeliczeniu na 1 mieszkańca stanowiła w powiecie sztumskim 35% średniej w województwie pomorskim i średniej krajowej. W poprzednich latach poziom ten wahał się w granicach 20%. W badanym okresie wartość środków trwałych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wzrosła w powiecie sztumskim ponad dwukrotnie.

2.1.6. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według sektorów własnościowych, klas wielkości i sekcji PKD

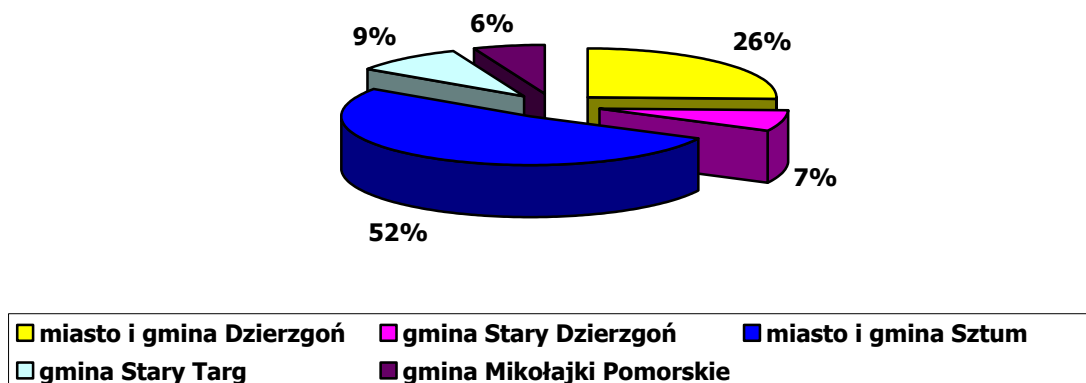
Gminy w powiecie sztumskim różnią się pod względem aktywności gospodarczej. **Gmina Sztum i gmina Dzierzgoń charakteryzują się wyższą liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców niż średnia dla powiatu.** W gminie Stary Targ liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności jest najniższa.

Ponad połowa podmiotów gospodarczych w powiecie sztumskim zlokalizowana jest w gminie Sztum, 26% jednostek gospodarczych ma swoją siedzibę w gminie Dzierzgoń. Pozostałe podmioty gospodarcze zlokalizowane są w gminie Stary Targ (9%), Starty Dzierzgoń (7%) i Mikołajki Pomorskie (6%) (wykres 12).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 12. Jednostki gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r. [%]

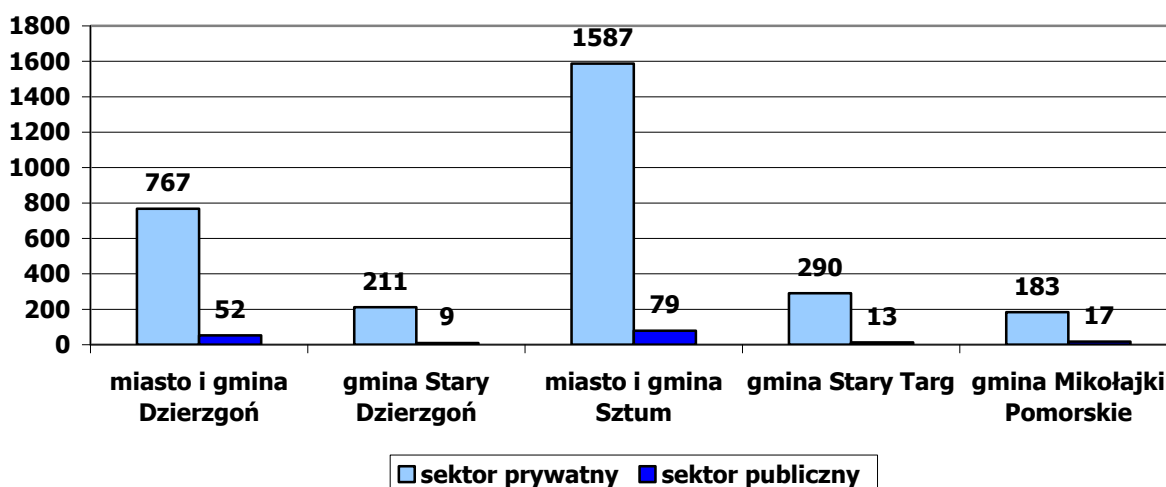

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Gmina Sztum jest centrum aktywności gospodarczej powiatu sztumskiego. Nierówny rozwój gmin powiatu sztumskiego sugeruje konieczność zwrócenia uwagi na uwzględnienie tego faktu w realizacji kolejnych etapów badań.

W strukturze podmiotów gospodarczych w poszczególnych gminach powiatu dominują przedsiębiorstwa z sektora prywatnego, a ich udział w ogóle zarejestrowanych jednostek gospodarczych waha się pomiędzy 91,5% w gminie Mikołajki Pomorskie i 95,91% w gminie Stary Dzierżoń (średnia w powiecie sztumskim - 95%) (wykres 13).

Wykres 13. Jednostki gospodarcze zarejestrowane w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według sektorów własności (publiczny, prywatny) w 2009 r. [jedn. gosp.]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

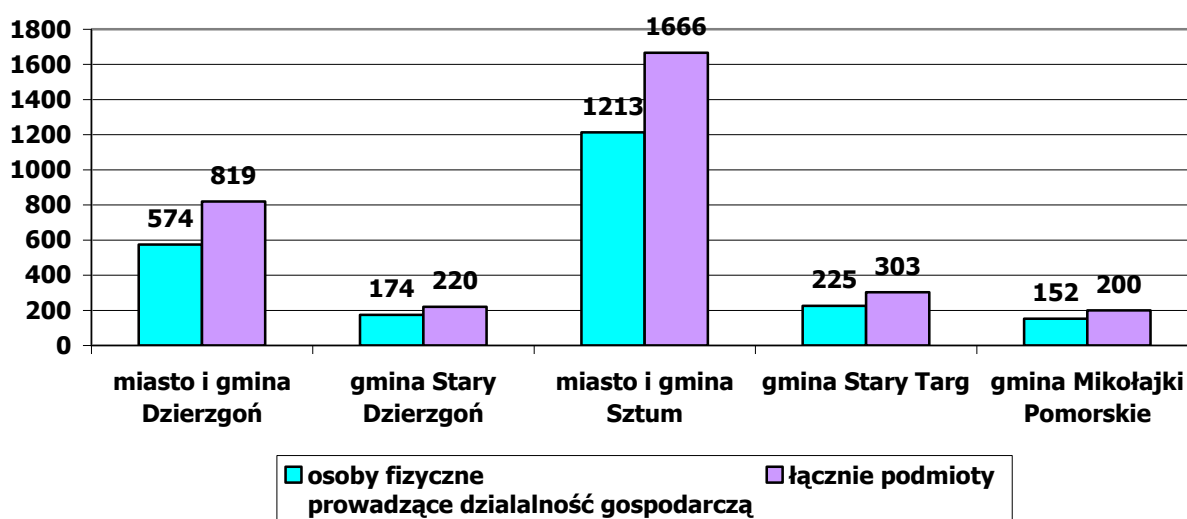

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W poszczególnych gminach powiatu sztumskiego większość wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W gminie Stary Dzierzgoń tego typu podmioty stanowią niemal 80% zarejestrowanych firm, w gminie Dzierzgoń udział tych jednostek wynosi 70% (średnia w powiecie sztumskim - 77%).

Szczegółowe dane dotyczące liczby osób fizycznych prowadzących działalność w poszczególnych gminach powiatu przedstawione zostały na wykresie 14.

Wykres 14. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r. [osoba]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwięcej firm funkcjonujących w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego to mikroprzedsiębiorstwa. W gminie Sztum udział firm zatrudniających od 0 do 9 pracowników wynosi 94,42% ogółu zarejestrowanych przedsiębiorstw. W gminie Stary Targ mikrofirmy stanowią 90,10% wszystkich jednostek gospodarczych (średnia w powiecie sztumskim - 93%).

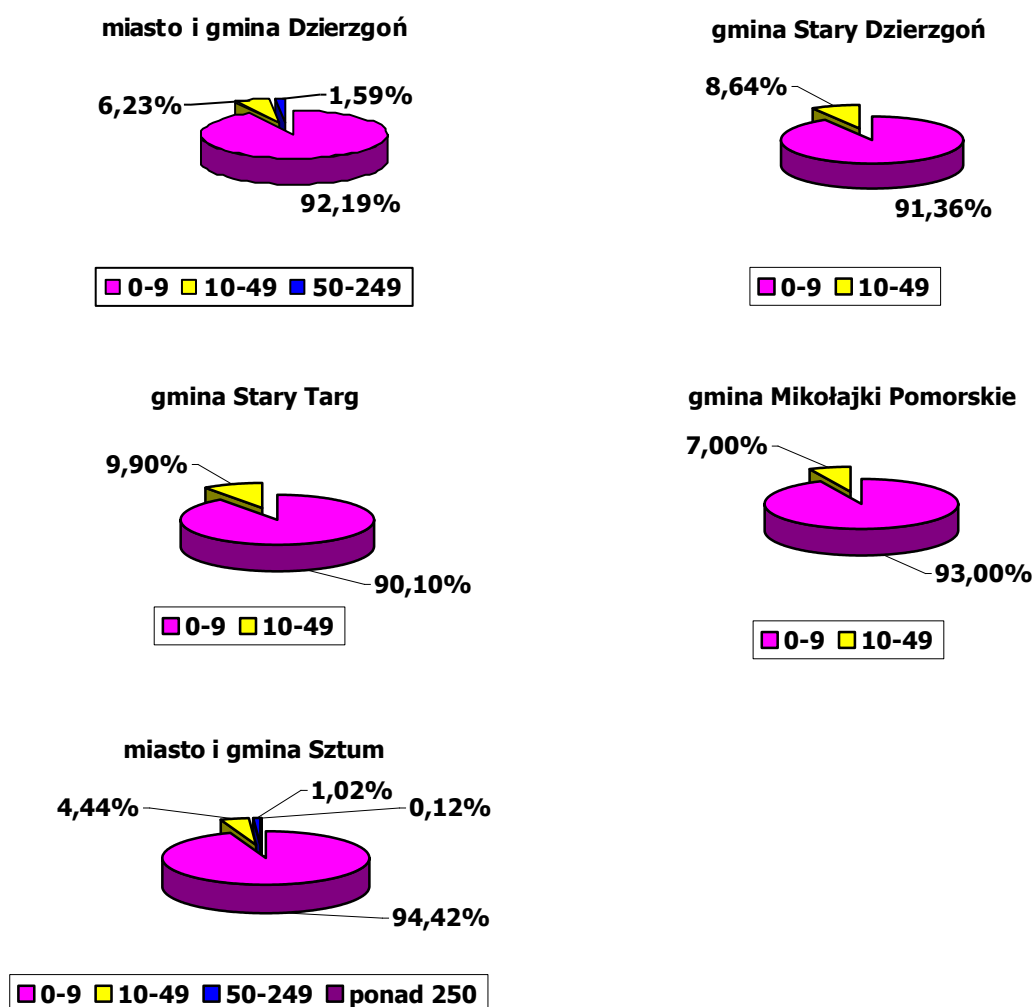
Największy udział podmiotów zatrudniających od 10 do 49 pracowników w strukturze wszystkich funkcjonujących jednostek gospodarczych występuje w gminie Stary Targ i wynosi 9,90%, a najniższy w gminie Sztum - 4,44% (średnia w powiecie sztumskim - 6%).

W powiecie sztumskim firmy zatrudniające od 50 do 249 osób stanowią 0,95% ogółu zarejestrowanych przedsiębiorstw. W gminach Stary Dzierzgoń, Stary Targ i Mikołajki Pomorskie nie ma żadnej firmy, która zatrudnia więcej niż 49 osób. W gminie Dzierzgoń odsetek tego typu przedsiębiorstw w ogóle zarejestrowanych firm wynosi 1,59% (13 podmiotów). W gminie Sztum mamy 17 firm zatrudniających od 50 do 249 osób (1,02%) i 2 firmy zatrudniające powyżej 250 osób (0,12%) (wykres 15).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 15. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według klas wielkości w 2009 r. [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie sztumskim dominuje branża handlowa, obsługa nieruchomości, budownictwo i przetwórstwo przemysłowe.

Co czwarta zarejestrowana firma w gminach Stary Dzierżoń, Dzierżoń, Sztum i Mikołajki Pomorskie jest przedsiębiorstwem zajmującym się handlem. W gminie Stary Targ ten odsetek jest nieco niższy i wynosi 19%.

Największy odsetek przedsiębiorstw zajmujących się obsługą nieruchomości występuje w gminie Dzierżoń i Sztum - 20% i 19% (dla porównania w gminie Stary Dzierżoń tylko 3%).

26% firm posiadających siedzibę w gminie Stary Dzierżoń działa w branży budowlanej. W gminie Dzierżoń odsetek tego typu przedsiębiorstw wynosi 24%. W gminie Sztum tylko 10% przedsiębiorstw zajmuje się budownictwem.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przedsiębiorstwa działające w branży przetwórstwa przemysłowego stanowią 15% ogółu zarejestrowanych firm w gminie Stary Targ i 14% firm w gminie Mikołajki Pomorskie. W pozostałych gminach odsetek ten waha się w granicach 9-11%. Szczegółowe dane przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 5. Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według PKD w 2009 r. [jedn. gosp.]

Sekcja	Nazwa sekcji	miasto i gmina Dzierzgoń	gmina Stary Dzierzgoń	miasto i gmina Sztum	gmina Stary Targ	gmina Mikołajki Pomorskie
A	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	25	29	47	18	14
B	Rybacktwo			1		
C	Górnictwo	1	2	2		
D	Przetwórstwo przemysłowe	74	19	180	45	28
E	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	4	2	3		2
F	Budownictwo	194	58	174	63	26
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	192	54	410	58	50
H	Hotele i restauracje	14	2	40	5	2
I	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	32	8	91	18	8
J	Pośrednictwo finansowe	26	7	90	12	6
K	Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	165	6	312	45	30
L	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe, ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	9	6	13	7	3
M	Edukacja	17	5	52	8	10
N	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	25	6	124	9	9
O	Działalność usługowa, komunalna, społeczna i	41	16	127	15	12

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	indywidualna, pozostała					
P	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników	0	0	0	0	0
Q	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.2. Warunki prowadzenia biznesu

Poniżej przedstawiono kluczowe elementy wpływające na warunki prowadzenia biznesu w powiecie sztumskim tj. lokalizacja powiatu na komunikacyjnej mapie kraju, sieć komunikacyjna, gospodarka wodno-ściekowa, zaopatrzenie w energię i gaz, Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna, oferta inwestycyjna Miasta i Gminy Sztum oraz instytucjonalne zaplecze biznesu.

2.2.1. Lokalizacja powiatu sztumskiego na komunikacyjnej mapie kraju

Sztum jest dość korzystnie zlokalizowany na mapie komunikacyjnej kraju.

Bliskość aglomeracji Trójmiejskiej (70 km od Sztumu) - Trójmiasto jest silnym ośrodkiem gospodarczym, rozrywkowym, naukowo-akademickim oraz kulturalnym.

Odległości ze Sztumu do większych miast:

- Malbork - 12 km (lotnisko w Królewie Malborskim)
- Kwidzyn 25 km,
- Stegna (Morze Bałtyckie) - 54 km,
- Elbląg - 45 km,
- Gdańsk - 69 km (lotnisko Rębiechowo),
- Toruń - 126 km,
- Warszawa - 272 km,
- Berlin - 489 km,
- Kaliningrad 145 km.

Komunikacja drogowa **w kierunku południa Polski** prowadzi przez **Kwidzyn** i Grudziądz do drogi krajowej nr 1, skąd możliwy jest dojazd do każdej miejscowości leżącej w środkowym i południowym pasie Polski.

Odległości od przejść granicznych:

Kierunek zachodni:

- Kołbaskowo/ Pomellen (km/mile) 355km /222m,
- Kostrzyn/Kietz 354km/ 221m,
- Świecko 389km/243m,
- Słubice /Frankfurt Am Oder 385km/241m.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Kierunek wschodni:

- Gronowo (Rosja obwód kaliningradzki) (km/mile) 106km/66m,
- Budzisko (Litwa) 367km/229m,
- Kuźnica Białostocka (Białoruś) 413km/258m.

Drogi

- 40 km od węzła w Swarzędzie - autostrada A1,
- bezpośrednio przy drodze krajowej nr 55,
- budowa drogi ekspresowej Gdańsk - Warszawa (inwestycja związana z EURO 2012),
- aktualnie rusza budowa nowego mostu na Wiśle w Kwidzynie, która skróci dojazd do autostrady A1.

Lotniska

- Lotnisko w Królewie Malborskim - 12 km od Sztumu,
- Lotnisko w Rębiechowie - 69 km od Sztumu.

Porty morskie

- porty morskie w Gdańsku i Gdyni wraz z terminalami promowymi kontenerowymi,
- terminale pasażerskie zapewniające połączenia m.in. do Szwecji

Komunikacja miejska między powiatami Malbork-Sztum-Kwidzyn

- komunikacja miejska między powiatami oraz prywatne linie przewozowe.

Rysunek 3. Położenie Sztumu na komunikacyjnej mapie Polski

Źródło: Strona internetowa Urzędu i Miasta Sztum, <http://sztum.pl>

2.2.2. Sieć komunikacyjna, gospodarka wodno-ściekowa, zaopatrzenie w ciepło, energię i gaz

Przeważająca większość **dróg publicznych** w powiecie sztumskim stanowią drogi gminne. Ich łączna długość wynosi 1.153 km. Pozostałe drogi, które przebiegają przez teren powiatu sztumskiego to drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe. Długość w/w dróg wynosi odpowiednio:

- powiatowe – 276 km,
 - wojewódzkie – 99, 7 km,
 - krajowe – 17,77 km.
- Ogółem długość dróg wynosi: 1546,50 km.

Stan techniczny dróg jest słaby, wymagający dużej ilości nakładów finansowych celem poprawy jakości ich nawierzchni.

Przez obszar powiatu przebiegają 3 linie kolejowe relacji: Warszawa – Gdańsk, Kwidzyn – Malbork oraz Malbork – Pasłęk.

Zaopatrzenie w wodę

Powiat sztumski zaopatrywany jest w wodę z ujęcia wód podziemnych piętra kredowego, lokalnie z połączonych pięter kredowego i czwartorzędowego. Na terenie każdej gminy funkcjonuje po kilka ujęć komunalnych, bazujących przeważnie na dwóch studniach wierconych. Niektóre ujęcia to ujęcia jednootworowe, kilka ujęć posiada po trzy studnie. Prócz ujęć obsługujących wodociągi grupowe (po kilka miejscowości) istnieje kilka ujęć indywidualnych, głównie zakładowych. Ujęcia dawnych państwowych lub spółdzielczych gospodarstw rolnych utraciły charakter ujęć zakładowych, obecnie pełnią rolę ujęć komunalnych, dostarczających wodę mieszkańcom osiedli popegeerowskich.

Źródła zaopatrywania w wodę w gminach:

Gmina Sztum

- ujęcie komunalne - wody podziemne – **100%**

Gmina Dzierzgoń

- ujęcie komunalne - wody podziemne **98%**

Gmina Mikołajki Pomorskie

- ujęcie komunalne - wody podziemne -**74,58%**
- studnie indywidualne – **18,25%**
- inne podmioty (ANR Stążki i Nowe Minięta - Spółdzielnia Mieszkaniowa z własnym ujęciem wody) - **7,17%**

Gmina Stary Targ

- ujęcia komunalne - wody podziemne: **80%**

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Poniżej przedstawiono stopień zwodociągowania w powiecie (%) - ilość mieszkańców korzystających z wodociągu do ilości mieszkańców ogółem:

- Gmina Sztum: **90%**
 - Gmina Dzierzgoń: **98%**
 - Gmina Mikołajki Pomorskie: **69,97%**
 - Gmina Stary Dzierzgoń: **95%**
 - Gmina Stary Targ: **79%**
- Średnio w powiecie **90%**.

Firmy odpowiedzialne za dostawę wody:

- Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sztumie
- Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Dzierzgoniu
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Mikołajkach Pomorskich
- Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Starym Dzierzgoniu
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Starym Targu

Sieć kanalizacyjna

Ogólna długość sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu sztumskiego wynosi 85,9 km i wydaje się być niewystarczająca w stosunku do istniejących potrzeb - na 3 707 przyłączy sieci wodociągowej do budynków mieszkalnych istnieje tylko 1630 przyłączy sieci kanalizacyjnej.

Na terenie powiatu funkcjonuje 10 komunalnych **oczyszczalni ścieków** – w Sztumskim Polu, Dzierzgoniu, Jasnej, Blunakach, Mikołajkach Pomorskich, Cieszymowie, Balewie, Przemarku, Zielonkach, Mleczewie.

Powiat sztumski dysponuje dwoma składowiskami odpadów - składowisko w Nowej Wsi (gmina Sztum) i składowisko w Minięta (gmina Dzierzgoń).

Stopień skanalizowania - % budynków włączonych do kanalizacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych (ilość mieszkańców) wygląda następująco:

- Gmina Sztum: **90%**
 - Gmina Dzierzgoń: ok. **90%**
 - Gmina Mikołajki Pomorskie: **85%**
 - Gmina Stary Dzierzgoń: **13 %**
 - Gmina Stary Targ: **12,5%**
- Średnio w powiecie **69%**.

Charakterystyka systemu zaopatrzenia w ciepło i energię

Zaopatrzenie w ciepło na obszarze miasta Sztum realizowane jest przez zcentralizowany system ciepłowniczy (kotłownia miejska opalana węglem o mocy 22,5 MW, siedem grupowych węzłów ciepłowniczych, sieci ciepłone), kotłownie lokalne i indywidualne źródła ciepła. Z systemu tego zaopatrywane jest w ciepło ok. 40% mieszkańców miasta, w domkach jednorodzinnych znajdują się najczęściej indywidualne źródła ciepła. W obiektach

przemysłowych i usługowych istnieją lokalne kotłownie obsługujące wyłącznie te obiekty i nie mające znaczenia systemowego. Powszechnie jako paliwo stosowany jest węgiel.

W gminie Stary Targ nowoczesny system ekologicznego ogrzewania (spalającego słomę) sąsiaduje z systemem tradycyjnym pracującym w oparciu o małe, lokalne kotłownie spalające węgiel i koks. Kotłownie spalające słomę to kotłownia w Starym Targu, w Zielonkach, Jurkowicach i Waplewie Wielkim.

Na obszarze gminy Mikołajki Pomorskie funkcjonuje 1 centralna kotłownia w Cieszymowie.

W gminie Dzierzgoń ciepła dostarczają małe kotłownie opalane węglem, natomiast znaczna część miasta Dzierzgoń jest ogrzewana gazem przewodowym.

W gminie Stary Dzierzgoń domy ogrzewane są przez małe, lokalne kotłownie opalane węglem i drewnem.

W tabeli poniżej przedstawiono główne obiekty energetyczne w powiecie sztumskim.

Tabela 6. Główne obiekty energetyczne w powiecie sztumskim

Nazwa	Lokalizacja	Moc [MW]	Nośnik energii
Gmina Sztum			
Nasza Energia	Czernin	5,15	Słoma
ELSTAR OILS S.A. - kotłownia przemysłowa	Czernin	7,88	Gaz
SNP UŚNICE- kotłownia przemysłowa	Uśnice	15,56	Węgiel/olej
Przedsiębiorstwo ELITA - kotłownia przemysłowa	Sztumskie Pole	2,2	Węgiel
Kotłownia w Górkach	Górki	1,66	Węgiel
Gmina Dzierzgoń			
Terminvest Sp. z o.o. zakład w Dzierzgoniu os. J. Krasickiego 2	Dzierzgoń	1,120	Gaz ziemny
	Dzierzgoń	1,1	Gaz ziemny
	Dzierzgoń	1,210	Gaz ziemny
	Dzierzgoń	1,1	Gaz ziemny
	Dzierzgoń	0,74	Gaz ziemny
	Dzierzgoń	0,170	Gaz ziemny
Kotłownia wiejska w Bruku	Bruk	1,485 MW	Węgiel kamienny (miał)
Mikołajki Pomorskie			
Zakład Gospodarki Komunalnej w Mikołajkach Pomorskich	Cieszymowo	0,7	Węgiel kamienny

Gmina Stary Targ			
Kotłownie lokalne	Jurkowice	0,8	Miał
	Stary Targ	2	Słoma
	Waplewo	3	Słoma
	Zielonki	1	słoma

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl.

Energia odnawialna

Podstawowym celem krajowej polityki energetycznej w zakresie wykorzystania źródeł odnawialnych jest zwiększenie energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 14% w 2020 roku. Dążąc do tego celu Gmina Dzierżgoń opracowała **Strategię Ekoenergetyczną Gminy Dzierżgoń na lata 2007-2021** i zgodnie z jej zapisami podejmuje działania w tym zakresie.

Jednym z przykładów jest projekt **„Słoneczne dachy dla gminy Dzierżgoń”**. Celem projektu było praktyczne wykorzystanie energii słonecznej dla celów grzewczych w budownictwie mieszkaniowym. Województwo pomorskie należy do najbardziej nasłonecznionych w Polsce. Zasoby energii słonecznej są wystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb w zakresie produkcji ciepłej wody użytkowej. Realizacja projektu miała przyczynić się do wzrostu udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy, a także poprawić czystość środowiska naturalnego na jej terenie, co pośrednio doprowadzi do wzrostu jej atrakcyjności turystycznej. Przedsięwzięcie wspomagało realizację zadań publicznych, kształtujących ekologiczny, przyjazny dla środowiska i nowoczesny wizerunek gminy Dzierżgoń. Efekt ekologiczny wynika przede wszystkim z redukcji emisji do środowiska zanieczyszczeń powstających w trakcie energetycznego spalania paliw kopalnych. Kolektory słoneczne są używane do ogrzewania wody użytkowej oraz spełniają rolę wspomagającą układ centralnego ogrzewania. Inwestycja została sfinansowana przez Norweski Mechanizm Finansowy.

W roku 2009 zakończono instalację kolektorów słonecznych w 294 budynkach mieszkalnych w gminie Dzierżgoń, o łącznej powierzchni 1420,48 m². Dzięki kolektorom 1382 mieszkańców może korzystać z ciepłej wody ogrzanej energią promieni słonecznych. Poza projektem, zamontowano system solarowy o powierzchni 5,6 m² na obiekcie sportowym Moje Boisko Orlik 2012. Dzięki oszczędnościom finansowym, które powstały w trakcie realizacji projektu, gmina podjęła starania o instalację dodatkowych 31 systemów solarnych o powierzchni 158,28 m².

W roku 2007 Norweski Mechanizm Finansowy wsparł projekt **„Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w gminie Dzierżgoń”**. Dzięki pomocy finansowej NMF możliwe było wykonanie termomodernizacji szkół gminnych, sal gimnastycznych, przedszkola, budynku Urzędu Miejskiego i Zakładu Budżetowego Administracji Domów Mieszkalnych.

W gminie Dzierżgoń realizowany jest aktualnie kolejny projekt dotyczący wykorzystania energii odnawialnej: **„Instalacja lamp hybrydowych w gminie Dzierżgoń”**. Projekt przewiduje montaż 111 lamp hybrydowych na terenach wiejskich gminy Dzierżgoń.

Inicjatywą wykorzystania energii odnawialnej gmina Dziergoń zainteresowała pozostałe gminy z terenu powiatu sztumskiego oraz z sąsiedniego powiatu kwidzyńskiego. W sumie, w projekcie pod nazwą „**Słoneczne dachy dla Powiśla**” uczestniczyć miałyby 11 gmin. Gminy podjęły stosowne uchwały o przystąpieniu do Konsorcjum Klaster Zielona Energia. Zgodnie z założeniami projektu w pierwszym etapie zaangażowanych będzie wiele instytucji m.in.: Stowarzyszenie Energii Odnawialnej i Technik Informacyjnych, przedstawiciele lokalnych społeczności, samorządy, wykonawca projektu, instytuty badawczo-naukowe. Planuje się montaż systemów solarnych na budynkach mieszkalnych i budynkach użyteczności publicznej. Szacuje się, że wartość całego projektu będzie kształtować się na poziomie 45-50 mln złotych, a około 3400 budynków mieszkalnych i 35 obiektów użyteczności publicznej zostanie wyposażonych w systemy solarne. Jak na razie gminom nie udało się pozyskać pieniędzy unijnych na sfinansowanie powyższego przedsięwzięcia.

Gmina Dziergoń od początku istnienia samorządów realizuje działania zmierzające do ochrony środowiska naturalnego. Podejmowane inicjatywy znalazły uznanie zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym:

1995 - III miejsce w ogólnopolskim konkursie na najbardziej ekologiczną gminę w Polsce,
1995 i 2001 - Nagroda Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w konkursie na zagospodarowanie odpadów na terenach wiejskich,
1997 - Nagroda Henry Forda za wybitny wkład w ochronę środowiska naturalnego i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
2001 - Nagroda w konkursie ekologicznym Przyjaźni Środowisku - tytuł Gmina Przyjazna Środowisku,
2001 - City Towards EU Compliance Award w zakresie edukacji ekologicznej,
2002 - Dubai International Award za najlepsze praktyki w zakresie ochrony środowiska.
2004 r. - Nagroda przyznawana przez Ministerstwo Ochrony Środowiska i Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w konkursie „Nasza Gmina w Europie”.

W 2008 r. Stowarzyszenie Gmin Polska Sieć „Energie Cités” rozpoczęło realizację projektu „**Liga Mistrzów OZE**” – „Towards front-runner municipalities – Renewable Energy Sources Champions league”, finansowanego z programu Inteligentna Energia dla Europy. Projekt ma przede wszystkim na celu promocję gmin wykorzystujących odnawialne źródła energii (OZE), a zwłaszcza wskazanie i promowanie 30 gmin wiodących (front-runners) jako wzorcowych oraz zachęcenie gmin do lepszego wykorzystania alternatywnych źródeł energii. Polska Liga Mistrzów została oficjalnie otwarta 5 marca 2009 r. w Kielcach, podczas Targów ENEX. Do Polskiej Ligi Mistrzów OZE mogą zgłaszać się wszystkie miasta i gminy – bez względu na liczbę mieszkańców. Będą one konkurować ze sobą w ramach ligi solarnej (kolektory i ogniwa fotowoltaiczne) oraz ligi biomasy (wykorzystanie drewna i słomy do produkcji ciepła), przy czym punkty będą przyznawane w zależności od zainstalowanej mocy przypadającej na mieszkańca. Gmina Dziergoń zgłosiła swoją kandydaturę do Polskiej Ligi Mistrzów. Dzięki udanej realizacji projektu „Słoneczne dachy dla gminy Dziergoń” współfinansowanego przez Norweski Mechanizm Finansowy, tuż po zgłoszeniu **Dziergoń uplasował się na pierwszym miejscu** z liczbą punktów 147.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

W poniższych tabelach przedstawiono wykorzystanie biomasy w powiecie sztumskim oraz lokalizację elektrowni wodnych i wiatrowych.

Tabela 7. Wykorzystanie biomasy w powiecie sztumskim

Lp.	Lokalizacja obiektu	Miejscowość	Wykorzystywana biomasa	Ilość ton /rok
Gmina Sztum				
1.	Kotłownia w Czerninie	Czernin	Słoma	5150
Gmina Stary Targ				
1.	Stary Targ	Stary Targ	Słoma	1083
2.	Zielonki	Zielonki	Słoma	b.d.
3.	Waplewo	Waplewo	Słoma	1203

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl.

Tabela 8. Elektrownie wodne w powiecie sztumskim

Lp.	Nazwa obiektu	Gmina	Ciek	Km ciek	Moc [kW]
1.	Elektrownia Wodna Gronajny	Sztum	Ciek - Kanał Juranda	6+730	66
2.	Elektrownia Wodna Koniecwałd	Sztum	Ciek - Kanał Kaniewski	2+200	21,5
3.	Elektrownia Wodna Stanówko	Dzierzgoń	Rzeka - Dzierzgoń	57,2	36
4.	Elektrownia Wodna Romuald Jarocki	Dzierzgoń	Rzeka Dzierzgoń	b.d.	b.d.
5.	Elektrownia Wodna-Myślice	Stary Dzierzgoń	Rzeka Dzierzgoń	52+270	20

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl.

Tabela 9. Elektrownie wiatrowe w powiecie sztumskim

Lp.	Nazwa obiektu	Gmina	Inwestor	Moc [MW]
1.	Zespół 12 elektrowni wiatrowych typu GE Wind Energy 1.55 SL	Sztum: obręb Koniecwałd Gronajny	Iberdrola Energia Odnawialna Sp. z o.o.	Maksymalna moc: 27,6 MW
2.	Elektrownia wiatrowa w Nowej Wsi	Nowa Wieś	b.d	Maksymalna moc 2,3 MW
3.	1 elektrownia wiatrowa typu NTK 300	Mikołajki Pomorskie	Bogusław Czeszejko, Produkcja energii dla lokalnego	Moc znamionowa: 300 kW

			odbiorcy tj. Gdańskiej Kampanii Energetycznej ENERGA S.A.	
--	--	--	--	--

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl.

Charakterystyka systemu zaopatrzenia w gaz ziemny

Zaopatrzenie w gaz sieciowy mieszkańców powiatu jest niewystarczające. Dość duża powierzchnia powiatu, przy niskiej gęstości zaludnienia i słabej kondycji finansowej utrzymujących się głównie z rolnictwa mieszkańców wsi, stwarza barierę dla gazyfikacji powiatu. Długość rozdzielczej sieci gazowej na terenie powiatu sztumskiego wynosi 83,4 km. Gaz ziemny wysoko metanowy dostarczany jest do odbiorców na terenie miasta Sztum siecią gazową niskiego ciśnienia. Miejscowości na terenie gminy są zaopatrywane w gaz ziemny. Mieszkańcy gminy Stary Targ mają możliwość korzystania jedynie z gazu butlowego. Gmina Mikołajki Pomorskie i gmina Stary Dzierzgoń nie posiadają gazu przewodowego. Do miasta Dzierzgoń gaz doprowadzają dwa niezależne gazociągi średniego ciśnienia oraz rozbudowana sieć gazociągów niskiego ciśnienia zaopatrująca w gaz prawie cały obszar miejski.

Charakterystyka systemu zaopatrzenia w energię elektryczną

Miasto i gmina Sztum zaopatrywane są w energię elektryczną z systemu krajowego poprzez Główne Punkty Zasilające w Malborku i Mikołajkach Pomorskich. Z tych GPZ-ów energia elektryczna przesyłana jest liniami średniego napięcia do sieci transformatorowych 15/0,4 kV i dalej liniami niskiego napięcia do odbiorców. Przez obszar gminy przebiegają tranzytem linie elektroenergetyczne 110 kV Malbork – Mikołajki Pomorskie i 400 kV Gdańsk – Grudziądz. Moc istniejących GPZ-ów zasilających miasto i gminę Sztum jest wystarczająca dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Na obszarze Starego Targu istnieje sieć energetyczna w postaci napowietrznych linii energetycznych odpowiadającym miejscowym potrzebom.

Zasilanie gminy Mikołajki Pomorskie w energię elektryczną następuje z GPZ Mikołajki Pomorskie.

Teren gminy i miasta Dzierzgoń zasilany jest w energię elektryczną poprzez GPZ – Kwidzyn oraz układ sieci przesyłowych i magistralnych SN 15 kV (Malbork – Waplewo – Dzierzgoń), co całkowicie zaspokaja potrzeby gminy. Planowana jest budowa linii energetycznej wysokiego napięcia oraz GZP 110/15 kV. Na terenie gminy zlokalizowane są dwie elektrownie wodne, które są własnością prywatną.

W gminie Stary Dzierzgoń istnieje sieć średniego napięcia. Niewielka część energii wytwarzana jest przez małą elektrownię wodną w Myślicach.

2.2.3. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna (PSEE) rozwija się bardzo dynamicznie i obejmuje swoim zasięgiem obszar **trzech województw**: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego i zachodniopomorskiego (siedemnaście podstref). W województwie pomorskim PSEE

obejmuje grunty położone na terenie gmin: Krokowa, Gniewino, Człuchów, Chojnice, Tczew, miasta Gdańsk, miasta Tczew, miasta Kwidzyn, miasta Starogard Gdański, miasta Malbork i **miasta Sztum.**

Podstrefa SZTUM

- Lokalizacja: miasto i gmina Sztum, powiat sztumski, sąsiedztwo drogi krajowej nr 55
- Całkowita powierzchnia: 12,47 ha
- Infrastruktura techniczna
 - drogi,
 - media (wodociąg, kanalizacja, gaz ziemny, energia elektryczna, linie telefoniczne)
- Powierzchnia do zagospodarowania: **12,47 ha.**

W październiku 2010 r. został podpisany akt notarialny przekazania terenu pod budowę pierwszego zakładu w sztumskiej podstrefie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Wcześniej terenami było zainteresowanych kilkudziesięciu potencjalnych inwestorów, lecz żaden nie zdecydował się budować tutaj nowej fabryki. Piętą achillesową podstrefy jest brak mostów drogowych w Kwidzynie i Malborku. To utrudnia dostarczenie surowców i wywiezienie gotowych wyrobów. Wielu potencjalnych inwestorów na to właśnie wskazywało, rezygnując z dalszych rozmów na temat swojej obecności w Sztumie.

Pakiet korzyści dla inwestorów:

- Zmniejszone koszty zatrudnienia poprzez skorzystanie z dofinansowania z Urzędów Pracy,
- Przekwalifikowanie przez Powiatowy Urząd Pracy osób dla potrzeb zakładu i sfinansowanie wynagrodzenia w ramach środków unijnych w razie zatrudnienia osób bezrobotnych,
- Stosunkowo niskie koszty zatrudnienia i płacy w porównaniu do większych ośrodków miejskich,
- Niskie opłaty za usługi komunalne,
 - cena wody 2,68 zł/m³,
 - ścieki 2,84 zł/m³,
- Ulgi w podatkach (Uchwała Rady miejskiej w Sztumie Nr XVII/96/2004).
- Pomoc na każdym etapie inwestycji,
- Duży potencjał taniej siły roboczej,
- Refundacja szkoleń pracowników,
- Istnieje odpowiednie zaplecze kadrowe dla zakładów branży elektronicznej, gdyż wielu mieszkańców już pracuje w firmie JabilCircuit Poland czy Flextronic, a szkoły w Malborku kształcą w zawodzie elektronika,
- Wielu młodych, wykształconych ludzi deklaruje chęć powrotu z zagranicy, jeżeli będą nowe miejsca pracy,
- Targi międzynarodowe na terenie Trójmiasta
 - Międzynarodowe Targi Gdańskie S.A.
 - Word Trade Centre Gdynia - Expo Sp. z o.o.

Warunki prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej przez małe i średnie przedsiębiorstwa

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przedsiębiorca, który spełni warunki określone zezwoleniem, będzie mógł uzyskać pomoc regionalną w formie zwolnień podatkowych z tytułu:

- (a) kosztów nowej inwestycji w wysokości 40% (w województwie pomorskim i zachodniopomorskim) lub 50% (w województwie kujawsko-pomorskim) tych kosztów.
lub
- (b) tworzenia nowych miejsc pracy, w wysokości 40% (w województwie pomorskim i zachodniopomorskim) lub 50% (w województwie kujawsko-pomorskim) dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników, obejmujących koszty pracy brutto tych pracowników, powiększonych o wszystkie obowiązkowe płatności związane z ich zatrudnieniem, ponoszonych przez przedsiębiorcę od dnia zatrudnienia tych pracowników.

Maksymalną wielkość pomocy podwyższa się odpowiednio o 20 punktów procentowych, jeśli przedsiębiorca jest małym przedsiębiorcą lub o 10 punktów procentowych, jeśli przedsiębiorca jest firmą średnią.

Pomoc przeznaczona na nowe inwestycje może być udzielana wraz z pomocą na tworzenie nowych miejsc pracy pod warunkiem, że łącznie wielkość tych pomocy nie przekracza maksymalnej wielkości pomocy, przy czym dopuszczalną wielkość pomocy określa się jako iloczyn maksymalnej intensywności pomocy i wyższej kwoty kosztów: nowej inwestycji lub dwuletnich kosztów pracy nowo zatrudnionych pracowników.

Pomoc regionalna może być udzielana łącznie z inną pomocą na nowe inwestycje lub tworzenie nowych miejsc pracy, bez względu na jej źródło i formę pod warunkiem, że łącznie wartość pomocy nie przekroczy dopuszczalnej wielkości pomocy publicznej.

Utworzenie nowych miejsc pracy oznacza przyrost netto miejsc pracy w danym przedsiębiorstwie w związku z realizacją nowej inwestycji w stosunku do średniego zatrudnienia w okresie 12 miesięcy przed dniem uzyskania zezwolenia.

Pomoc na wspieranie nowych inwestycji

Minimalna wysokość kosztów inwestycyjnych musi wynieść **100.000 Euro** a działalność na terenie Pomorskiej SSE musi być prowadzona zgodnie z warunkami zezwolenia i zachowania prawa własności do składników majątkowych, z którymi związane były wydatki inwestycyjne przez 3 lata.

Warunkiem udzielenia pomocy z tytułu nowej inwestycji jest udział środków własnych przedsiębiorcy rozumianych jako środki, które nie zostały uzyskane w ramach udzielonej mu pomocy, wynoszących co najmniej 25% całkowitych kosztów inwestycji.

Pomoc na tworzenie nowych miejsc pracy

Zwolnienie od podatku dochodowego z tytułu tworzenia nowych miejsc pracy przysługuje począwszy od miesiąca, w którym przedsiębiorca rozpoczął ponoszenie kosztów pracy, aż do wyczerpania dopuszczalnej pomocy regionalnej pod warunkiem utrzymania nowo utworzonych miejsc pracy przez okres nie krótszy niż 3 lata.

Przez nowo zatrudnionych pracowników należy rozumieć liczbę pracowników zatrudnionych po dniu uzyskania zezwolenia w związku z realizacją nowej inwestycji, jednak nie później niż w okresie 3 lat od zakończenia inwestycji, a każde miejsce pracy jest utrzymane przez okres co najmniej 3 lat.

Istniejący inwestorzy zagraniczni w Sztumie i okolicy:

- **W Sztumie:**
 - „SNP Uśnice”, zakład utylizacji odpadów zwierzęcych i produkcji mączki paszowej, własność duńskiej firmy.
- **W Malborku:**
 - Prino-Past Sp. z o.o. z kapitałem niemieckim (produkcja artykułów higienicznych),
 - M. Leier z kapitałem austriackim (produkcja materiałów budowlanych).
- **W Tczewie:**
 - Flextronics International Ltd (USA; produkcja komponentów i urządzeń elektronicznych),
 - Gemplus (Francja; produkcja i personalizacja kart mikroprocesowych),
 - Molex Polska Sp. z o.o. (USA; produkcja złączy i przewodów dla przemysłu elektronicznego),
 - Eaton Trucks Components S.A. (USA; produkcja skrzyń przekładniowych do samochodów).
- **W Kwidzynie:**
 - International Paper Kwidzyn S.A. (USA; produkcja celulozy i papieru),
 - Philips Consumer Electronics Industries Poland Ltd. (Holandia; produkcja odbiorników telewizyjnych),
 - Jabil Circuit Poland Sp. z o.o. (USA; producent części elektronicznych),
 - Knauf Pack Sp. z o.o. Fabryka Plastików Kwidzyn Sp. z o.o. (kapitał francuski, wyroby z tworzyw sztucznych),
 - BM Polska Sp. z o.o. (produkcja plastikowych obudów do telewizorów).

2.2.4. Oferta inwestycyjna Miasta i Gminy Sztum

Specjalna strefa ekonomiczna

Nieruchomość niezabudowana położona w miejscowości Koniecwałd w odległości 1,5 km od Sztumu, w kierunku północnym, bezpośrednio przy drodze łączącej Sztum z Malborkiem (droga nr 55 z Gdańska do Torunia).

Skład nieruchomości:

- działka gruntu oznaczona numerem 214/11 o pow. 7.3179 ha
 - działka gruntu oznaczona numerem 214/9 o pow. 5.1541 ha
- Wymiary 275m x 509m

Charakterystyka nieruchomości:

Własność MIASTA I GMINY SZTUM: Księga Wieczysta KW nr: 2115,

Preferowany sposób zagospodarowania: pod inwestycje przemysłowe,
Forma przekazania: sprzedaż

Uzbrojenie terenu:

Ścieki - odbiór do 1200m³

Woda - pobór do 1200m³

Gaz - bez ograniczeń

Sieć telekomunikacyjna - bez ograniczeń (2 operatorów)

Energia elektryczna - napięcie 15kV z możliwością zwiększenia

Inwestor kupując grunt od PSSE skorzysta z uprawnień pomocy publicznej a w szczególności ze zwolnienia z podatku dochodowego.

Nieruchomość zabudowana: Zamek w Sztumie z XIV wieku.

Położenie:

W centrum miasta "na wzgórzu zamkowym" - pomiędzy dwoma malowniczo położonymi jeziorami: "Zajezierskim" i "Barlewickim" (północno-zachodnia część pojezierza Iławskiego) na trasie szlaku "ZAMKÓW GOTYCKICH".

Skład nieruchomości:

- działka gruntu oznaczona numerem 627/1 o pow. 5059 m²: dziedziniec,
- powierzchnia użytkowa zabudowy 1225,60 m² w tym:
 - Skrzydło wschodnie,
 - Skrzydło północne,
 - Wozownia,
- wolnostojąca dwukondygnacyjna willa o pow. użytkowej 637,20 m²,

Charakterystyka nieruchomości:

- Własność MIASTA I GMINY SZTUM: Księga Wieczysta KW nr: 1654,
- Preferowany sposób zagospodarowania: na cel hotelowo- gastronomiczny,
- Forma przekazania: sprzedaż lub dzierżawa na okres 30 lat,
- Uzbrojenie terenu: sieć wodna, kanalizacyjna, telekomunikacyjna, elektryczna wentylacyjną (grawitacja), odgromowa oraz centralne ogrzewanie zasilane z sieci miejskiej.

2.2.5. Instytucjonalne zaplecze biznesu

W Sztumie prężnie funkcjonują dwa **banki** – oddział PKO BP i Bank Spółdzielczy w Sztumie, który plasuje się na czwartym miejscu wśród najlepszych Banków Spółdzielczych w Polsce. W Dzierzgoniu znajdują się trzy banki - Powiślański Bank Spółdzielczy w Kwidzynie Filia w Dzierzgoniu, Bank Spółdzielczy w Dzierzgoniu i oddział PKO BP. W Mikołajkach Pomorskich działa filia Banku Spółdzielczego w Sztumie. W Starym Targu znajduje się oddział Banku Spółdzielczego w Sztumie. W powiecie sztumskim funkcjonuje również wiele towarzystw ubezpieczeniowych i biur rachunkowych do obsługi podmiotów gospodarczych.

Od 1995 roku odbywają się w Sztumie **Targi Powiśla**. Biorący w nich udział wystawcy prezentują szerokiej publiczności swoje produkty i usługi, współzawodniczą o tytuł

najefektywniejszego stoiska targów. Targi to dobra okazja do zapoznania się z ofertą wystawców, nawiązania kontraktów i nowych znajomości.

Powiatowe Centrum Informacyjne Sztum

Powiatowe Centra Informacyjne to nowa inicjatywa Pomorskiego Funduszu Pożyczkowego oraz Pomorskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych skierowana do pomorskich mikro, małych i średnich przedsiębiorstw spoza terenu Trójmiasta. Oba fundusze są organizacjami o zasięgu regionalnym, działającymi na zasadzie "nie dla zysku", a ukierunkowanymi na wsparcie pomorskich przedsiębiorców, łatwymi w pozyskaniu pożyczkami i poręczeniami pożyczek/kredytów na otwieranie i rozwijanie **mikro, małych i średnich firm**. Utworzenie sieci Powiatowych Centrów Informacyjnych **w 12 miastach regionu** wychodzi naprzeciw potrzebom lokalnych przedsiębiorców w zakresie pozyskania informacji nie tylko na temat możliwości uzyskania **pożyczki z funduszu pożyczkowego**, czy **poręczenia z funduszu poręczeniowego**, lecz również dotyczących dotacji unijnych dla przedsiębiorców **z Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 oraz dotacyjnych programów krajowych**. Ponadto doradcy PCI mogą przedstawić zainteresowanym informacje na temat oferty kredytowej dla podmiotów gospodarczych również innych instytucji finansowych działających na terenie powiatu, szczególnie tych związanych umową o współpracy z Pomorskim Regionalnym Funduszem Poręczeń Kredytowych.

Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne S.A. powstało z inicjatywy władz samorządowych **Dzierżonia** oraz lokalnych przedsiębiorców w listopadzie 1994 roku. Głównym akcjonariuszem jest Miasto i Gmina Dzierżoń, pozostali akcjonariusze to przedsiębiorstwa i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w naszej gminie.

Celem działania RTI jest tworzenie warunków rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, w szczególności w zakresie wspierania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw i spójności społeczno-gospodarczej. Wszelkie działania RTI są skierowane głównie na podniesienie konkurencyjności polskich małych i średnich przedsiębiorstw działających w regionie na rynku polskim i Unii Europejskiej. Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne S.A. świadczy usługi informacyjne (punkt konsultacyjny), doradcze i finansowe. Oferta usług finansowych obejmuje:

- pomoc w poszukiwaniu finansowania zewnętrznego, alternatywne źródła finansowania: sektor bankowy (informowanie o preferencyjnych kredytach, sporządzanie biznes planów), fundusze poręczeniowe, fundusze venture capital, fundusze pożyczkowe, fundusze leasingowe, factoring,
- informowanie o pożyczkach na rozpoczęcie działalności gospodarczej (lokalne fundusze pożyczkowe),
- udzielanie poręczeń kredytowych, stanowiących dodatkowe źródło zabezpieczenia kredytów/pożyczek.

Charakterystyczną usługą finansową świadczoną przez RTI są poręczenia kredytowe udzielane w ramach Funduszu Poręczeń Wzajemnych.

Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne realizuje szereg projektów dofinansowanych ze środków UE mających na celu podniesienie poziomu aktywności zawodowej osób 45+, zwiększenie zatrudnienia poprzez powstanie nowych przedsiębiorstw, aktywizację osób bezrobotnych.

2.3. Miasta partnerskie

Sztum współpracuje z czterema gminami:

1. Ritterhude – Niemcy
2. Varde – Dania
3. Val de Reuil – Francja
4. Belzig – Niemcy

Współpraca z miastami partnerskimi daje możliwość wymiany doświadczeń, poznania historii, kultury oraz warunków życia w danym kraju. W ramach porozumienia gminy zobowiązują się do:

- wspólnego popierania stowarzyszenia partnerskiego,
- konkretnej współpracy miast,
- organizowania wspólnych posiedzeń w ramach współpracy gospodarczej, kulturalnej oraz indywidualnej.

Współpraca obejmuje głównie wymianę młodzieży szkolnej i grup mieszkańców, dzielenie się doświadczeniami i wiedzą w rozwiązywaniu problemów. Zaprzyjaźnione gminy starają się wyłonić najistotniejsze dla danego obszaru problemy komunalne, dyskutują nad nimi, wymieniają doświadczenia. Najwięcej kontaktów do tej pory miasto miało z niemiecką gminą Ritterhude. Współpraca między Sztumem a Ritterhude w Niemczech ma swoje początki w 1992 r., kiedy to Eter Kaselitz - lekarz, radny przebywał w Sztumie na urlopie i tak mu się to miasto spodobało, że postanowił zrobić wszystko, aby to piękne miasto mogło odwiedzić jak najwięcej turystów. Współpraca ta opiera się głównie na kontaktach kulturowych. Obie gminy, wspólnie z wschodniونيemieckim Belzig biorą udział w programie Unii Europejskiej EKOS-Overture. Program opiera się na współpracy w zakresie gospodarki komunalnej, ochrony środowiska oraz turystyki między krajami Europy Środkowej i Wschodniej.

Władze gminy Dzierzgoń również przywiązują dużą wagę do współpracy z partnerami zagranicznymi. Kontakty z miastami bliźniaczymi w sferze kulturalnej, turystycznej, gospodarczej czy sportowej owocują wymianą doświadczeń i wzajemnymi wizytami przedstawicieli różnych środowisk. Gmina Dzierzgoń współpracuje z Nordborg – Dania, Finspang – Szwecja, Finsterwalde – Niemcy i Sittensen – Niemcy.

2.4. Edukacja dla rozwoju powiatu

Instytucje edukacyjne są niezwykle istotnym elementem rynku pracy, gdyż stanowią kluczowe ogniwo kreowania potencjału ludzkiego w określonej przestrzeni i czasie. Treści wykładane w szkołach na wszystkich szczeblach edukacji powinny być dostosowane do aktualnych i przyszłych potrzeb rynku pracy.

Na terenie powiatu sztumskiego szkoły dysponują bogatą ofertą edukacyjną, zarówno w zakresie kształcenia zawodowego jak i ogólnokształcącego. Młodzież może dokonywać wyboru oferty edukacyjnej spośród publicznych liceów ogólnokształcących, techników, liceów profilowanych, szkół zawodowych i szkół policealnych. Struktura kształcenia w szkołach, zainteresowanie ofertą edukacyjną oraz liczebność uczniów w poszczególnych typach szkół wskazują na tendencję zmierzającą do powrotu popularności kształcenia zawodowego. Pociąga to za sobą konieczność unowocześnienia zaplecza praktycznego kształcenia

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

w zawodzie w stosunku do uczniów oraz budowania nowoczesnych programów i współpracy z pracodawcami w zakresie dokształcania młodocianych pracowników.

Technika w Zespole Szkół w Barlewiczkach, Zespole Szkół w Sztumie i Zespole Szkół w Dzierzgoniu szkolą łącznie w 14 zawodach. Zasadnicze szkoły zawodowe w Zespole Szkół w Dzierzgoniu i Zespole Szkół Zawodowych w Barlewiczkach proponują kształcenie w 31 zawodach. Działające na terenie powiatu szkoły policealne oferują naukę w 14 zawodach.

Biorąc pod uwagę specyfikę powiatu i pożądane kierunki rozwoju (turystyka, agroturystyka, produkcja ekologicznej żywności), oferta edukacyjna szkół odpowiada potrzebom regionu - kształcenie w takich zawodach jak: technik agrobiznesu, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik rolnik, technik obsługi turystycznej, technik organizacji usług gastronomicznych, kucharz małej gastronomii, kelner.

Szczegółowa oferta kształcenia szkół zawodowych w powiecie przedstawiona została w tabelach poniżej.

Tabela 10. Technika w powiecie sztumskim i zawody, w których kształcą

Nazwa szkoły	Zawód
Zespół Szkół Zawodowych w Barlewiczkach	technik handlowiec technik mechanik technik pojazdów samochodowych technik agrobiznesu technik żywienia i gospodarstwa domowego technik budownictwa technik rolnik technik informatyk technik architektury krajobrazu
Zespół Szkół w Dzierzgoniu	technik handlowiec technik obsługi turystycznej technik organizacji usług gastronomicznych kelner
Zespół Szkół w Sztumie	technik logistyk technik ekonomista o specjalności rachunkowość technik informatyk

Źródło: Dane Kuratorium Oświaty w Gdańsku, www.kuratorium.gda.pl i dane ze strony internetowej, <http://szkolnictwo.pl>

Tabela 11. Zasadnicze szkoły zawodowe w powiecie sztumskim i zawody, w których kształcą

Nazwa szkoły	Zawód
Zespół Szkół w Dzierzgoniu	sprzedawca, mechanik pojazdów samochodowych, ślusarz, stolarz,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

	rzeźnik - wędliniarz, piekarz, operator obrabiarek skrawających, murarz, monter instalacji i urządzeń sanitarnych, kucharz małej gastronomii, fryzjer, dekarz, cukiernik
Zespół Szkół Zawodowych w Barlewiczkach	kucharz małej gastronomii, cukiernik, piekarz, rzeźnik, fryzjer, sprzedawca, krawiec, tapicer, kuśnierz, złotnik, zegarmistrz, kaletnik, elektryk, monter elektronik, elektromechanik, monter sieci i urządzeń, stolarz, kamieniarz, monter konstrukcji budowlanych, murarz, monter instalacji urządzeń sanitarnych, malarz tapeciarski, ślusarz, operator obrabiarek skrawających, mechanik monter maszyn i urządzeń, elektromechanik pojazdów samochodowych, blacharz, lakiernik, mechanik pojazdów samochodowych

Źródło: Dane Kuratorium Oświaty w Gdańsku, www.kuratorium.gda.pl i dane ze strony internetowej, <http://szkolnictwo.pl>

Tabela 12. Szkoły policealne w powiecie sztumskim i zawody, w których kształcą

Nazwa szkoły	Zawód
Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Sztumie	technik masażysta terapeuta zajęciowy opiekunka środowiskowa asystent osoby niepełnosprawnej opiekun medyczny technik usług kosmetycznych
Zespół Szkół w Sztumie	technik rachunkowości technik logistyki technik informatyki technik organizacji reklamy
Zespół Szkół w Dzierzgoniu	technik obsługi turystycznej technik organizacji usług gastronomicznych
Zespół Szkół Zawodowych w Barlewiczkach	technik rolnik technik organizacji reklamy rolnik

Źródło: Dane Kuratorium Oświaty w Gdańsku, www.kuratorium.gda.pl i dane ze strony internetowej, <http://szkolnictwo.pl>

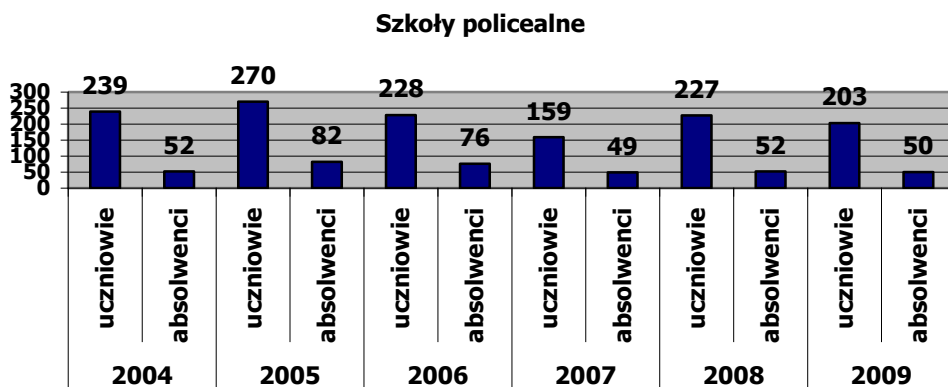
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

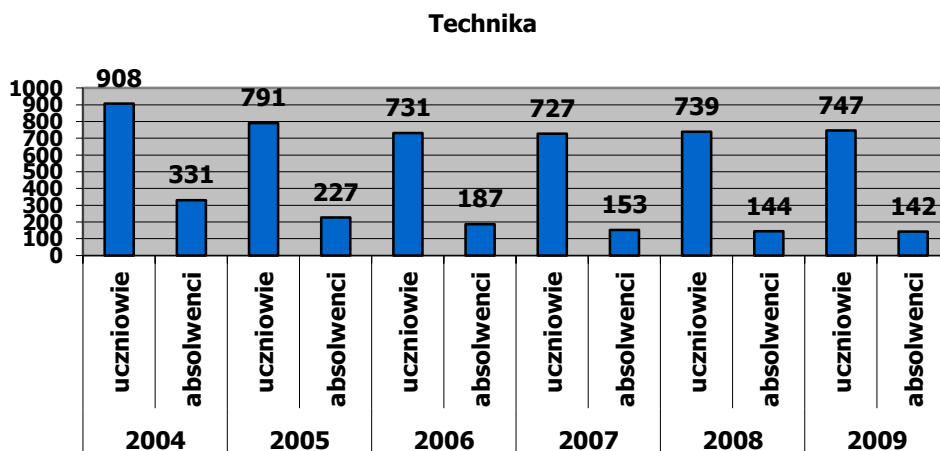
Warto wspomnieć, iż w Sztumie działa Spółdzielnia Edukacyjna „P-TKM”, która prowadzi liceum uzupełniające dla dorosłych oraz organizuje kursy zawodowe (m.in. kurs wózki widłowe, podstawy obsługi komputera). Aktualnie, w ramach projektu „Uwierz, że potrafisz” (2009-2011) Spółdzielnia prowadzi następujące kursy:

- księgowy,
- pracownik ds. osobowych,
- sekretarz asystent,
- magazynier,
- operator sprzętu komputerowego.

Analizując liczbę uczniów szkół zawodowych w powiecie sztumskim w latach 2004-2009, można mówić o niewielkim wzroście w ostatnim roku zainteresowania ofertą edukacyjną zasadniczych szkół zawodowych i techników, spadła natomiast liczba osób, które chciałyby kształcić się w szkołach policealnych. Nie są to jednak znaczne różnice i generalnie możemy mówić o stabilizacji w tym obszarze. Kształcenie zawodowe nadal cieszy się popularnością (wykres 16).

Wykres 16. Uczniowie i absolwenci w szkołach zawodowych powiatu sztumskiego w latach 2004-2009 r. [osoby]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykorzystując dofinansowanie ze środków unijnych szkoły sukcesywnie modernizują swoją bazę lokalową i wyposażenie placówek. Niezbędne jest też unowocześnianie zaplecza praktycznego kształcenia w zawodzie. Aktualnie dobiega końca I etap realizacji projektu pn. „Remont i doposażenie obiektów edukacyjnych ZS w Sztumie i ZSZ w Barlewickach w celu podniesienia jakości oferty edukacyjnej na poziomie ponadgimnazjalnym w powiecie sztumskim”. Projekt uzyskał dofinansowanie w wymiarze 50% kosztów kwalifikowalnych w kwocie 1 544 216.26 złotych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. W ramach projektu powstały m.in. nowoczesne pracownie dydaktyczne - laboratorium językowe i 2 pracownie logistyczno-magazynowe w Zespole Szkół w Sztumie oraz 2 laboratoria językowe, pracownia gastronomiczna i pracownia CNC Zespole Szkół Zawodowych w Barlewickach.

Budowanie nowoczesnych programów nauczania powinno odbywać się w ścisłej współpracy z pracodawcami, aby oferta edukacyjna szkół odpowiadała na aktualne i przyszłe potrzeby lokalnego rynku pracy.

3. LOKALNY RYNEK PRACY W POWIECIE SZTUMSKIM

Bezrobocie, jego rozmiary i cechy, są jednym z najważniejszych problemów ekonomicznych i społecznych powiatu sztumskiego. **W powiecie sztumskim stopa bezrobocia należy do najwyższych w województwie pomorskim.** Pozytywna tendencja spadku stopy bezrobocia w latach 2004-2008 została zahamowana w 2008 i w 2009 r. nastąpił ponowny jej wzrost.

Szczególnie trudna sytuacja dotyczy grupy wiekowej powyżej 50 roku życia (18% osób bezrobotnych) oraz osób młodych do 25 roku życia (24% bezrobotnych). Powodem utrzymywania się tego wskaźnika bezrobotnych w grupie wiekowej 18-24 lata może być niedostosowanie struktury i poziomu kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Poważny problem stanowi wysokie bezrobocie wśród kobiet. W 2007 i 2008 r. jego poziom przekroczył 70% (w 2007 r. był to najwyższy poziom w województwie). W ostatnim roku nastąpił spadek poziomu bezrobocia kobiet do 55%.

Niekorzystnym zjawiskiem są również niskie kwalifikacje lub ich brak wśród osób bezrobotnych – 40% zarejestrowanych osób bezrobotnych nie posiada kwalifikacji, co znacznie utrudnia im odnalezienie się na rynku pracy.

Kolejną niepokojącą cechą sztumskiego bezrobocia jest udział osób długotrwale bezrobotnych. W ogólnej licznie bezrobotnych stanowią oni 36%. Są to osoby pozostające bez pracy (tj. pozostające w rejestrze osób bezrobotnych) łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat. Aktywizacja tych osób napotyka na największe trudności, jest również bardzo kosztowna, wymaga wsparcia nie tylko doradcy zawodowego lecz również psychologa.

Zatrudnienie w powiecie sztumskim rosło w latach 2004-2008 szybciej niż w całym kraju i województwie, w 2009 r. nastąpił jednak spadek zatrudnienia o skali dużo wyższej niż w województwie i w Polsce. Niepokojące jest zjawisko spadającego poziomu zatrudnienia kobiet w powiecie sztumskim (w 2009 r.). W całym województwie oraz w kraju udział kobiet w strukturze zatrudnienia systematycznie rośnie. Przyczyny pogłębiającej się dysproporcji w poziomie zatrudniania mężczyzn i kobiet w powiecie sztumskim powinny być przedmiotem dalszych badań.

Ponad 40% pracujących w powiecie sztumskim zatrudnionych jest w sektorze usług, 28% w sektorze przemysłowym, a 29% w rolnictwie. Zatrudnienie w sektorze przemysłowym wzrosło w badanym okresie w powiecie sztumskim o 44 %.

Poniżej przedstawiono szczegółowe dane dotyczące kształtowania się poziomu zatrudnienia i bezrobocia w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 z uwzględnieniem kryterium płci i sektorów.

3.1. Zatrudnienie w powiecie sztumskim w latach 2004-2009

Zatrudnienie w powiecie sztumskim wzrosło w latach 2004-2008 o 17%. W tym samym okresie w całym kraju wystąpił wzrost o 12%, a w województwie o 13%. **Liczba**

pracujących w powiecie sztumskim rosła znacznie szybciej niż w województwie i kraju.

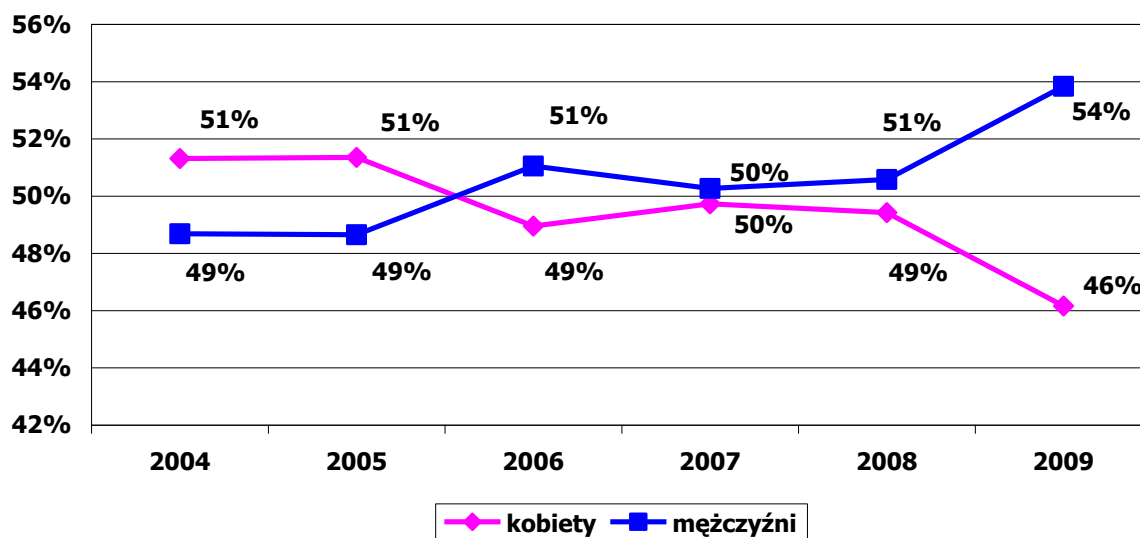
W 2009 r. spowolnienie gospodarcze wpłynęło na zmniejszenie liczby pracujących w całym kraju. W powiecie sztumskim zatrudnienie spadło o 2,74%. W tym samym czasie w Polsce nastąpiło zmniejszenie liczby pracujących o 1,5%, a w województwie pomorskim o 0,61%.

Poniżej przedstawiono kształtowanie się zatrudnienia w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 z uwzględnieniem płci i sektorów.

3.1.1. Pracujący według płci

W powiecie sztumskim występują znaczne różnice w dynamice zmian liczby pracujących kobiet i mężczyzn. W latach 2004 i 2005 r. kobiety stanowiły 51% ogółu pracujących. W kolejnych latach ich udział stopniowo malał, aby osiągnąć w 2009 r. poziom 46% (wykres 17). Jest to sytuacja odwrotna z jaką mamy do czynienia w skali kraju oraz województwa pomorskiego, gdzie udział kobiet w strukturze zatrudnienia ogółem stopniowo rośnie. W Polsce w latach 2004-2008 udział kobiet w strukturze pracujących wynosił 48%, a w roku 2009 wzrósł do 49%.

Wykres 17. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [%]

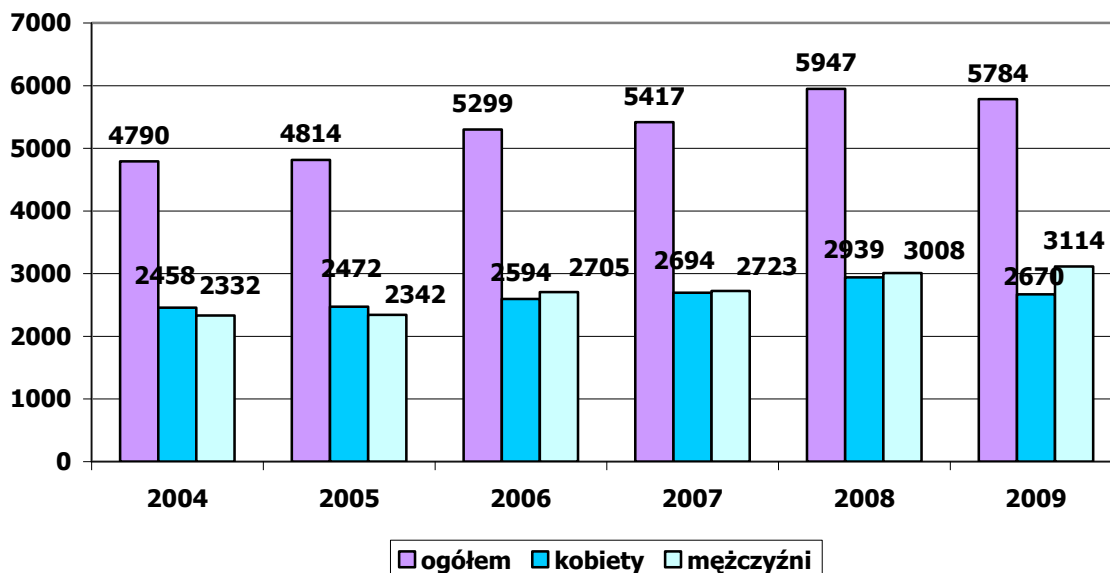
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowe dane dotyczące liczby pracujących kobiet i mężczyzn w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 przedstawione zostały na poniższym wykresie. **W latach 2004-2008 liczba pracujących kobiet systematycznie rosła, natomiast w 2009 r. nastąpił spadek zatrudnienia kobiet o ok. 10% w stosunku do roku poprzedniego.**

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 18. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [osoba]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.2. Pracujący według sektorów

Kolejne zestawienie charakteryzuje zatrudnienie w powiecie sztumskim według głównych sektorów ekonomicznych. Liczby różnią się od podanych na wykresach powyżej, gdyż nie uwzględniają faktu pracy jednej osoby w kilku miejscach.

W 2008 r. najwięcej pracujących w powiecie sztumskim zatrudnionych było w sektorze usług - 3.429 osób, co stanowiło 43% ogółu pracujących. Jest to wskaźnik niższy niż w kraju (50%) i województwie pomorskim (56%). Na drugim miejscu pod względem zatrudnienia plasuje się rolnictwo, a na trzecim sektor przemysłowy.

W badanym okresie nastąpiły pewne zmiany w strukturze zatrudniania. Zmniejszył się udział pracujących w sektorze rolniczym i w sektorze usług. Wzrósł natomiast znacznie udział pracujących w sektorze przemysłowym (tabela 13).

Tabela 13. Pracujący wg sektorów ekonomicznych w powiecie sztumskim w latach 2004-2008* [%]

sektor	2004	2005	2006	2007	2008
sektor rolniczy	33%	33%	31%	31%	29%
sektor przemysłowy	22%	21%	24%	25%	28%
sektor usługowy ogółem	45%	46%	44%	44%	43%

* Brak danych za 2009 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Analizując okres 2004-2008 w powiecie sztumskim wzrosło zatrudnienie w rolnictwie o 4% co także należy odnieść do zmian w kraju (spadek zatrudnienia o 0,1%) i województwie (spadek zatrudnienia w rolnictwie o 0,5%).

Zatrudnienie w sektorze przemysłowym wzrosło w powiecie sztumskim w badanym okresie aż o 44% (średnio w województwie 15% i w kraju 10%), natomiast zatrudnienie w usługach wzrosło o 13%, co jest porównywalne ze wskaźnikami w kraju i województwie pomorskim.

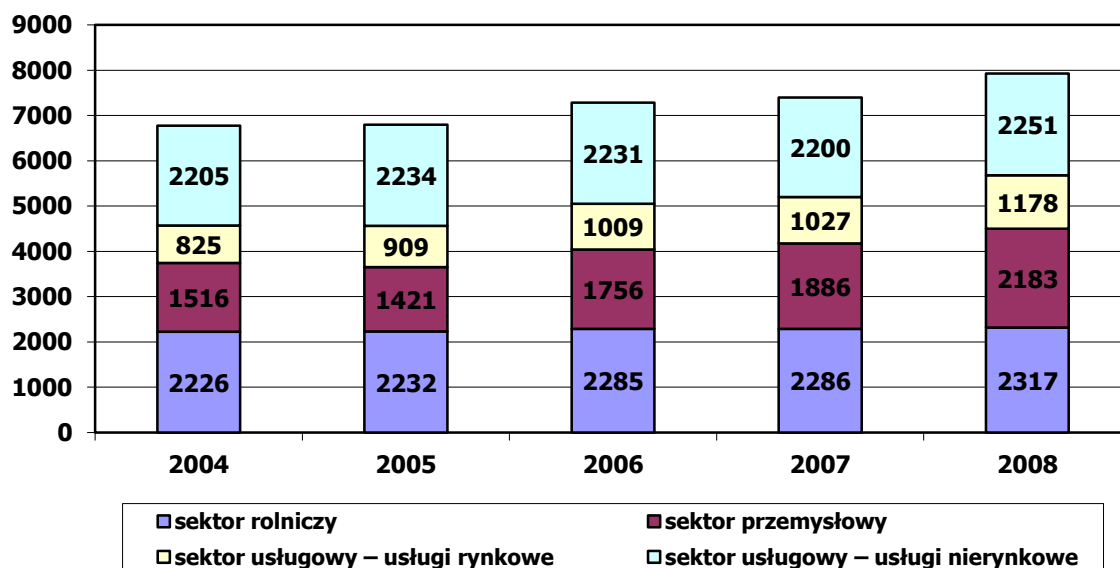
Szczegółowe dane przedstawione zostały w tabeli 14 i na wykresie 19.

Tabela 14. Pracujący wg sektorów ekonomicznych w powiecie sztumskim w latach 2004-2008 [osoba]

sektor	2004	2005	2006	2007	2008
ogółem pracujący wg sektorów ekonomicznych	6772	6796	7281	7399	7929
sektor rolniczy	2226	2232	2285	2286	2317
sektor przemysłowy	1516	1421	1756	1886	2183
sektor usługowy ogółem	3030	3143	3240	3227	3429

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 19. Pracujący wg sektorów ekonomicznych w powiecie sztumskim w latach 2004-2008 [osoba]

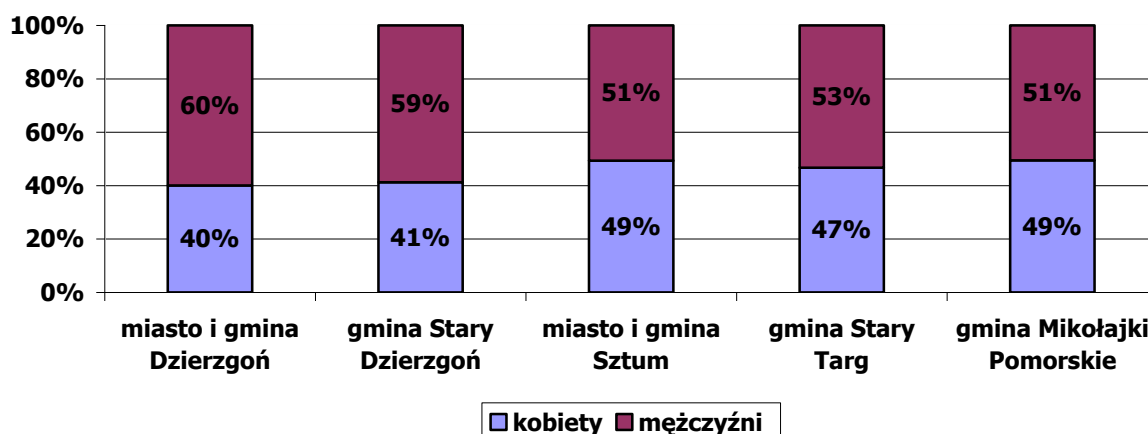
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.3. Pracujący w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego

Udział zatrudniania kobiet w poszczególnych gminach powiatu jest dość zróżnicowany i waha się od 40% w gminie Dzierzgoń do 49% w gminie Mikołajki Pomorskie i gminie Sztum (średnio w powiecie 46%) (wykres 20).

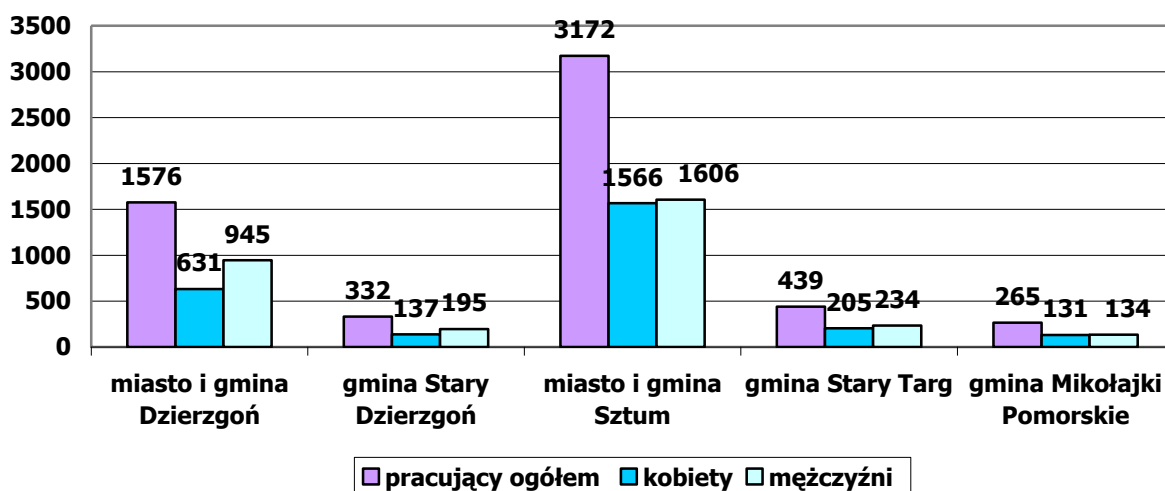
Wykres 20. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r. [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Szczegółowe dane dotyczące liczby pracujących osób w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w podziale na kobiety i mężczyzn w 2009 r. przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 21. Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w latach 2004-2009 [osoba]

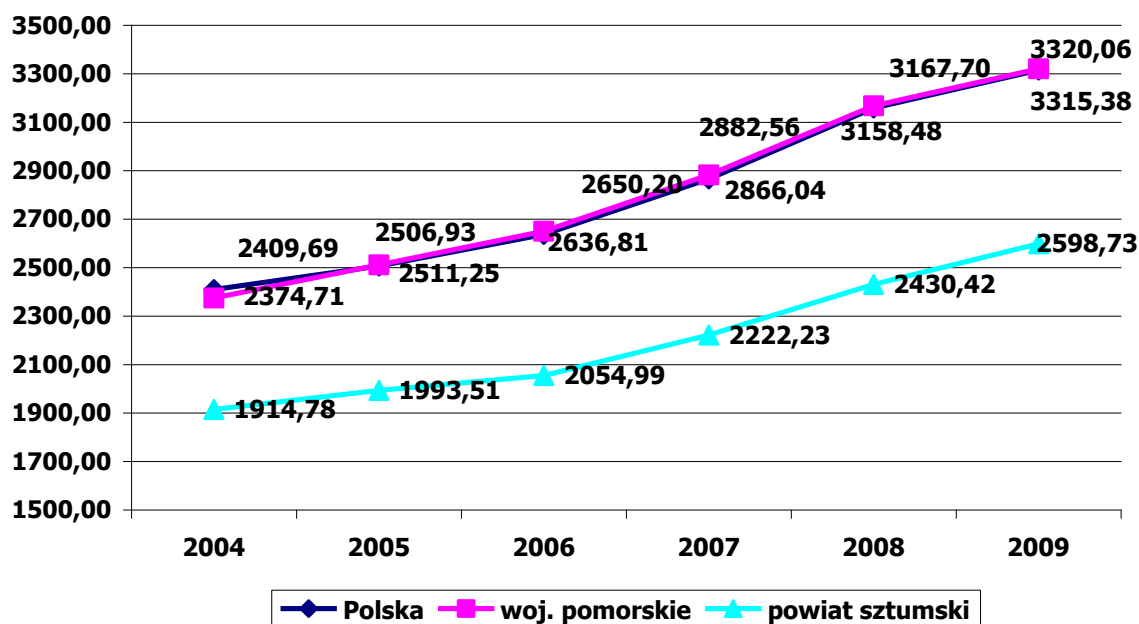
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.1.4. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sztumskim

Miarą potencjału konsumpcyjnego jest przeciętne wynagrodzenie brutto. **W latach 2004-2009 przeciętne wynagrodzenie brutto było w powiecie sztumskim stale niższe od średniej krajowej o ok. 20%** (wykres 22).

Wykres 22. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sztumskim, woj. pomorskim i Polsce w latach 2004-2009 [w zł]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przeciętne wynagrodzenie w województwie pomorskim i w Polsce wrosło z lat 2004-2009 o ok. 40%. Poziom średnich wynagrodzeń w województwie pomorskim przekroczył w 2005 r. średnią krajową i cały czas utrzymuje się na nieco wyższym poziomie niż w kraju. Wzrost przeciętnego wynagrodzenia w powiecie sztumskim w badanych latach wyniósł 36%.

Różnica pomiędzy przeciętnym wynagrodzeniem w kraju a przeciętnym wynagrodzeniem w powiecie sztumskim wynosiła w 2004 r. niecałe 500 zł. **Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie sztumskim było w 2009 r. niższe od średniej krajowej o ponad 700 zł.**

3.2. Bezrobocie w powiecie sztumskim w latach 2004-2009

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie sztumskim na dzień 31 grudnia 2009 r. wynosiła ogółem 3.226 osób. Stopa bezrobocia w 2009 r. osiągnęła poziom 23,8%.

W latach 2004-2009 stopa bezrobocia w powiecie sztumskim była stale znacznie wyższa niż w województwie pomorskim i kraju.

Struktura bezrobotnych na dzień 31.12.2009 r. przedstawia się następująco:

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- 55% bezrobotnych stanowią kobiety,
- 71% bezrobotnych nie posiada prawa do zasiłku,
- 24% bezrobotnych to ludzie młodzi do 25 roku życia,
- 29% bezrobotnych to ludzie w wieku 25-34 lata,
- 18% bezrobotnych to ludzie w wieku 50+,
- 40% bezrobotnych nie posiada kwalifikacji zawodowych,
- 2% bezrobotnych to osoby niepełnosprawne,
- 36% to osoby długotrwale bezrobotne.

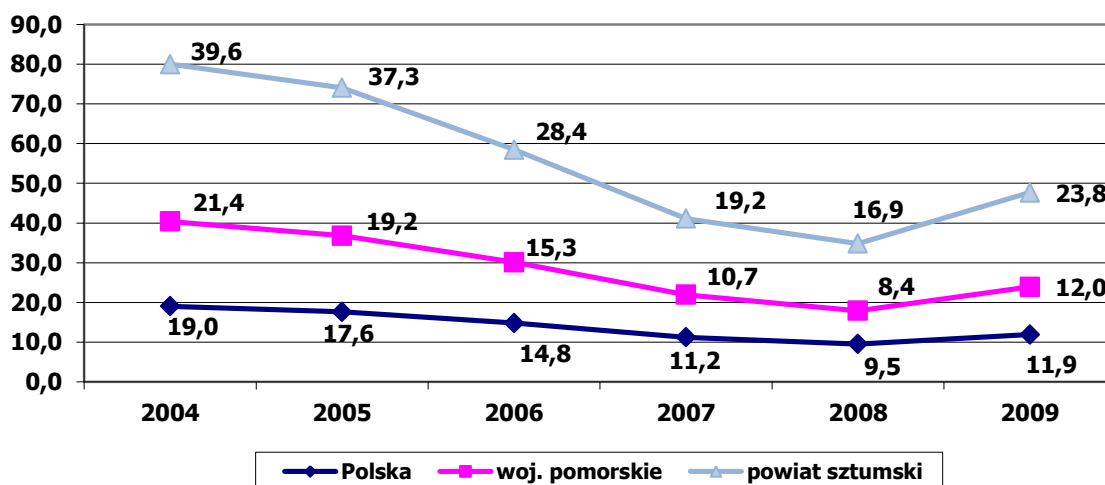
Poniżej przedstawiono kształtowanie się stopy bezrobocia w latach 2004-2009 w powiecie sztumskim na tle województwa pomorskiego i Polski. Dokonano również analizy bezrobocia w powiecie sztumskim w podziale na płeć, wiek i wykształcenie.

3.2.1. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sztumskim należy do najwyższych w województwie pomorskim. W latach 2004-2008 w całej Polsce utrzymywała się bardzo pozytywna tendencja obniżania się stopy bezrobocia. W powiecie sztumskim stopa bezrobocia spadła w tym okresie o ponad połowę tj. z poziomu 39,6% w 2004 roku do poziomu 16,9% w 2008 r. Pozytywny kierunek zmian stopy bezrobocia w latach 2004-2008 nie oznaczał jednak dla powiatu sztumskiego dobrej sytuacji, gdyż stopa ta utrzymywała się na niebezpiecznie wysokim poziomie w całym analizowanym okresie.

Kryzys gospodarczy, który rozpoczął się w 2008 r. doprowadził do ponownego wzrostu stopy bezrobocia w całej Polsce. W 2009 r. stopa bezrobocia w powiecie sztumskim wyniosła 23,8%. Jest to bardzo wysoki poziom, ponad dwukrotnie wyższy od średniej w województwie pomorskim.

Wykres 23. Stopa bezrobocia w powiecie sztumskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2009 [%]

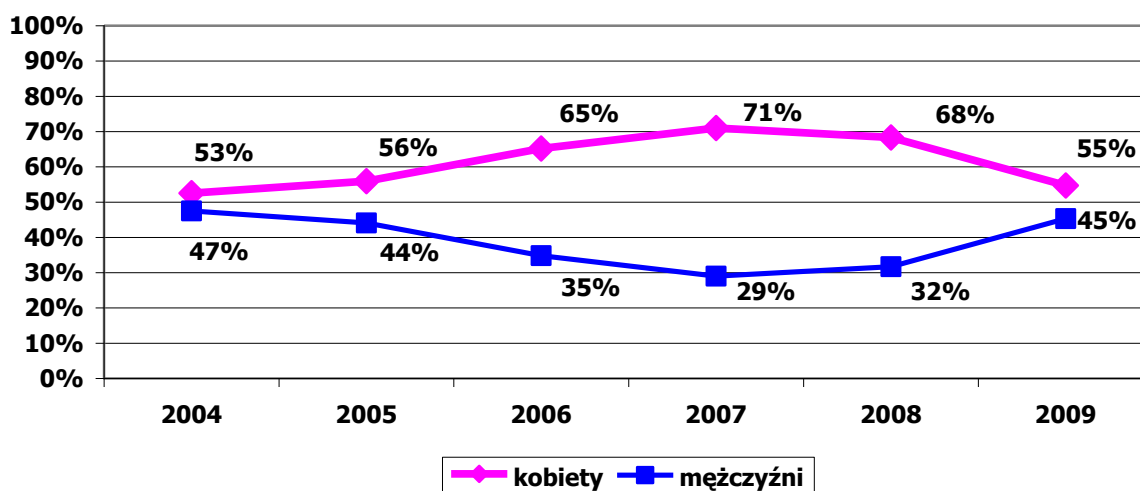
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.2. Zarejestrowani bezrobotni według płci

Na koniec 2009 r. w powiecie sztumskim było łącznie zarejestrowanych 3.226 osób bezrobotnych, z czego 55% stanowiły kobiety. **Poziom bezrobocia kobiet jest w powiecie sztumskim wyższy od średniej w województwie pomorskim (53%) i w Polsce (51%).** W latach poprzednich (2005-2008) poziom bezrobocia kobiet w powiecie sztumskim sięgał poziomu 71%. Szczegółowe dane dotyczące poziomu bezrobocia kobiet i mężczyzn w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 24. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg płci w latach 2004-2009 [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie sztumskim występują znaczne różnice w dynamice zmian liczby bezrobotnych według płci. W 2004 r. różnica w poziomie bezrobocia kobiet i mężczyzn w powiecie sztumskim wynosiła 53% i 47%, w latach następnych dysproporcja ta stopniowo pogłębiała się osiągając w 2007 roku poziom 71% i 29%. Różnice w poziomie zatrudnienia kobiet i mężczyzn zmniejszyły się dopiero w ostatnim roku, w którym bezrobotne kobiety stanowiły 55% ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych.

W okresie 2004-2008 bezwzględna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie sztumskim systematycznie spadała. Na koniec 2008 roku zarejestrowanych było o 63% mniej bezrobotnych niż w 2004 roku. Odwrócenie tendencji spadkowych nastąpiło w 2009 roku, w którym liczba zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła o ponad połowę w stosunku do roku poprzedniego (tabela 15).

Tabela 15. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg płci w latach 2004-2009 [osoby]

rok/płeć	ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni
2004	5768	3029	2739
2005	5252	2936	2316
2006	3736	2435	1301

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

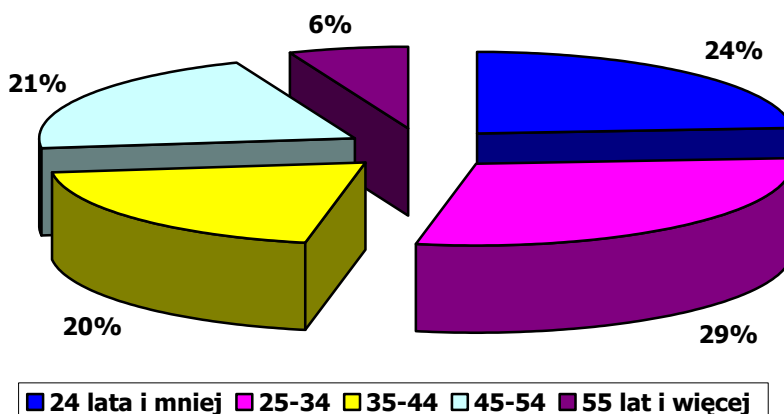
2007	2299	1632	667
2008	2110	1441	669
2009	3226	1765	1461

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.3. Zarejestrowani bezrobotni według wieku

Dominującą grupą bezrobotnych w powiecie sztumskim stanowiły w 2009 r. osoby w wieku 25-34 lata (29% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych). Na drugim miejscu znalazła się najmłodsza grupa wiekowa osób do 24 roku życia (24% ogółu bezrobotnych). Najniższy poziom bezrobocia zanotowano wśród osób w wieku 55+ (wykres 25).

Wykres 25. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wieku w 2009 r. [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura bezrobocia ze względu na wiek jest w powiecie sztumskim zbliżona do struktury jaka występuje w województwie pomorskim oraz w całej Polsce. Szczegółowe dane zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 16. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wieku na tle województwa pomorskiego w 2009 r. [%]

obszar/wiek	24 lata i mniej	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
Polska	23%	29%	18%	21%	9%
woj. pomorskie	23%	28%	18%	22%	9%
powiat sztumski	24%	29%	20%	21%	6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując zmianę struktury osób bezrobotnych według wieku w całym badanym okresie warto podkreślić spadek w strukturze bezrobotnych osób w wieku 35-44 oraz istotny wzrost osób w wieku 55+. W 2004 r. osoby w wieku 55+ stanowiły 3% ogółu bezrobotnych, natomiast w 2009 r. wskaźnik ten wyniósł ponad 6% (tabela 17).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela 17. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wieku w latach 2004-2009 [osoby]

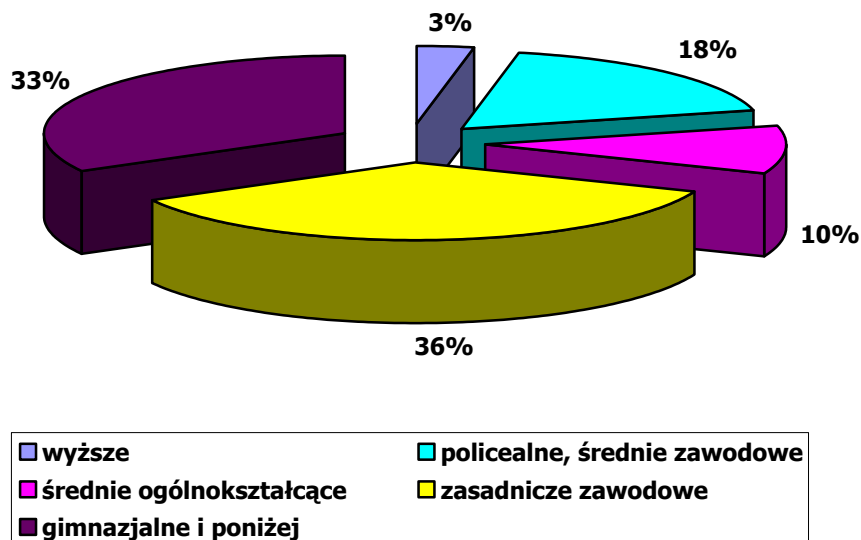
rok/wiek	24 lata i mniej	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
2004	1494	1565	1282	1272	155
2005	1261	1423	1143	1231	194
2006	848	960	777	948	203
2007	638	610	407	510	134
2008	499	585	422	455	149
2009	782	936	630	664	214

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

3.2.4. Zarejestrowani bezrobotni według wykształcenia

W 2009 r. dominującą grupą bezrobotnych w powiecie sztumskim były osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (36%) oraz gimnazjalnym i poniżej (33%). Osoby w wykształceniu wyższym stanowiły zaledwie 3% zarejestrowanych bezrobotnych (wykres 26).

Wykres 26. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w 2009 r. [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura osób bezrobotnych według wykształcenia w powiecie sztumskim jest zbliżona do struktury bezrobotnych w województwie pomorskim i w całej Polsce (tabela 18). Pewne różnice występują w poziomie bezrobocia osób z wykształceniem wyższym – w powiecie sztumskim 3% osób posiadających wyższe wykształcenie nie może znaleźć pracy, podczas

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

gdy średnio w Polsce jest to 9%, a w województwie pomorskim 8%. Osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym mają natomiast w powiecie sztumskim większe problemy ze znalezieniem pracy – poziom bezrobocia tych osób wynosi 36% (dla porównania w Polsce jest to 29% i 30% w województwie pomorskim).

Tabela 18. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia na tle województwa pomorskiego w 2009 r. [%]

wykształcenie	wyższe	policealne, średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
Polska	9%	22%	11%	29%	29%
woj. pomorskie	8%	20%	12%	30%	30%
powiat sztumski	3%	18%	10%	36%	33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując strukturę bezrobotnych w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 dominujące znaczenie w całym badanym okresie miały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Osoby z wykształceniem, policealnym i średnim zawodowym, w całym badanym okresie znajdowały się na trzecim miejscu w strukturze bezrobotnych, a osoby z wykształceniem wyższym na ostatniej pozycji. Szczegółowe dane zaprezentowane zostały w tabeli 19 i na wykresie 27.

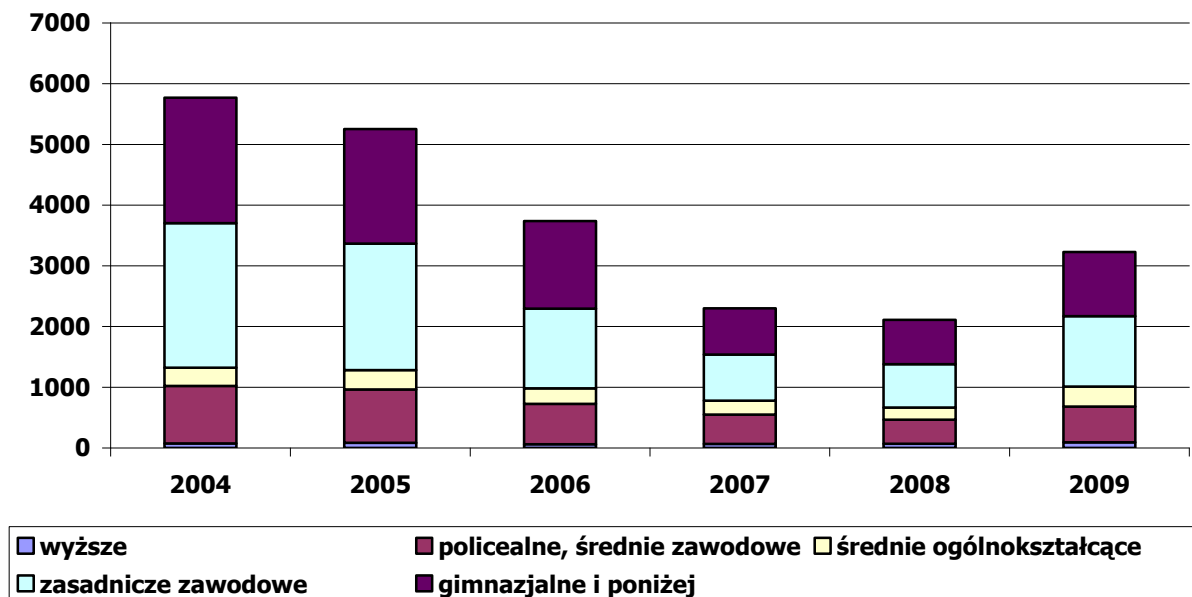
Tabela 19. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w latach 2004-2009 [osoby]

rok/ wykształcenie	wyższe	policealne, średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
2004	73	947	300	2382	2066
2005	85	877	320	2081	1889
2006	60	665	257	1312	1442
2007	66	482	229	759	763
2008	68	396	201	715	730
2009	91	589	330	1161	1055

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 27. Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w latach 2004-2009 [osoba]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Według stanu na dzień 31.12.2009 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu zarejestrowanych było 3226 osób bezrobotnych, w tym 254 **absolwentów** (co stanowi 7,9% ogółu bezrobotnych).

Na koniec 2009 r. absolwenci bez zawodu stanowili 35% z ogółu bezrobotnych absolwentów. Wśród absolwentów z zawodem przeważali: sprzedawcy – 16 osób, technik żywienia i gospodarstwa domowego - 12 osób, asystenci ekonomiczni (technik ekonomista)– 6 osób, handlowiec (technik handlowiec) - 6 osób, kucharz małej gastronomii - 6 osób, technik mechanik - 6 osób oraz pozostali technicy gdzie indziej niesklasyfikowani - 6 osób.

Na koniec roku 2009 bezrobotni absolwenci z wykształceniem średnim ogólnokształcącym stanowili - 30% ogółu bezrobotnych absolwentów ze szkół powiatu sztumskiego (39 osób), z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – 27% (35 osób), a z wykształceniem zasadniczym zawodowym 43% (55 osób).

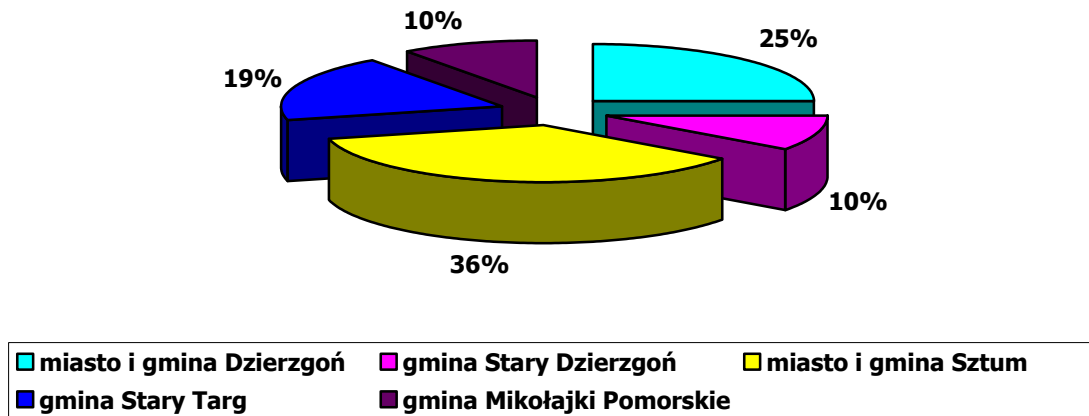
3.3. Bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego

W strukturze bezrobotnych w powiecie sztumskim największą grupę stanowią osoby z miasta i gminy Sztum (36%). Co czwarty bezrobotny w powiecie jest mieszkańcem miasta i gminy Dzierzgoń, co piąty bezrobotny pochodzi z gminy Stary Targ, a co dziesiąty zarejestrowany bezrobotny jest mieszkańcem gminy Stary Dzierzgoń lub Mikołajki Pomorskie (wykres 28).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

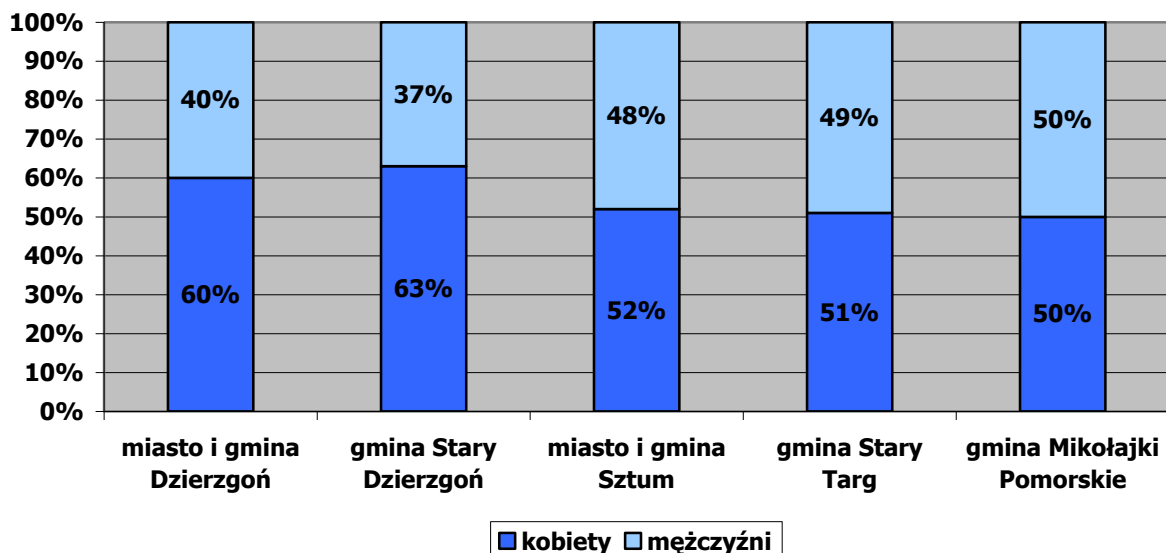
Wykres 28. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie sztumskim w podziale na poszczególne gminy w 2009 r. [%]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie

W poszczególnych gminach powiatu sztumskiego udział kobiet w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych waha się od 63% w gminie Stary Dzierzgoń do 50% w gminie Mikołajki Pomorskie. Szczegółowe dane przedstawione zostały na wykresie 29 i w tabeli 20.

Wykres 29. Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego wg płci w 2009 r. [osoby]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela 20. Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r. [osoby]

gmina/miasto	ogółem	w tym kobiety	w tym mężczyźni
miasto i gmina Dzierzgoń	822	490	332
gmina Stary Dzierzgoń	320	203	117
miasto i gmina Sztum	1167	611	556
gmina Stary Targ	608	308	300
gmina Mikołajki Pomorskie	309	153	156

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie

Dominującą grupą bezrobotnych w większości gmin powiatu sztumskiego w 2009 r. były osoby w wieku 25-34 lata, natomiast w grupie wiekowej najstarszej (55+) występuje najniższy poziom bezrobocia. Niewielkie różnice zanotowano w gminie Mikołajki Pomorskie, gdzie największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 24 lata i mniej oraz 35-44. Szczegółowe dane ilościowe podane zostały w tabeli poniższej.

Tabela 21. Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w końcu 2009 r. wg wieku [osoby]

gmina/miasto	24 lata i mniej	25-34	35-44	45-54	55 lat i więcej
Miasto i gmina Sztum	278	357	187	259	86
Miasto i gmina Dzierzgoń	202	235	158	175	52
Gmina Stary Dzierzgoń	73	93	72	69	13
Gmina Mikołajki Pomorskie	81	76	77	51	24
Gmina Stary Targ	148	175	136	110	39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie

Wśród osób bezrobotnych w poszczególnych gminach powiatu największą grupę stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej. Najmniej problemów ze znalezieniem pracy mają osoby w wykształceniu wyższym. Szczegółowa struktura osób bezrobotnych wg wykształcenia zaprezentowana została w tabeli 22.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Tabela 22. Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w końcu 2009 r. wg wykształcenia [osoby]

gmina/miasto	wyższe	policealne, średnie zawodowe	średnie ogólno- kształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
Miasto i gmina Sztum	50	248	133	396	340
Miasto i gmina Dzierzgoń	23	159	106	292	242
Gmina Stary Dzierzgoń	5	49	29	115	122
Gmina Mikołajki Pomorskie	4	47	32	114	112
Gmina Stary Targ	9	86	30	244	239

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Sztumie

3.4. Oferty pracy w powiecie sztumskim

W 2009 r. do PUP w Sztumie z/s w Dzierzgoniu wpłynęło 1217 ofert pracy:

- ✓ 149 ofert pracy zgłosili pracodawcy oferujący stałe zatrudnienie na koszt pracodawcy,
- ✓ 1068 ofert pracy - to subsydiowane miejsca pracy (staże, prace interwencyjne, roboty publiczne, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, prace społecznie użyteczne, a także przyznane dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej).

Według stanu na koniec 2009 roku w rejestrze Urzędu pozostało 30 ofert pracy.

Tabela 23. Wykaz zawodów, w których wpłynęło najwięcej ofert pracy w 2009 r.

Lp.	Nazwa zawodu	liczba ofert pracy zgłoszonych w 2009 r.	% udział w ogólnej liczbie ofert pracy
1	Robotnik gospodarczy	205	16,8%
2	Pracownik biurowy (zawód szkolny: technik prac biurowych)	193	15,8%
3	Opiekunka domowa	142	11,6%
4	Sprzedawca	73	5,9%
5	Opiekunka środowiskowa	60	4,9%
6	Operator urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych	30	2,4%
7	Stolarz	30	2,4%
8	Robotnik drogowy	26	2,1%

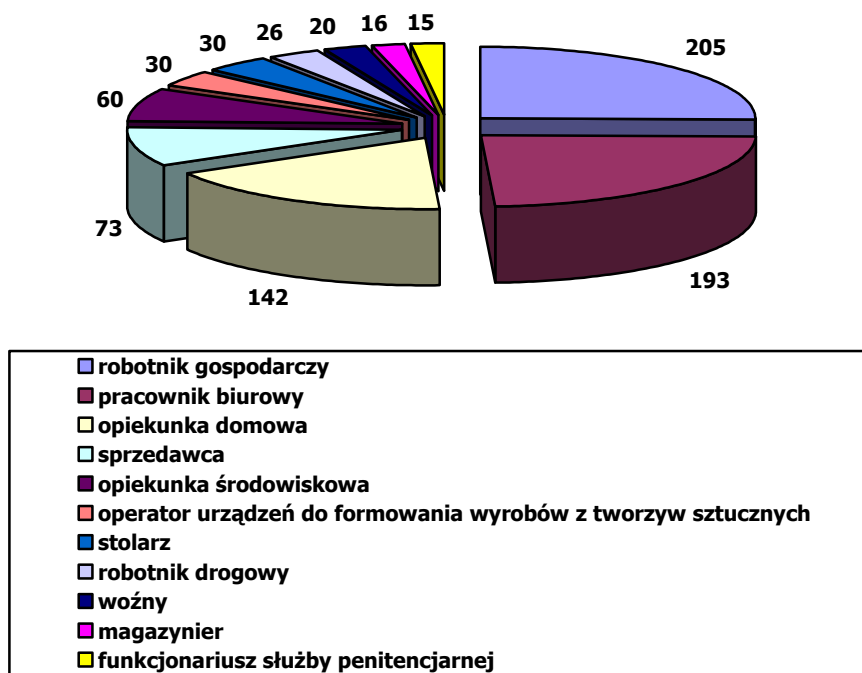
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

9	Woźny	20	1,6%
10	Ślusarz	20	1,6%
11	Magazynier	16	1,3%
12	Funkcjonariusz służby penitencjarnej	15	1,2%
13	Księgowy (samodzielny)	14	1,1%
14	Kucharz	14	1,1%
15	Opiekunka dziecięca	13	1%
16	Ogrodnik terenów zieleni	12	0,9%
17	Mechanik samochodów osobowych	12	0,9%
18	Konserwator budynków	9	0,7%
19	Sekretarka	9	0,7%
20	Handlowiec (zawód szkolny technik handlowiec)	9	0,7%
21	Murarz	8	0,6%
22	Kierowca samochodu ciężarowego	8	0,6%
23	Lakiernik wyrobów drzewnych	8	0,6%

Źródło: Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Sztumskim w 2009 r., Dziergoń marzec 2010 r.

Największa liczba ofert pracy wpłynęła dla **robotników gospodarczych** (16,8%). Duża liczba ofert pracy wpłynęła także dla **pracowników biurowych** (15,8%) oraz **opiekunek domowych** (11,6%) (wykres 30).

Wykres 30. Zawody, w których zgłoszono najwięcej ofert pracy (15 i więcej)

Źródło: Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Sztumskim w 2009 r., Dziergoń marzec 2010 r.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej przez pracodawcę działalności według sekcji PKD najwięcej ofert pracy zgłoszono w następujących sektorach:

Tabela 24. Liczba ofert pracy zgłoszonych w roku 2009 wg rodzaju działalności

Lp.	sekcja PKD	liczba ofert pracy	% udział w ogólnej liczbie zgłoszonych ofert pracy
1	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	504	41,4%
2	Przetwórstwo przemysłowe	184	15,1%
3	Handel hurt. i detal., naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	135	11,1%
4	Edukacja	90	7,4%
5	Budownictwo	87	7,1%
6	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	45	3,6%
7	Transport i gospodarka magazynowa	24	1,9%
8	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	24	1,9%
9	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	23	1,8%
10	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	23	1,8%
11	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	21	1,7%
12	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	19	1,5%
13	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11	0,9%
14	Pozostała działalność usługowa	10	0,8%
15	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	0,5%
16	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4	0,3%
17	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	4	0,3%
18	Informacja i komunikacja	2	0,1%
Ogółem		1217	

Źródło: Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Sztumskim w 2009 r., Dziergoń marzec 2010 r.

Najwięcej, bo aż 504 oferty pracy, zgłosili pracodawcy z sektora „Administracji publicznej i obrony narodowej”. Oferty te stanowią 41,4 % ogółu zgłoszonych ofert pracy w roku 2009. 15,1% ofert pracy będących w dyspozycji PUP w Sztumie z/s w Dzierzgoniu stanowiły oferty z sektora „Przetwórstwo przemysłowe”.

Na koniec 2009 r. w PUP zarejestrowanych było **2499 osób bezrobotnych poprzednio pracujących**.

Najliczniejszymi grupami **według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy** są (stan na 31.12. 2009 r.):

- Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 621 osób (22% poprzednio pracujących),
- Budownictwo – 480 osób (14% poprzednio pracujących),
- Przetwórstwo przemysłowe – 442 osób (18% poprzednio pracujących),
- Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 257 osób (10% poprzednio pracujących),
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 133 osoby (5% poprzednio pracujących),
- Pozostała działalność usługowa – 132 osób (12% poprzednio pracujących),
- Transport i gospodarka magazynowa – 56 osób (2% poprzednio pracujących),
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 55 osób (3% poprzednio pracujących),
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – 54 osoby (1% poprzednio pracujących),
- Edukacja – 50 osób (1% poprzednio pracujących),
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 48 osób (2% poprzednio pracujących),
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 44 osoby (2% poprzednio pracujących),
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 42 osób (1% poprzednio pracujących),
- Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – 24 osoby (2% poprzednio pracujących).

Sekcje PKD, w których według stanu na koniec roku 2009 zarejestrowanych było najmniej osób:

- Górnictwo i wydobywanie – 1 osoba (0,08% poprzednio pracujących),
- Informacja i komunikacja – 5 osób (0,08% poprzednio pracujących),
- Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych – 9 osób (0,08% poprzednio pracujących),
- Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją – 12 osób (0,08% poprzednio pracujących),
- Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 15 osób (0,08% poprzednio pracujących),
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 19 osób (0,08% poprzednio pracujących).

Sekcja PKD, w której nie odnotowano żadnej rejestracji osób bezrobotnych to: organizacje i zespoły.

W ciągu 2009 r. w PUP w Sztumie z/s w Dzierzgoniu zarejestrowało się 4237 osób poprzednio pracujących.

Napływ bezrobotnych w ciągu roku 2009 przedstawiał się następująco:

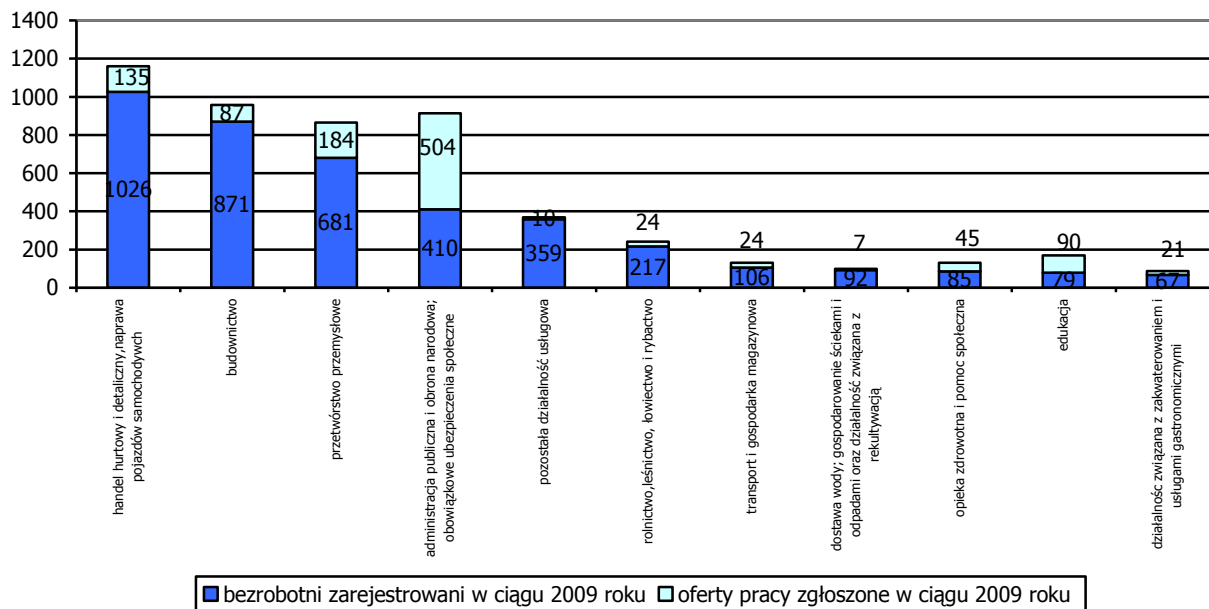
- Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle – 1026 osób,
- Budownictwo – 871 osób,
- Przetwórstwo przemysłowe – 681 osób,
- Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 410 osób,
- Pozostała działalność usługowa – 359 osób,
- Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 217 osób,
- Transport i gospodarka magazynowa – 106 osób,
- Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją – 92 osoby,
- Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości – 89 osób,
- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 85 osób,
- Edukacja – 79 osób,
- Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi – 67 osób,
- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa – 36 osób,
- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 36 osób,
- Pozostałe sekcje PKD - 83 osoby.

Największą grupę bezrobotnych zarejestrowanych w 2009 r. stanowiły osoby, które poprzednio pracowały w sektorze handlu hurtowego i detalicznego, w sektorze budownictwa i przetwórstwie przemysłowym. Najwięcej ofert pracy dotyczyło administracji publicznej i obrony narodowej (wykres 31).

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wykres 31. Bezrobotni zarejestrowani w ciągu 2009 roku wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz ofert pracy zgłoszonych w 2009 r. (wybrane grupy)

Źródło: Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Sztumskim w 2009 r., Dzierżoń marzec 2010 r.

3.5. Zawody nadwyżkowe i deficytowe w powiecie sztumskim w 2009 r.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest jedną z głównych metod analizy rynku pracy, pozwala na określenie aktualnych potrzeb rynku pracy oraz dopasowanie kwalifikacji do jego wymagań. Jednym z najważniejszych problemów osób bezrobotnych jest ich wykształcenie. Dużą grupę bezrobotnych stanowią bowiem osoby bez zawodu i jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych, z przewagą płci żeńskiej.

Problemem jest również fakt, że wykształcenie i kwalifikacje znacznej części bezrobotnych nie przystają do aktualnych potrzeb gospodarki, przy czym nie dotyczy to tylko osób kończących szkołę kilkanaście lat temu, ale również wiedza i kwalifikacje absolwentów z ostatnich lat wykazują niedostosowanie do wymogów popytu na pracę.

Przyczynami występowania deficytu lub nadwyżki w grupach zawodowych mogą być między innymi:

- brak wymaganych kwalifikacji lub za wysokie kwalifikacje,
- brak dodatkowych umiejętności, uprawnień,
- brak znajomości języka obcego,
- wysokie wymagania pracodawcy w stosunku do miejsca pracy (osoba z niskimi kwalifikacjami nie zostanie przyjęta, a z wysokimi nie chce wykonywać danej pracy),
- kumulacja na danym terenie zakładów pracy o zbliżonym profilu działalności - zapotrzebowania na daną grupę zawodów,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- brak powstawania większych zakładów pracy o różnorodnym profilu działalności - w większości powstają małe zakłady, w których zatrudniana jest jedna lub dwie osoby, łącznie z właścicielem.

W oparciu o nadsyłane oferty pracy i rejestr osób bezrobotnych, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu prowadzi **monitoring zawodów deficytowych oraz nadwyżkowych**. W zależności od zmieniającej się koniunktury na rynku pracy, lista zawodów deficytowych i nadwyżkowych zmienia się. Przez zawód deficytowy należy rozumieć taki zawód, na który występuje na rynku pracy większe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie. Natomiast zawód nadwyżkowy to taki, w którym liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie jest większa od zapotrzebowania na rynku. Na rynku pracy występują również zawody w równowadze, czyli takie, w przypadku których występuje równowaga między liczbą poszukujących pracy w danym zawodzie a zgłaszanymi ofertami pracy.

W 2009 r. w powiecie sztumskim zdiagnozowano 20 **zawodów deficytowych**:

- opiekunka środowiskowa,
- funkcjonariusz służby penitencjarnej,
- pracownik biurowy (zawód szkolny: technik prac biurowych),
- opiekunka domowa,
- sekretarka,
- operator urządzeń do formowania wyrobów z tworzyw sztucznych,
- frezer drewna,
- goniec,
- animator kultury,
- robotnik drogowy,
- kasjer handlowy,
- ogrodnik terenów zieleni,
- lakiernik wyrobów drzewnych,
- rejestratorka medyczna,
- nauczyciel języka obcego,
- recepcjonista,
- konserwator budynków,
- pomoc kuchenna,
- księgowy (samodzielny).

Do **najbardziej deficytowych zawodów** należą: opiekunka środowiskowa, funkcjonariusz służby penitencjarnej, pracownik biurowy. Zapotrzebowanie na ww. zawody może wzrosnąć w kolejnych latach, gdyż, jak wynika z dokumentów PUP w Sztumie z/s w Dzierzgoniu, nie ma wśród przewidywanych absolwentów w 2010 r. osób w tych zawodach. Nie przewiduje się również absolwentów w następujących zawodach: technik informatyk, technik architektury krajobrazu, organizator obsługi turystycznej, organizator usług gastronomicznych, organizator usług hotelarskich, oraz rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W analizowanym okresie występowały także **zawody max deficytowe**, na które było zapotrzebowanie, ale w rejestrze Powiatowego Urzędu Pracy w Sztumie z/s w Dzierzgoniu nie było osób bezrobotnych w danym zawodzie. Zaliczamy do nich m.in.:

- kierownik wewnętrznej jednostki działalności podstawowej w budownictwie,
- inspektor dozoru technicznego,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- lekarz – zdrowie publiczne,
- nauczyciel informatyki/technologii informacyjnej,
- nauczyciel przedmiotów zawodowych technicznych,
- nauczyciel techniki w szkole podstawowej,
- archiwista,
- kosztorysant budowlany,
- kreślarz techniczny,
- inspektor do spraw obrony cywilnej,
- technik technologii żywności – przetwórstwo mięsne,
- nauczyciel/ instruktor praktycznej nauki zawodu,
- florysta,
- archiwista zakładowy,
- inkasent,
- kosmetyczka (zawód wyuczony: technik usług kosmetycznych),
- strażak,
- ratownik wodny,
- bukietciarz,
- opiekun dzikich zwierząt,
- monter reklam,
- parkietciarz,
- tynkarz,
- garmażer,
- wiertacz drewna,
- operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej,
- operator pilarek do pozyskiwania tarcicy,
- operator pras w produkcji drzewnej,
- operator urządzeń do końcowej obróbki płyt,
- elektroenergetyk elektrowni ciepłych,
- operator automatów spawalniczych.

Wśród **zawodów nadwyżkowych**, na których zapotrzebowanie jest mniejsze niż liczba osób bezrobotnych w danym zawodzie, znalazły się m.in.:

- asystent ekonomiczny (zawód szkolny: technik ekonomista),
- technik mechanik,
- cieśla,
- malarz budowlany,
- cukiernik,
- mechanik pojazdów samochodowych,
- elektromechanik pojazdów samochodowych,
- robotnik placowy,
- kierowca ciągnika rolniczego,
- zbrojarz,
- piekarz,
- elektromonter instalacji elektrycznych,
- murarz,
- mechanik maszyn i urządzeń przemysłowych,
- salowa,
- technik budownictwa,
- rzeźnik wędliniarz,

- spawacz ręczny gazowy,
- operator obrabiarek zespołowych,
- asystent rachunkowości: (zawód szkolny technik rachunkowości),
- lakiernik samochodowy,
- mechanik samochodów osobowych,
- elektryk zakładowy,
- sprzątaczkę,
- pielęgniarkę,
- pracownik ochrony mienia i osób (zawód szkolny: technik ochrony fizycznej osób i mienia),
- ślusarz,
- sprzedawca,
- monter instalacji kanalizacyjnych i wodociągowych,
- kucharz.

Zawodami najbardziej nadwyżkowymi w powiecie sztumskim są: asystent ekonomiczny, technik mechanik i cieśla.

Reasumując, przeprowadzona analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych daje ogólny obraz sytuacji na rynku pracy, ale nie jest do końca jego odzwierciedleniem. Analiza odnosi się jedynie do bezrobocia rejestrowanego, obejmuje oferty pracy zgłaszane do powiatowego urzędu pracy i nie obejmuje innych źródeł pozyskiwania pracowników. Badania rynku pracy pozwalają na określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnym rynku pracy. Dane z monitoringu stanowią niezbędne informacje dla prawidłowego funkcjonowania systemu szkoleń bezrobotnych, kształcenia zawodowego oraz umożliwiają stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym. Szkoły natomiast otrzymują informację dotyczącą zmian zachodzących na rynku pracy i mogą odpowiednio modyfikować proponowane kierunki kształcenia – w oparciu o rzeczywiste potrzeby rynku pracy. Służby zatrudnienia wyniki badań procesów zachodzących na lokalnym rynku pracy mogą wykorzystać przy kreowaniu działań związanych z wszelkimi formami aktywizacyjnymi, które wpływają na spadek bezrobocia.

4. TURYSTYKA W POWIECIE SZTUMSKIM

4.1. Walory powiatu sztumskiego dla rozwoju turystyki

Powiat sztumski należy do mało znanych pod względem turystycznym części kraju. Położenie geograficzne, krajobrazy, jeziora, zabytki i mało dotychczas przekształcona przyroda, sprawiają, że jest to region bardzo atrakcyjny dla turystów.

Na obszarze powiatu, położonego na północnym krańcu Pojezierza Iławskiego przeważa krajobraz pojezierny z bogatą szatą roślinną, urozmaiconą rzeźbą terenu oraz licznymi drobnymi zbiornikami wodnymi.

Formy pochodzenia rzeczno reprezentowane są przez doliny rzeki Wisły, rzeki Dzierzgoń i niewielkich rzeczek Malborska Młynówka i Postolińska Struga. Na powierzchni terenu występują formy pochodzenia lodowcowego, wodnolodowcowego, rzeczno i eolicznego. Zachodnia część obszaru powiatu leży w przejściowej strefie klimatycznej, zaś wschodnia w obrębie zachodniego skraju zachodnio mazurskiej dzielnicy klimatycznej. Średnia roczna temperatura wynosi około 7,0 c (w lipcu około 17,0 c, a w styczniu od - 3,0°C do - 1,0°C).

Na terenie powiatu sztumskiego występują następujące formy ochrony przyrody: park krajobrazowy wraz z otuliną, 5 obszarów chronionego krajobrazu, 3 rezerваты oraz 70 pomników przyrody.

Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego został utworzony w celu ochrony krajobrazu pojeziernego hydro typów jezior i biotopu leśnego. W granicach powiatu sztumskiego znajduje się 26,41 km² parku oraz 16,19 km² otuliny (gmina Stary Dzierzgoń).

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń zajmuje teren o powierzchni 28,18 km². Swoim zasięgiem obejmuje dolinę rzeki Dzierzgoń i dolinę rzeki Nowa Dzierzgonka (gmina Dzierzgoń oraz gmina Stary Dzierzgoń). Utworzony został w 1985 roku w celu ochrony walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Obszar Chronionego Krajobrazu Jeziora Dzierzgoń utworzony został w 1985 roku w celu ochrony walorów krajobrazowych. Swoim zasięgiem obejmuje obszar o powierzchni 56,3 km² położony na terenie gmin Mikołajki Pomorskie i Stary Targ.

Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat w województwie pomorskim wynosi 115,78 km², przy czym na terenie gminy Sztum znajduje się południowa część tego obszaru, obejmująca swoim zasięgiem pas o szerokości do 2 km w otoczeniu rzeki Nogat i fragment lasów Leśnictwa Wilki. Ochronie podlegają biotop międzywala i ujścia Nogatu a także zabytki etnograficzne.

Obszar Chronionego Krajobrazu Białej Góry położony jest przy południowo – wschodniej granicy powiatu. Zajmuje obszar o powierzchni 39,71 km², przy czym niemal 70% znajduje się na terenie gminy Sztum, utworzony został w 1985 roku w celu ochrony walorów krajobrazowych.

Ryjewski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje powierzchnię 30,65 km², przy czym jedynie jego północna część położona jest na terenie gminy Sztum. Ochronie podlegają

biotop lasów strefy krawędziowej wysoczyzny Pojezierza Iławskiego oraz walory krajobrazowe.

W powiecie sztumskim zlokalizowane są trzy rezerваты:

Rezerwat „Parów Węgry” - zlokalizowany jest w gminie Sztum, zajmuje obszar o powierzchni 22,15 ha; jest to rezerwat leśno-krajobrazowy.

Rezerwat „Biała Góra” - jest rezerwatem florystycznym, w którym ochronie podlegają zbiorowiska roślin kserotermicznych; zajmuje obszar o powierzchni 3,81 ha i położony jest w gminie Sztum.

Rezerwat „Las Łęgowy nad Nogatem” - zajmuje obszar o powierzchni 32,3 ha; jest to rezerwat leśny.

Na terenie powiatu znajduje się **70 pomników przyrody**, w tym na terenie miasta i gminy Sztum -15, miasta i gminy Dzierzgoń - 28, gminy Stary Targ - 13, gminy Mikołajki Pomorskie - 2, gminy Stary Dzierzgoń - 12.

W strukturze użytkowania terenu dominują użytki rolne oraz kompleksy leśne. Powiat sztumski cechuje się relatywnie dobrymi i średnimi warunkami glebowymi.

Atutem powiatu sztumskiego są **ekologicznie nieskażone tereny**, lasy obfitujące w zwierzynę łowną - dziki, sarny, jelenie, oraz jeziora wspaniale nadające się do uprawiania wędkarstwa oraz sportów wodnych.

Wyjątkowe walory krajobrazowe terenu gmin powiatu sztumskiego predestynują powiat sztumski do miana ośrodka turystycznego oferującego wiele form aktywnego wypoczynku. Na terenie powiatu dostępne są kąpieliska, wypożyczalnia sprzętu wodnego, korty tenisowe, boiska, stadion, ścieżki pieszo - rowerowe. Amatorzy jeździectwa mogą skorzystać z usług szkółki jazdy konnej na Sztumskim Polu oraz stadniny koni.

Przez teren powiatu sztumskiego będą atrakcyjne szlaki turystyczne:

I szlak "Kopernikowski" - kolor czerwony

Olsztyn - Dobrze Miasto - Lidzbark Warmiński - Pieniężno - Braniewo - Frombork - Elbląg - Solnica - Malbork - (przez gminę Sztum) - Las Wielbarski - Gościszewo - Węgry - Uśnice - Biała Góra - Benowo - Ryjewo - Kwidzyn - Gardeja - Grudziądz. Długość trasy wynosi 444 km.

II szlak "Nadwiślański" - kolor niebieski

Sztum - Sztumskie Pole - Leśnictwo Wilki - Biała Góra - Piekło - Mątowy Wlk. - Lisewo - Palczewo - Drewnica - Mikoszewo. Długość trasy wynosi 76 km.

III Międzynarodowy szlak rowerowy Euro Route R-1 - kolor zielony

Benowo - Biała Góra - Sztumskie Pole - Sztum - Czernin - Mleczewo. Długość trasy wynosi 30 km.

IV Szlak Polskich Zamków Gotyckich - Bytów, Malbork, Sztum, Gniew, Kwidzyn, Nowe,

Ostróda, Nidzica, Olsztyn, Lidzbark Warmiński, Kętrzyn, Ryn.

Od zachodu i północnego zachodu obszar gminy Sztum przylega do rzek Wisły i Nogatu. Są to rzeki, na których możliwe jest uruchomienie żeglugi turystycznej o znaczeniu regionalnym. Rzeka Nogat, odgałęzia się od Wisły w Białej Górze w gminie Sztum, gdzie możliwa jest budowa przystani z zapleczem turystycznym.

Rozwój agroturystyki to szansa na dodatkowe dochody dla wielu mieszkańców wsi, a także sposób na wzrost zatrudnienia i zmniejszenie istniejącego w gminie bezrobocia. Ponadto sygnalizuje się potrzebę organizowania rekreacji dla stałych mieszkańców gminy wszędzie tam, gdzie istnieją sprzyjające warunki jak np.: zbiornik wody we wsi Szropy. Są więc potencjalne możliwości zorganizowania tu zespołu plażowo-kąpieliskowego z plażą trawiastą, placem zabaw dla dzieci, terenami urządzeń sportowych, ewentualnie – przywodnych.

Powiat sztumski to także obszar wielu ciekawych zabytków:

Gmina Sztum

- **Pokrzyżacki zamek gotycki z I poł. XIV w. w Sztumie,**
- Kościół p.w. św. Anny z I poł. XIV w. w Sztumie,
- Kościół poewangelicki 1816-1818 w Sztumie,
- **Śluza w Białej Górze z XIX w.,**
- Dworek Donimirskich w Czerninie z XVII-XIX w.,
- Dworek Stefana Żeromskiego na Zajezierzu,
- Kamień w Sztumskiej Wsi – rozejm polsko - szwedzki 12 IX 1635 r.,
- Dom Polski w Piekle z 1937 r.

Gmina Stary Targ

- Kościół z XVI w. w Starym Targu,
- Kościół w Nowym Targu,
- Kompleks pałacowo-parkowy w Waplewie Wielkim,
- Kościół w Kalwie.

Gmina Stary Dzierzgoń

- Baszta zamkowa w Przezmarku gm. Stary Dzierzgoń,
- Kościół parafialny p.w. Wniebowstąpienia Pańskiego w Starym Dzierzgoniu z XIV-XV w.,
- Kościół filialny p.w. Matki Boskiej Królowej Świata w Przezmarku z 1821 r.,
- Kościół filialny p.w. Św. Apostołów Piotra i Pawła w Lubochowie,
- Kaplica w miejscowości Monastarzysko Wlk.,
- Kościół p. w. św. Piotra i Pawła w Starym Mieście (niem. Altstadt),
- Folwark - zespół stacji kolejowej składa się z głównego budynku stacji kolejowej, murowanego i tynkowanego, z detalem architektonicznym na elewacjach, zindywidualizowana architektura, budowany w końcu XIX w.,
- Kościół parafialny p.w. Wniebowstąpienia NMP w Myśliwcach z XIV w.

Gmina Dzierzgoń

- XIV-wieczny, gotycki kościół parafialny p.w. Św. Trójcy znany bardziej pod wezwaniem Św. Katarzyny, której wizerunek znajduje się w herbie miasta,
- Cmentarna kaplica p.w. Św. Anny zbudowana w XIII wieku i odbudowana po pożarze w 1737 r.,
- Budynek poklasztorny z XVIII wieku, współcześnie dostosowany do potrzeb Dzierzgońskiego Ośrodka Kultury,
- Kościół p.w. Św. Ducha, który stanowi część budynku poklasztornego,
- Dawny pałac starostów dzierzgońskich i malborskich w Nowinach z kolekcją zabytkowych maszyn rolniczych,
- Ruiny wiatraka holenderskiego z drugiej połowy XIX wieku w Budziszu i Ankamatach,
- Kościoły z XIV wieku w Bągarciu i śuławce Sztumskiej z barokowymi ołtarzami z XVIII w.
- Wykopaliska archeologiczne odsłaniające ruiny zamku krzyżackiego na Wzgórzu Zamkowym.

Gmina Mikołajki Pomorskie

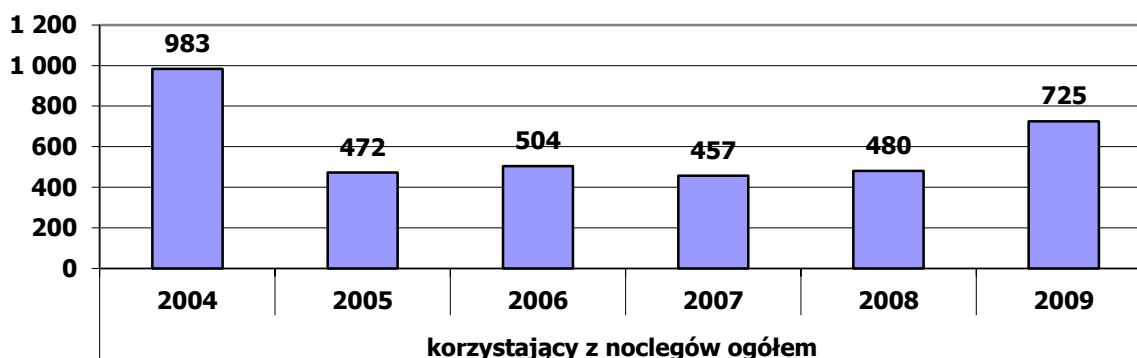
- Kościół parafialny p.w. św. Anny z XIV wieku w Krasnej Łące,
- Kościół parafialny p.w. św. Antoniego z XIX wieku w Mikołajkach Pomorskich,
- Spichlerz - obecnie kaplica z XVIII wieku w Cieszymowie,
- Zespół dworsko-parkowy z XVII i XVIII wieku w Nowych Miniętych.

Jak wynika z przedstawionej analizy - powiat sztumski to duży potencjał turystyczny z wieloma obiektami zabytkowymi i pomnikami przyrody. Jest on jednak w bardzo małej mierze wykorzystywany.

4.2. Oferta turystyczna

Turystyka w powiecie sztumskim jest słabo rozwinięta. Zgodnie z danymi GUS w powiecie sztumskim istnieją tylko 2 obiekty zbiorowego zakwaterowania oferujące 33 miejsca noclegowe. Na stronach internetowych miast i gmin powiatu można jednak znaleźć 3 hotele oferujące 105 miejsc noclegowych oraz 10 gospodarstw agroturystycznych, które mogą zapewnić noclegi łącznie dla 130 osób.

Wykres 32. Korzystający z noclegów turyści w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [osoby]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Liczba korzystających z noclegów ogółem w powiecie sztumskim rośnie od trzech lat i w 2009 r. wynosiła 725 osób, natomiast negatywnie należy ocenić malejącą w tym samym okresie liczbę turystów zagranicznych korzystających z noclegów. Dane GUS wskazują, że w 2009 r. turyści zagraniczni w ogóle nie nocowali w powiecie sztumskim. Liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania na 1.000 ludności w powiecie sztumskim wyniosła w roku 2009 - 0,79 (średnia dla województwa pomorskiego wynosi 36,61).

Samorządy lokalne w powiecie sztumskim aktywnie pozyskują pieniądze unijne na projekty zwiększające atrakcyjność turystyczną powiatu. Planowana jest rozbudowa bazy hotelowej oraz szereg inwestycji, które zachęcą turystów do odwiedzenia tego powiatu.

Starostwo Powiatowe w Sztumie ma gotowy plan budowy przystani jachtowej obok **zespołu śluz w Białej Górze**. Może to być kolejna atrakcja turystyczna regionu sztumskiego. W ubiegłym roku śluza w Białej Górze została nagrodzona w plebiscytcie **Perły Pomorza**. Dzięki głosom internautów obiekt uplasował się w pierwszej piątce tego plebiscytu. Lokalni samorządowcy uznali to za sukces. Dodatkowo była to świetna promocja śluzy w Białej Górze. Lokalni samorządowcy mieli wówczas nadzieję, że ilość turystów w tym miejscu się zwiększy. Powiatowi władarze chcą jeszcze bardziej uatrakcyjnić obiekt poprzez budowę **przystani jachtowej**. Będzie to profesjonalna, całoroczna przystań żeglarska - od mariny i pomostów cumowniczych, przez parkingi, hangar do zimowania jednostek, po zaplecze sanitarne, bosmanat żeglarski, także baza gastronomiczna i sieć dróg dojazdowych oraz lokalnych ścieżek turystycznych. Działania te wpłyną na intensyfikację ruchu turystycznego. Dla mieszkańców Powiśla istotne są nowe miejsca pracy i szansa uruchomienia wielu małych przedsiębiorstw.

Przystań będzie budowana w ramach ponadregionalnego projektu **„Pętla żuławska – rozwój turystyki wodnej”** zakładającego kompleksowy rozwój turystyki wodnej w obszarze Deltę Wisły i Zalewu Wiślanego. Obszar objęty projektem to teren Żuław i Zalewu Wiślanego wraz z Mierzeją Wiślaną. Bierze w nim udział 18 partnerów z dwóch województw: pomorskiego i warmińsko – mazurskiego. Projekt obejmuje obszar 15 gmin (m. Gdańsk, gm. Cedry Wielkie, m. Tczew, m. i gm. Gniew, **m. i gm. Sztum**, m. Malbork, m. i gm. Nowy Dwór Gdański, gm. Stegna, gm. Sztutowo, m. Krynica Morska, m. Braniewo, gm. Braniewo, m. i gm. Frombork, m. i gm. Tolkmicko, m. Elbląg) o powierzchni 214,2 tys. km², zamieszkiwany przez 788, 7 tys. osób.

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rysunek 4. Schemat systemu Pętli Żuławskiej – rozwój turystyki wodnej

Źródło: Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej, Gdańsk 2008, strona internetowa: www.wrotapomorza.pl/pl/turystyka/projekty/petla_zulawska

Projekt „Pętla żuławska – rozwój turystyki wodnej” dotyczy **wykreowania markowego produktu turystycznego**, na który składają się: oryginalna kompozycja różnych dóbr turystycznych (walorów i atrakcji) oraz usług umożliwiających ich turystyczne wykorzystanie w trakcie pobytu na terenie Żuław i Zalewu Wiślanego. Obejmuje on niezwykle atrakcyjny obszar wodny, którego oś stanowią szlaki wodne o długości 303,3 km (Wisła, Martwa Wisła,

Szarpawa, Wisła Królewiecka, Nogat, Kanał Jagielloński, Elbląg i Pasłęka) oraz część polskiego Zalewu Wiślanego o powierzchni 328 km² (niemal 3 krotnie większy od największego polskiego Jez. Śniardwy). To również wyjątkowe i zróżnicowane środowisko przyrodnicze, unikalne w skali europejskiej, obejmujące deltę Wisły oraz Zalew Wiślany, niespotykany potencjał krajobrazowy oraz szczególny charakter hydrograficzny a także klimat. Ponadto łączy obiekty związane z unikatowym w skali kraju dziedzictwem kulturowym Żuław Wiślanych, powstałym w wyniku ścierania się różnych kultur na przestrzeni wieków (obiekty sakralne, zamki gotyckie, mosty zwodzone, śluzy, domy podcieniowe, itp.).

Podobnych jak w Białej Górze przystani z pełnym zapleczem powstać ma 11, do tego 5 portów żeglarskich. Zakończenie prac przewidywane jest w 2012 roku. Powiat sztumski to jedyny samorząd tego szczebla, uczestniczący w projekcie. Wartość robót w powiecie sztumskim szacowana jest na 8 milionów złotych. Aby otrzymać unijne dofinansowanie, trzeba będzie wyłożyć około 40 procent wkładu własnego. Powiśle należy do największych beneficjentów tego projektu. Pętla Żuławska to również integralna część projektu międzynarodowej turystycznej drogi wodnej E 70. Na terytorium Polski szlak ten ma prowadzić Odrą od Kostrzyna, następnie Wartą, Notecią, Kanałem Bydgoskim oraz Brdą do Bydgoszczy. Dalej Wisłą do Gdańska i Szarpawą do Zalewu Wiślanego. Korzystając wyłącznie ze śródlądowych dróg wodnych byłoby więc możliwe przepłynięcie z Holandii aż do Kłajpedy na Litwie. Po drodze zatrzymując się na przykład w Białej Górze, traktując ją jako bazę wypadową do wycieczek po całym Powiślu.

Gmina Dzierzgoń realizuje aktualnie projekt pt. „Podniesienie atrakcyjności turystycznej szlaku zamków gotyckich na powiślu – budowa trasy rowerowej łączącej zamek w Malborku z atrakcjami turystycznymi powiatów malborskiego, sztumskiego, kwidzyńskiego”. Celem projektu jest **wytyczenie, oznakowanie i przebudowa 150 km trasy rowerowej łączącej zamek w Malborku z największymi atrakcjami turystycznymi Powiśla**. Przy tych atrakcjach zostanie wybudowanych 14 miejsc wypoczynku i rekreacji, 2 obiekty zabytkowe zostaną zagospodarowane na cele turystyczne (**powstaną w nich punkty informacji turystycznej**). 10 pracowników samorządowych zostanie przeszkolonych w zakresie udzielania informacji turystycznej.

Kolejny projekt prowadzony w Gminie Dzierzgoń to „Rewaloryzacja parku miejskiego w Dzierzgoniu – wzgórze zamkowe wraz z otoczeniem”. Przedmiotem projektu jest **rewaloryzacja parku miejskiego w Dzierzgoniu** o powierzchni 3,46 ha. Park odzyska dawny charakter poprzez stylizowane kompozycje roślinne. Dodatkowo całość wzgórza zostanie podświetlona iluminacją świetlną. Utworzone zostaną punkty widokowe, amfiteatr, plac zabaw oraz alejki. Wykorzystując przestrzeń publiczną stworzone zostanie miejsce rekreacji i wypoczynku dla turystów i mieszkańców Dzierzgonia, osiągając cel główny jakim jest zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych regionu i rozwój turystyki.

Samorządowi Dzierzgonia udało się również pozyskać unijną dotację na właśnie rozpoczynającą się budowę **Centrum Sportowo-Rekreacyjnego**. Obiekt sąsiadować będzie z stadionem Dzierzgońskiego Klubu Sportowego Powiśle. Inwestycja ma kosztować blisko 5 milionów złotych.

Gmina Sztum planuje zdobycie dofinansowania z UE na projekt **"Zagospodarowanie Szlaku polskich Zamków Gotyckich w Powiecie Sztumskim"**. Przedmiotem projektu jest turystyczne zagospodarowanie Wzgórza Zamkowego z XIV-wiecznym zamkiem oraz

Bulwaru nad Jeziorem Sztumskim - terenu położonego wzdłuż północnego brzegu Jeziora Sztumskiego, bezpośrednio przylegającego do Wzgórza Zamkowego i centrum miasta. Bulwar nad Jeziorem Sztumskim będzie miejscem rekreacji i aktywnego wypoczynku. Będzie to doskonale uzupełnienie turystycznej oferty Szlaku Polskich Zamków Gotyckich. Siła tego projektu tkwi w powiązaniu oferty turystycznej Sztumu z ofertą Malborka - odwiedzanego przez ok. 500 tys. turystów rocznie. Przedmiotowy projekt jest dodatkowo wzmacniany przez wspólny projekt Sztumu i Malborka, polegający na budowie ścieżki pieszo-rowerowej łączącej Sztum i Malbork.

Projekt zakłada realizację następujących zadań:

1. Remont i modernizacja południowo-wschodniego i północno-wschodniego skrzydła XIV-wiecznego zamku krzyżackiego, wozowni oraz willi w celu **adaptacji na hotel z 95 miejscami noclegowymi, restauracją, salą konferencyjną, punktem informacji turystycznej**. Obiekty na Wzgórzu Zamkowym będą przystosowane od obsługi turysty rowerowego.
2. Remont dziedzińca zamkowego - przełożenie nawierzchni, wprowadzenie oświetlenia niskiej zieleni, przygotowanie parkingu dla pojazdów (tylko z zapewnieniem funkcjonowania hotelu). Jako parking dla gości hotelowych będzie wykorzystywany istniejący duży parking w bezpośrednim sąsiedztwie Wzgórza Zamkowego - przy bramie prowadzącej do hotelu. Celem inwestycji na dziedzińcu zamkowym jest umożliwienie organizacji **impresz kulturalnych na wolnym powietrzu**. Charakter imprez (turnieje, pokazy walk rycerskich, pokazy maszyn obłężniczych itp.) nie będzie się kłócić z główną funkcją Wzgórza Zamkowego, tzn. nie będzie zakłócać spokoju gości przebywających w hotelu.
3. Modernizacja istniejących ciągów pieszych na Bulwarze nad Jeziorem Sztumskim, uporządkowaniem niskiej zieleni, remontem mostku istniejącego i budowa nowego, uzupełnienie i zmiana oświetlenia. Celem inwestycji jest poprawienie warunków dla czynnej rekreacji młodzieży, mieszkańców i turystów w miejscu o ogromnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych. Na Bulwarze mogą się odbywać występy teatrów ulicznych, a w letnie dni artyści mogą tutaj ustawiać sztalugi, by malować widok Wzgórza Zamkowego i Jeziora Sztumskiego. Wieczorami oświetlony Bulwar stałby się romantycznym miejscem spacerowym. Wybór rozwiązania technicznego podyktowany jest charakterem obiektu jakim jest zamek i przepisami dotyczącymi ochrony zabytków. Wszelkie propozycje dotyczące adaptacji obiektu były konsultowane z wojewódzkim konserwatorem zabytków, rozwiązania proponowane w studium wykonalności i dokumentacji technicznej dla projektu uzyskały akceptację konserwatora zabytków.

Dzięki realizacji projektu zagospodarowany zostanie XIV-wieczny zamek krzyżacki, obiekt objęty ochroną konserwatorską. Zostanie również zmodernizowany Bulwar nad Jeziorem Sztumskim, teren stanowiący przedpole widokowe starego miasta i Wzgórze Zamkowe od strony J. Sztumskiego. Dzięki inwestycji powstanie hotel. Tego typu obiekt przyczyni się do aktywizacji sztumsko-malborskiego odcinka Szlaku Polskich Zamków Gotyckich. **Hotel na Wzgórzu Zamkowym** umożliwi rzeczywiste **włączenie Sztumu do oferty turystycznej proponowanej w kraju i zagranicą przez Stowarzyszenie Gmin "Polskie Zamki Gotyckie"**, cieszącej się niezmiernie dużą popularnością. Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia oferty turystycznej, dzięki której możliwe będzie wydłużenie sezonu turystycznego w województwie pomorskim oraz przyciągnięcie turystów w głąb województwa. Wartość inwestycji szacuje się na ok. 20.000.000 zł.

W powiecie sztumskim prężnie działa **Sztumskie Centrum Kultury**, które dysponuje salami Zamku Sztumskiego oraz organizuje szereg imprez kulturalnych i sportowych m.in. **Dni Ziemi Sztumskiej**, biegi przełajowe, turnieje siatkówki, rajdy nordic walking, regaty, święta plonów. Również **Dzierzgoński Ośrodek Kultury** ma bogaty kalendarz imprez (koncerty, festiwale, turnieje, dożynki, Dni Dzierzgonia). **Bractwo Rycerzy Ziemi Sztumskiej** przypomina mieszkańcom i turystom bogatą przeszłość historyczną miasta, organizując turnieje rycerskie i pokazy walk.

Turystyka jako sektor gospodarki ma ogromny wpływ na wskaźniki rozwoju gospodarczego oraz poziom bezrobocia. Odpowiednia polityka w zakresie turystyki, wykorzystująca zasoby infrastrukturalne (miejsca noclegowe, połączenia komunikacyjne itp.) w połączeniu z występującymi walorami przyrodniczymi i historycznymi wpływa na poziom życia mieszkańców. Sztumski rynek turystyczny, pomimo wielu atrakcji oraz ciekawych do zwiedzenia miejsc nadal traci na znaczeniu, przez niedostosowaną do aktualnie panującego poziomu infrastrukturę.

4.3. Produkty tradycyjne

Produkty tradycyjne są produktami o Gwarantowanej Tradycyjnej Specyfice. Produkty te muszą mieć co najmniej 25-letnią tradycję wytwarzania. Wpisanie takich produktów na Listę Produktów Tradycyjnych daje szansę na wzrost atrakcyjności polskiej kuchni, terenów wiejskich i turystyki na obszarach, gdzie są wytwarzane.

Na Liście Produktów Tradycyjnych publikowanej na stronach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi znajduje się aż 106 produktów z województwa pomorskiego (drugie miejsce na liście, po województwie śląskim – 111 produktów), w tym również produkty z powiatu sztumskiego.

Marcepanowe serduszka z Piekła

Tradycja, pochodzenie oraz historia produktu:

Piekło to wieś w województwie pomorskim w powiecie sztumskim w gminie Sztum. Pierwsze wzmianki o Piekle sięgają 1570 roku. Od 1772 r. wieś znajdowała się pod zaborem pruskim (Prusy Wschodnie), a od 1920 roku do 1939 roku wieś należała do terenów Wolnego Miasta Gdańska. Wiosną 1945 roku miejscowość znalazła się ponownie w Polsce. Rodzina przechowująca przepis na marcepanowe serduszka z Piekła na terenie Piekła zamieszkuje od 1888 roku. Marcepanowe serduszka były robione w Piekle z okazji świąt. Dowodem długoletniej tradycji ich wytwarzania jest maszynka do wyrobu tych ciasteczek używana nieprzerwanie od 1960 roku, przekazywana z pokolenia na pokolenie i wykorzystywana przez wszystkie gospodynie z Piekła. Marcepanowe serduszka z Piekła od wielu lat stanowią słodki przysmak dla dzieci. Podstawowym składnikiem ciasteczek są ziemniaki łatwo dostępne na tym terenie. W czasach, kiedy było bardzo trudno o inne łakocie, marcepanowe serduszka zastępowały je z powodzeniem.

Buraczki pruskie „Preussische Rote Beete”

Tradycja, pochodzenie oraz historia produktu:

Produkt pochodzi z terenów byłych Zachodnich Prus (okolice Sztumu). We wczesnym Średniowieczu był to gród Pruski. Gmina Sztum charakteryzuje się szczególnymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. W środkowej części gminy znajdują się jeziora licznie

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zamieszkiwane przez ptactwo wodne. Jeziora te charakteryzują się swoistym klimatem. Miasto otaczają lasy pełne zwierzyny łownej i runa leśnego. Prusowie byli przede wszystkim rolnikami. Poza zbożami uprawiali groch, bobik, brukiew i buraki. Receptura przyrządzenia buraczków pruskich opiera się na produktach łatwo dostępnych na tych terenach (kminek uprawiano w ogrodach). Buraczki pruskie były szeroko znane i powszechnie podawane na stołach. Przygotowywane były i są obecnie z dodatkiem podstawowej zalewy słodko-kwaśnej, wykorzystywanej do wielu innych przetworów. Wyróżnikiem jest dość zaskakujące połączenie kminku i buraków. Przedstawiony przepis funkcjonował w rodzinie i był on na tyle powszechny, że zachowały się zapisy w zeszytach, pochodzących z lat 60-tych i 80-tych. Buraczki pruskie „Preussische Rote Beete” doprawiane kminkiem były znane wśród osób, które zamieszkiwały ziemie sztumskie przed II wojną światową. Obecnie zgodnie z tradycją buraczki pruskie przygotowywane są jesienią i pasteryzowane w słoikach.

5. PROJEKTY FINANSOWANE ZE ŚRODKÓW UE I ICH WPŁYW NA SYTUACJĘ GOSPODARCZĄ POWIATU SZTUMSKIEGO

Poniżej przedstawiono listę i opis aktualnie realizowanych w powiecie sztumskim projektów dofinansowanych ze środków UE, których celem jest poprawa sytuacji gospodarczej regionu, zwiększenie atrakcyjności turystycznej, poprawa infrastruktury:

Tabela 25. Wybrane projekty dofinansowane ze środków UE w powiecie sztumskim

Lp.	Tytuł projektu	Opis działań
1	Pętla żuławska – rozwój turystyki wodnej	<p>Ponadregionalny projekt zakłada kompleksowy rozwój turystyki wodnej w obszarze Deltę Wisły i Zalewu Wiślanego. Obszar objęty projektem to teren Żuław i Zalewu Wiślanego wraz z Mierzeją Wiślaną. Bierze w nim udział 18 partnerów z dwóch województw: pomorskiego i warmińsko – mazurskiego. Projekt obejmuje obszar 15 gmin. Projekt dotyczy wykreowania markowego produktu turystycznego, na który składają się: oryginalna kompozycja różnych dóbr turystycznych oraz usług umożliwiających ich turystyczne wykorzystanie w trakcie pobytu na terenie Żuław i Zalewu Wiślanego.</p> <p>W ramach projektu zostanie wybudowana przystań jachtowa obok zespołu śluz w Białej Górze. Będzie to profesjonalna, całoroczna przystań żeglarska - od mariny i pomostów cumowniczych, przez parkingi, hangar do zimowania jednostek, po zaplecze sanitarne, bosmanat żeglarski, baza gastronomiczna i sieć dróg dojazdowych oraz lokalnych ścieżek turystycznych. Działania te wpłyną na intensyfikację ruchu turystycznego. Dla mieszkańców Powiśla istotne są nowe miejsca pracy i szansa uruchomienia wielu małych przedsiębiorstw. Planowany termin zakończenia prac: 2012 r.</p>
2	Podniesienie atrakcyjności turystycznej szlaku zamków gotyckich na Powiślu – budowa trasy rowerowej łączącej zamek w Malborku z atrakcjami turystycznymi powiatów malborskiego, sztumskiego, kwidzyńskiego	<p>Przedmiotem projektu jest wytyczenie, oznakowanie i przebudowa 150 km trasy rowerowej łączącej zamek w Malborku z największymi atrakcjami turystycznymi Powiśla. Przy tych atrakcjach zostanie wybudowanych 14 miejsc wypoczynku i rekreacji, 2 obiekty zabytkowe zostaną zagospodarowane na cele turystyczne (powstaną w nich punkty informacji turystycznej). 10 pracowników samorządowych zostanie przeszkolonych w zakresie udzielania informacji turystycznej. Planowany termin zakończenia prac: 2010 r.</p>
3	Rewaloryzacja parku miejskiego w Dzierzgoniu –	<p>Przedmiotem projektu jest rewaloryzacja parku miejskiego w Dzierzgoniu o powierzchni 3,46 ha. Park odzyska dawny charakter poprzez stylizowane kompozycje</p>

	wzgórze zamkowe wraz z otoczeniem	roślinne. Dodatkowo całość wzgórza zostanie podświetlona iluminacją świetlną. Utworzone zostaną punkty widokowe, amfiteatr, plac zabaw oraz alejki. Wykorzystując przestrzeń publiczną stworzone zostanie miejsce rekreacji i wypoczynku dla turystów i mieszkańców Dzierzgonia, osiągając cel główny jakim jest zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych regionu i rozwój turystyki. Planowany termin zakończenia inwestycji: 2010 r.
4	Budowa centrum sportowo – rekreacyjnego w Dzierzgoniu	Inwestycja zakłada budowę Centrum sportowo – rekreacyjnego w Dzierzgoniu . W budynku hali znajdować się będą: siłownia, fitness klub, kręgielnia, kafejka, pomieszczenia sanitarne, pomieszczenia gospodarcze, szatnie, świetlica. Hala sportowa pozwoli na uprawianie wszystkich gier zespołowych. Głównym celem projektu jest polepszenie jakości oferty edukacyjnej, sportowej i rekreacyjnej na poziomie przedszkolnym, podstawowym, gimnazjalnym, ponadgimnazjalnym oraz podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Dzierzgoń. Planowany termin zakończenia realizacji: 10.2011
5	Instalacja lamp hybrydowych w gminie Dzierzgoń	Projekt dotyczący wykorzystania energii odnawialnej . Projekt przewiduje montaż 111 lamp hybrydowych na terenach wiejskich gminy Dzierzgoń. Planowany termin zakończenia prac: 2011 r.
6	Budowa i wyposażenie wiejskiego centrum kultury i rekreacji wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, zlokalizowanego przy szkole podstawowej w miejscowości Bruk, gm. Dzierzgoń	Celem zadania jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich w gminie Dzierzgoń poprzez budowę wiejskiego centrum kultury i rekreacji w Bruku . Planowany termin zakończenia prac: 12.2010 r.

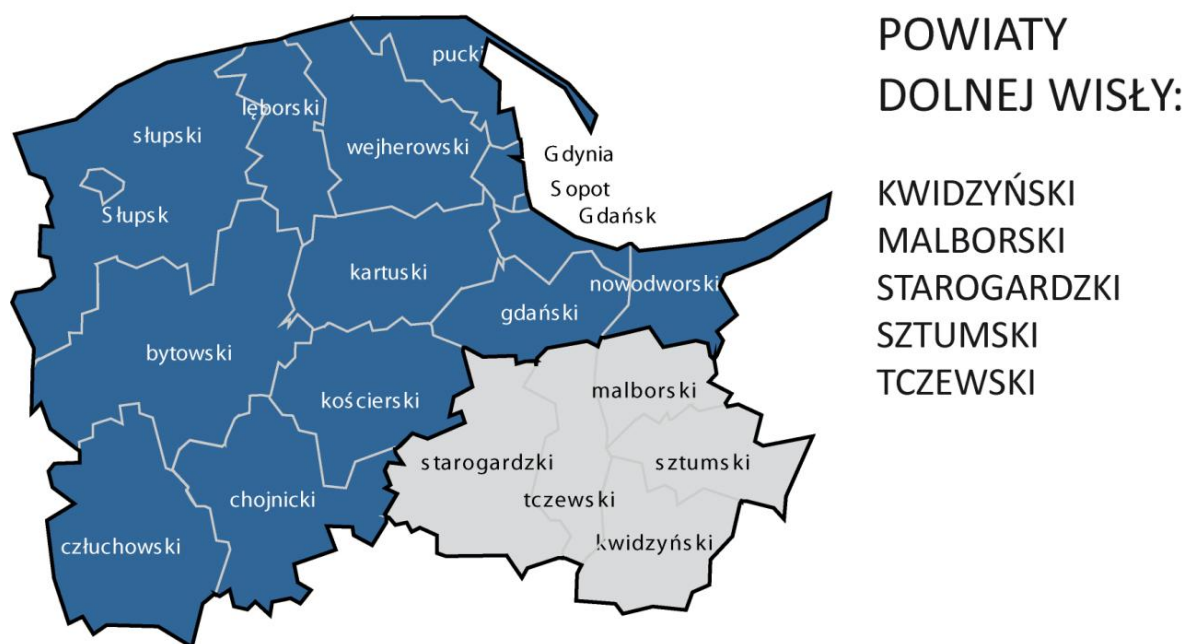

6. POWIAT SZTUMSKI JAKO CZĘŚĆ OBSZARU INWESTYCYJNEGO DOLNEJ WISŁY

Idea pogłębienia i lepszego zaprogramowania współpracy pięciu sąsiadujących powiatów województwa pomorskiego: starogardzkiego, tczewskiego, malborskiego, sztumskiego i kwidzyńskiego narodziła się podczas realizacji projektu „Powiat Starogardzki 2020 – partnerstwo na rzecz rozwoju” finansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Zaprezentowano ją po raz pierwszy na Forum Gospodarczym, które było zwieńczeniem tamtego projektu. Mimo, iż projekt dotyczył powiatu starogardzkiego, analiza wyzwań rozwojowych do 2020 r. (trendów społecznych i gospodarczych) przeprowadzona w jego ramach wykazała, że współpraca wymienionych pięciu powiatów przyniesie dodatkowe korzyści w postaci możliwości lepszego przygotowania się do nadchodzących zmian społecznych i gospodarczych, a także będzie najlepszym wypełnieniem koncepcji rozwoju polaryzacyjno-dyfuzyjnego, na której opiera się nowa Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego. Strategiczna współpraca subregionalnych ośrodków rozwoju będzie bowiem swoistą przeciwwagą i uzupełnieniem rozwoju „ciągniętego” przez największe obszary metropolitarne.

Pięć wymienionych powiatów województwa pomorskiego to obszar o bardzo dużym potencjale rozwojowym: już obecnie zlokalizowanych jest tam wiele dużych przedsiębiorstw, także inwestycji zagranicznych (m.in.: Polpharma, International Paper, Philips, Flextronics International, Jabil Circuit, Sobieski, Organika).

Rysunek 5. Powiaty Dolnej Wisły

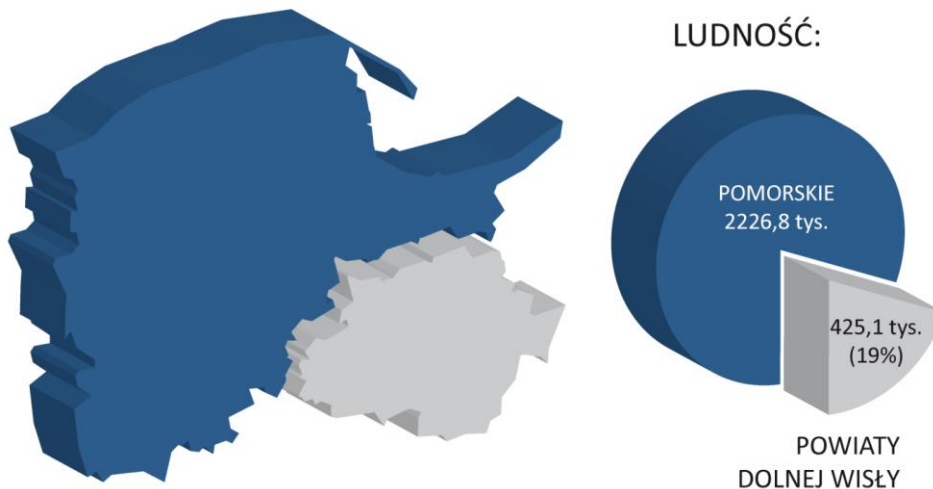
Źródło: opracowanie własne

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Obszar Inwestycyjny Dolnej Wisły będzie łączył tereny bardzo atrakcyjne dla inwestycji przemysłowych, w tym także high-tech oraz logistycznych (tereny Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, zlokalizowane na tym obszarze duże firmy polskie i zagraniczne, znaczne zasoby siły roboczej, bliskość Metropolii Gdańskiej, przebiegająca przez ten obszar autostrada A1 i rzeka Wisła).

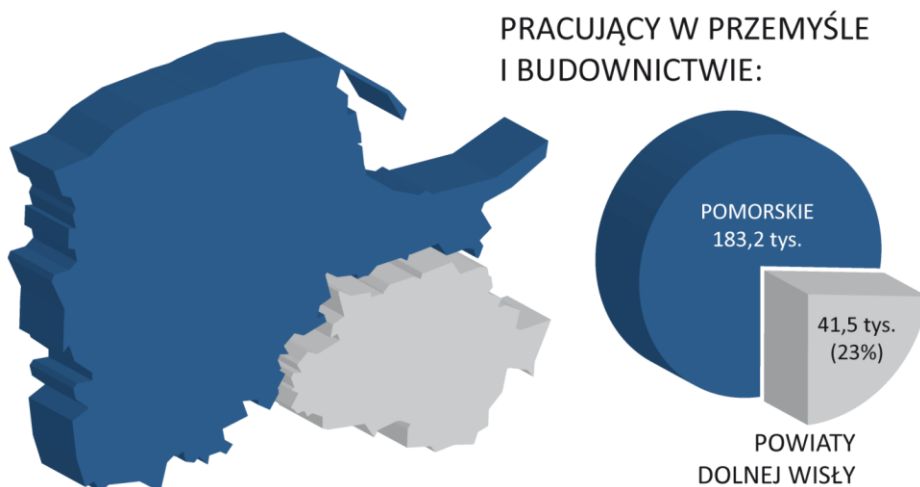
Rysunek 6. Liczba ludności w powiatach Dolnej Wisły na tle liczby ludności w woj. pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potencjał ludnościowy odpowiada mniej więcej jednej piątej liczby ludności całego województwa pomorskiego.

Rysunek 7. Pracujący w przemyśle i budownictwie w powiatach Dolnej Wisły na tle pracujących w woj. pomorskim

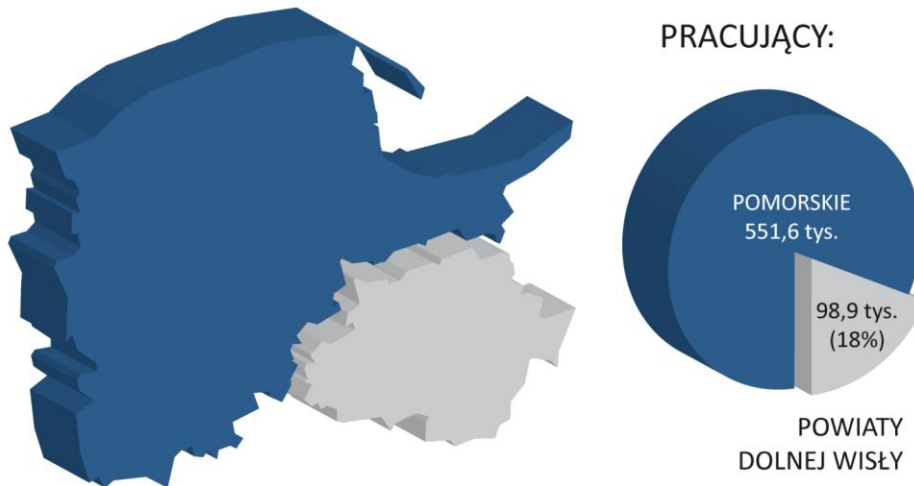
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Ze względu na położenie i dostępność transportową, dotychczasowe doświadczenia i profil strukturalny oraz dostępność terenów inwestycyjnych powiaty Dolnej Wisły mogą i powinny stać się swoistym „centrum” przemysłowym regionu pomorskiego.

Rysunek 8. Pracujący w powiatach Dolnej Wisły na tle pracujących w woj. pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sprzyja temu zarówno duża liczba pracujących jak i wysokie bezrobocie, które z perspektywy inwestorów przemysłowych jest najczęściej traktowane jako atut danej lokalizacji.

Rysunek 9. Bezrobotni w powiatach Dolnej Wisły na tle bezrobotnych w woj. pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kontekście długookresowego programowania rozwoju, przewidywania zmian społecznych i gospodarczych, odpowiedzi na zachodzące trendy społeczne i gospodarcze (takie jak np. starzenie się społeczeństwa, globalizacja, digitalizacja, konieczność ochrony środowiska itd.), współpraca wymienionych pięciu powiatów powinna skupiać się na tworzeniu **subregionalnego rynku pracy oraz wspólnej strategii przyciągania inwestorów (zarówno krajowych jak i zagranicznych)**. Współpraca taka dałaby dodatkową wartość w postaci:

- efektu synergii komplementarnych zasobów (edukacja, rynek pracy, infrastruktura, powiązania kooperacyjne i klastrowe itd.)
- większej masy krytycznej (np. liczba pracowników, mieszkańców itd.)
- większej siły przebicia (politycznie, medialnie, promocyjnie)
- efektywniejszej promocji i obsługi inwestycyjnej (przyciąganie nowych inwestycji, rozwój istniejących firm, tworzenie miejsc pracy).

W ramach wymienionych dwóch zasadniczych obszarów współpracy pięciu powiatów (tworzenie subregionalnego rynku pracy oraz wspólnej strategii przyciągania inwestorów) należy skupić się na następujących działaniach:

- współpraca Powiatowych Urzędów Pracy: zintegrowane bazy danych o poszukujących pracy, wspólne analizy zasobów pracy, zintegrowana informacja o rynku pracy i gospodarce, zintegrowana baza ofert, spójny system szkoleń i przekwalifikowań itd. – działania te powinny mieć na celu przygotowanie pełnej informacji o zasobach i potencjale rozwojowym subregionalnego rynku pracy, który z punktu widzenia inwestora/przedsiębiorcy jest jednym, „lokalnym” rynkiem pracy, o ile dojazd do miejsca pracy nie zajmuje więcej niż 1 godzinę.
- wspólna promocja inwestycyjna: zintegrowana baza informacji inwestycyjnej, wspólne oferty inwestycyjne oraz analizy społeczne i gospodarcze (pod kątem potrzeb promocyjnych), koordynacja obsługi inwestorów i promocji inwestycyjnej – działania te powinny mieć na celu dostarczanie profesjonalnej obsługi inwestorów/przedsiębiorców, która dla pojedynczego powiatu najczęściej jest zbyt kosztowna (np. w zakresie opracowania profesjonalnej oferty inwestycyjnej).
- wspólne/skoordynowane/kompatybilne projekty podnoszące atrakcyjność inwestycyjną całego obszaru – działania mające na celu wspólne i przez to spójne programowanie i realizację zarówno inwestycji infrastrukturalnych jak i „miękkich” poprawiających warunki funkcjonowania przedsiębiorstw i przyciągających potencjalnych inwestorów.
- koordynacja systemu oświaty i edukacji (szczególnie zawodowej) pod kątem potrzeb inwestorów i wyzwań przyszłości – działania mające na celu lepsze dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb subregionalnej gospodarki i zmniejszenie kosztów przy jednoczesnym zwiększeniu jakości kształcenia (np. zamiast kilku małych i słabych szkół/klas o danym profilu rozrzuconych po wszystkich powiatach, stworzenie jednej, większej i lepiej wyposażonej). Jest to szczególnie ważne w kontekście nadchodzących zmian demograficznych.

Aby sprostać zidentyfikowanym w projekcie wyzwaniom rozwojowym trzeba zrozumieć, że powiązania funkcjonalne (społeczne i gospodarcze) są znacznie ważniejsze od granic administracyjnych – najlepszym przykładem jest rynek pracy (duża inwestycja w jednym powiecie zmniejsza bezrobocie w kilku sąsiadujących powiatach). Współpraca w ramach

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Obszaru Inwestycyjnego Dolnej Wisły powinna więc zwiększać i pogłębiać sieć wzajemnych powiązań funkcjonalnych między uczestniczącymi w niej powiatami, a także między nimi a światem zewnętrznym (np. zadbanie o efektywne połączenia z lotniskiem w Gdańsku i z trójmiejskimi portami). Dzięki zmodernizowanej i rozbudowanej infrastrukturze transportowej możliwa będzie pełniejsza integracja subregionalnych rynków pracy, łatwiejsza będzie dyfuzja potencjału rozwojowego z metropolii do subregionalnych centrów rozwoju. Bez współpracy i łączenia zasobów lokalnych ośrodków rozwoju zwiększy się ryzyko pogłębiania dysproporcji między „interiorem” województwa pomorskiego a aglomeracją trójmiejską.

7. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Formułując sugerowane kierunki zmian w powiecie sztumskim należy z jednej strony uwzględnić wyniki przeprowadzonej analizy, z drugiej natomiast zgodność ze strategicznymi dokumentami rozwoju regionalnego. Wśród zasadniczych dokumentów stanowiących podstawę do wyznaczenia strategii działalności powiatu sztumskiego znajduje się m.in. **Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego** do roku 2020, która wymienia 14 celów strategicznych ujętych w ramach 3 priorytetów (tabela 26):

Tabela 26. Priorytety Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020

Konkurencyjność	Spójność	Dostępność
1. Lepsze warunki dla przedsiębiorczości i innowacji	1. Wzrost zatrudnienia i mobilności zawodowej	1. Efektywny i bezpieczny system transportowy
2. Wysoki poziom edukacji i nauki	2. Silne, zdrowe i zintegrowane społeczeństwo	2. Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej
3. Rozwój gospodarki wykorzystującej specyficzne zasoby regionalne	3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	3. Lepszy dostęp do infrastruktury społecznej, zwłaszcza na obszarach strukturalnie słabych
4. Efektywna sfera publiczna	4. Kształtowanie procesów społecznych i przestrzennych dla poprawy jakości życia	4. Zachowanie i poprawa stanu środowiska przyrodniczego
5. Silna pozycja i powiązania Obszaru Metropolitalnego Trójmiasta w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim	5. Wzmacnianie subregionalnych ośrodków rozwojowych	

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego, lipiec 2005.

Dla każdego z wymienionych w powyższej tabeli celu strategicznego określono w Strategii kierunki działań, których realizacja powinna być podejmowana nie tylko na szczeblu wojewódzkim, ale także powiatowym. Aby zapewnić zrównoważony rozwój województwa pomorskiego konieczna jest współpraca poszczególnych powiatów oraz gmin.

Bazując na wytycznych zawartych w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, każdy powiat buduje swoją własną strategię, która powinna z jednej strony wpisywać się w kluczowe cele zawarte w strategii wojewódzkiej, z drugiej natomiast stanowić jej uszczegółowienie i odzwierciedlać potrzeby lokalne.

Narzędziem pomocnym w opracowywaniu strategii dla powiatu jest analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia (tabela 27.)

Tabela 27. Analiza SWOT powiatu sztumskiego

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki potencjał atrakcyjności turystycznej ze względu na walory przyrodniczo-krajobrazowe powiatu oraz obiekty zabytkowe: <ul style="list-style-type: none"> • jeziora, • zasoby leśne - duży odsetek terenów leśnych, • w niewielkim stopniu skażone środowisko naturalne, • historycznie cenne obiekty zabytkowe. 2. Sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki. 3. Wzrastająca świadomość ekologiczna. 4. Tereny atrakcyjne ekologicznie – baza dla produkcji zdrowej żywności. 5. Zasoby dla przetwórstwa rolno - spożywczego. 6. Duże arealy użytków rolnych (w tym znaczny odsetek użytków zielonych). 7. Tradycje i doświadczenie rolnicze ludności wiejskiej. 8. Konkurencyjne ceny gruntów rolnych. 9. Potencjał kadry rolniczej. 10. Kulturowanie miejscowych tradycji. 11. Organizacje i ośrodki kulturotwórcze: <ul style="list-style-type: none"> • zespoły regionalne, • animatorzy kultury. 12. Cykliczne imprezy kulturalne, turystyczne i sportowe o ogólnokrajowym wymiarze: <ul style="list-style-type: none"> • plenery malarskie, • festiwale, zloty i koncerty, • wyścigi wodne, • biegi sportowe. 13. Baza turystyczna: <ul style="list-style-type: none"> • szlaki turystyczne, • ścieżki rowerowe i konne, • zabytki architektury i pomniki przyrody. 14. Wolne, atrakcyjne tereny pod zabudowę i usługi okołoturystyczne. 15. Prężne samorządy. 16. Współpraca partnerska z samorządami zagranicznymi. 17. Powiązania mieszkańców powiatu z sąsiednimi krajami – głównie z Niemcami. 18. Intensywne kontakty mieszkańców powiatu z rodzinami mieszkającymi poza 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoka stopa bezrobocia. 2. Duży wskaźnik długotrwale bezrobotnych. 3. Zjawisko „bezrobocia chronicznego”. 4. Niski poziom wykształcenia bezrobotnych. 5. Słaby rozwój gospodarczy, brak perspektyw. 6. Niska aktywność mieszkańców oraz drobnej przedsiębiorczości. 7. Mało elastyczny rynek pracy. 8. Niska mobilność bezrobotnych m.in. ze względu na niewystarczające połączenia komunikacyjne 9. Odpływ młodych ludzi oraz wykształconej kadry do większych ośrodków gospodarczych. 10. Ubóstwo społeczne i wysoki poziom patologii. 11. Brak inwestora strategicznego. 12. Mała różnorodność branż gospodarczych. 13. Niedoinwestowana infrastruktura techniczna (szczególnie terenów wiejskich): <ul style="list-style-type: none"> • niewystarczający stan i zasięg sieci wodociagowych i kanalizacyjnych, oczyszczalni ścieków, sieci telekomunikacyjnych, • zły stan techniczny niektórych odcinków dróg – w szczególności zbyt mała przepustowość, • brak wspólnego powiatowo - gminnego programu zbiórki, recyklingu i składowania odpadów. 14. Słabo rozwinięta informacja gospodarcza. 15. Niedoinwestowany majątek firm. 16. Niedostatecznie rozwinięty system kształcenia ustawicznego. 17. Brak placówek kształcenia praktycznego. 18. Niedoinwestowanie szkół. 19. Niewystarczający poziom kształcenia, zwłaszcza w zakresie przedmiotów ścisłych oraz języków obcych. 20. Niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb dynamiki współczesnego rynku pracy, zwłaszcza w obszarze szkolnictwa zawodowego. 21. Niedostatki bazy sportowej.

granicami kraju.

19. Położenie komunikacyjne:

- bliskość aglomeracji trójmiejskiej,
- bliskość atrakcji turystycznych.

20. Atrakcyjne tereny do inwestycji m.in. Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna.

21. Duże zasoby ludzkie do wykorzystania - w tym wiele osób z kwalifikacjami odpowiadającymi profilom gospodarczym powiatu (obsługa ruchu turystycznego, gastronomia).

22. Dobra sieć szkół ponadgimnazjalnych

23. Bliskość ośrodków ekonomicznych – Trójmiasto i Kwidzyn.

24. Dostępność usług medycznych.

25. Baza usług z zakresu polityki społecznej - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, gminne i miejskie ośrodki pomocy społecznej, Dom Dziecka, Rodzinny Dom Dziecka, rodziny zastępcze.

26. Funkcjonowanie funduszy pożyczkowych i pomocowych.

27. Współpraca Powiatowego Urzędu Pracy z pracodawcami, samorządami i organizacjami pozarządowymi.

28. Umiejętne wykorzystanie posiadanych środków na aktywizację osób bezrobotnych.

29. Otwartość na zmiany.

22. Niedostatki bazy hotelowej.

23. Brak koordynacji w działaniach promocyjnych poszczególnych gmin i powiatu.

24. Niewielka ilość gospodarstw gospodarki agroturystycznych w gminach wiejskich oraz brak specjalizacji rynkowej.

25. Brak lokalnego kapitału – niska siła nabywcza społeczności lokalnej.

26. Niski poziom większości przewodników i map turystycznych.

27. Niski poziom estetyki wsi.

28. Niewykorzystane walory agroturystyczne i ekologiczne wsi – brak na terenie powiatu organizacji koordynującej i wspomagającej działania na rzecz tworzenia dodatkowych działalności gospodarczych w rolnictwie.

29. Brak sprawnego przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami i samorządami lokalnymi oraz promocji przedsiębiorczości na terenie powiatu – dobrych wzorców.

30. Brak wystarczającego kapitału lokalnego zdolnego inwestować środki finansowe w rozwój lokalny.

31. Utrudniony dostęp małej i średniej przedsiębiorczości do rynków zbytu.

32. Nieprawidłowa struktura lokalnych usług – zbyt duża dominacja handlu (małe możliwości generowania rozwoju gospodarczego, koniunktury).

33. Brak wdrażanych planów rozwojowych i planów zagospodarowania przestrzennego w wielu jednostkach samorządowych powiatu.

34. Słaba baza infrastrukturalna lokalnych placówek edukacyjnych.

35. Brak ścisłego powiązania systemu edukacji z potrzebami rynku pracy.

36. Trudności w działaniu umożliwiającym zmianę kwalifikacji zawodowych osób dorosłych.

37. Niewystarczająca baza lokalowa służby zdrowia.

38. Słaby dostęp do medycznych usług specjalistycznych.

39. Bariery architektoniczne.

40. Niewystarczająca liczba profesjonalnej kadry urzędników.

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. Integracja z Unią Europejską. 2. Możliwość pozyskania środków finansowych z programów pomocowych. 3. Wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe. 4. Rozwój turystyki i agroturystyki. 5. Korzystne wskaźniki demograficzne. 6. Rezerwa siły roboczej. 7. Rozwój przemysłu rolno-spożywczego. 8. Możliwości inwestycyjne – zwiększenie dostępności terenów pod inwestycje. 9. Stabilne, spójne przepisy prawa sprzyjające rozwojowi małych i średnich przedsiębiorstw. 10. Samozatrudnienie. 11. Szkolnictwo otwarte na zmianę kierunków kształcenia. 12. Kształcenie dorosłych. 13. Współpraca z organizacjami pozarządowymi. 14. Kontakty i współpraca międzynarodowa. 15. Zainteresowanie przedsiębiorstw wolnymi terenami inwestycyjnymi m.in. Specjalną Strefą Ekonomiczną. 16. Dostęp do korzystnych kredytów inwestycyjnych. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoka stopa bezrobocia. 2. Niedostateczne tempo rozwoju infrastruktury technicznej. 3. Niekorzystna sytuacja gospodarcza kraju. 4. Brak stabilności w zakresie finansów publicznych. 5. Niekorzystna polityka fiskalna. 6. Brak stabilizacji i sprecyzowanych kierunków działań rządu w gospodarce. 7. Pauperyzacja społeczeństwa przekładająca się na wzrost patologii społecznych. 8. Występowanie sektora nielegalnego zatrudnienia, tzw. „szarej strefy”. 9. Wkraczanie na rynek pracy młodzieży z wyżu demograficznego. 10. Niski poziom wykształcenia społeczeństwa. 11. Niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy. 12. Ograniczony dostęp młodzieży wiejskiej do szkolnictwa średniego i wyższego. 13. Bierna postawa osób długotrwale bezrobotnych do podwyższania kwalifikacji lub przekwalifikowania zawodowego. 14. Zły stan dróg. 15. Wzrost zadań powiatu i samorządów gminnych niedostosowanych do posiadanych środków finansowych. 16. Brak w terenie dużych ośrodków gospodarczych, kulturalnych i naukowych.

Źródło: Powiatowy Program na Rzecz Zatrudniania i Spójności Społecznej w Powiecie Sztumskim na lata 2007-2013, Sztum-Dzierzgoń 2008 r.

W Strategii Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Sztumskiego sformułowana została **„Wizja rozwoju powiatu sztumskiego – pożądany stan przyszłości do roku 2015”**. W najbliższych latach powiat sztumski planuje przede wszystkim:

- obniżyć bardzo wysoką stopę bezrobocia do poziomu ok. 15-18%,
- poprawić infrastrukturę techniczną (kanalizacja, wodociągi, gazyfikacja, telekomunikacja, infrastruktura energetyczna) oraz system komunikacyjny,
- rozwijać rolnictwo konwencjonalne oraz ekologiczne stanowiące silną bazę produkcyjną dla lokalnego przemysłu rolno-spożywczego,
- rozwijać system oświaty, który daje szansę zdobycia wykształcenia umożliwiającego konkurowanie na rynku pracy,

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- zapewnić mieszkańcom wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego, wysoką jakość usług turystycznych, kulturalnych, sportowych, medycznych, a także sprawnie funkcjonujący system opieki społecznej,
- chronić środowisko naturalne, popierać rozwiązania ekologiczne i agroturystykę,
- chronić dziedzictwo kultury.

Powyższe założenia zostały doprecyzowane w następujących priorytetach i celach. Dla poniższych celów sformułowano również szczegółowe działania.

Priorytet 1. Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej

Cel 1.1. Budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej

Cel 1.2. Poszerzenie dostępności do obszarów wiejskich – peryferyjnych

Priorytet 2. Rozwój gospodarki

Cel 2.1. Restrukturyzacja istniejących sektorów gospodarki zgodnie z wymogami wolnego rynku

Cel 2.2. Rozwój turystyki oraz agroturystyki

Cel 2.3. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej

Priorytet 3. Poprawa jakości życia mieszkańców

Cel 3.1. Rozwój bezpieczeństwa w powiecie

Cel 3.2. Poprawa jakości świadczonych usług w służbie zdrowia i kulturze fizycznej

Cel 3.3. Poprawa stanu środowiska

Cel 3.4. Ochrona i pielęgnacja dziedzictwa kulturowego

Priorytet 4. Rozwój zasobu ludzkiego

Cel 4.1. Rozwój przedsiębiorczości

Cel 4.2. Stały i różnorodny rozwój edukacji

Cel 4.3. Rozwój i pobudzanie aktywności społecznej

Priorytet 5. Rozwój społeczeństwa informacyjnego

Cel 5.1. Usprawnienie obiegu informacji publicznych

Priorytet 6. Rozwój współpracy ponadlokalnej

Cel 6.1. Poprawa współpracy z samorządami lokalnymi spoza powiatu sztumskiego

Większość przyjętych do realizacji priorytetów w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Sztumskiego zawiera się w kluczowych założeniach strategii wojewódzkiej.

Przeprowadzone badania i analizy wskazują na **dominującą rolę mikrofirm w strukturze podmiotów gospodarczych** w powiecie sztumskim. Ponad 98% zarejestrowanych przedsiębiorstw sektora prywatnego stanowią firmy zatrudniające od 0 do 9 osób. Jest to tendencja zgodna z kierunkami obserwowanymi w skali makroekonomicznej. **Dzięki takiej strukturze gospodarka jest bardziej stabilna i mniej zagrożona zapaścią z powodu upadku jednego, dużego lokalnego zakładu.** Rozwój sektora mikroprzedsiębiorstw sprzyja również rozwiązywaniu problemów rynku pracy. Małe firmy są często zakładane przez młodych ludzi, którzy nie mogli znaleźć zatrudnienia i wybrali taką formę aktywności zawodowej.

Działania na rzecz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw powinny być jednym z priorytetów dla samorządu. Program wspierania rozwoju MSP, jako element strategii rozwoju regionalnego, obejmować powinien takie cele jak tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, zwiększania konkurencyjności MSP, tworzenie warunków do rozwoju eksportu. Niezbędny jest **rozwój instytucji otoczenia biznesu (centra wspierania przedsiębiorczości)**, świadczących usługi doradcze i informacyjne dla przedsiębiorców. Niezbędne jest również informowanie środowiska biznesu o możliwościach finansowania inwestycji z funduszy unijnych. Zasadne wydaje się tworzenie np. **punktów kontaktowych**, w których możliwe byłyby konsultacje z ekspertami w tej dziedzinie. Pomoc dla MSP powinna obejmować nie tylko wskazanie potencjalnych źródeł sfinansowania konkretnych działań przedsiębiorstwa, ale również pomoc w napisaniu wniosku aplikacyjnego czy biznes planu.

W latach 2004-2008 sukcesywnie rosła na terenie powiatu sztumskiego liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Niewielki spadek zanotowano w 2009 r. Niemal 95% jednostek gospodarczych tego obszaru to przedsiębiorstwa działające w sektorze prywatnym, zaś 77% ogółu funkcjonujących podmiotów stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Nie jest również odstępstwem od sytuacji mającej miejsce w skali ogólnopolskiej fakt, iż w powiecie sztumskim największy udział przedsiębiorstw zlokalizowanych jest w gminach miejskich, stanowiących nie tylko centra urbanistyczne, ale również centra edukacyjne oraz biznesowe.

Dominującą w powiecie branżą jest handel (24% ogółu zarejestrowanych podmiotów gospodarczych), obsługa nieruchomości (17%), budownictwo (16%) i przetwórstwo przemysłowe (11%). Coraz większa liczba firm handlowych wykorzystuje Internet jako jeden z kanałów dystrybucji oraz jako narzędzie marketingu. E-business stanowi obecnie niezwykle istotny element działalności biznesowej. **Warto rekomendować przedsiębiorcom budowanie stron i sklepów internetowych. Niezbędne jest w tym zakresie wsparcie szkoleniowo-doradcze oraz wskazanie źródeł finansowania tej działalności.**

Poziom nakładów inwestycyjnych przypadających na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim jest rażąco niski w porównaniu ze średnim poziomem w województwie pomorskim i w Polsce. Pozytywny jest natomiast fakt, że nakłady inwestycyjne w powiecie dynamicznie rosną (ponad czterokrotny wzrost w badanym okresie, podczas, gdy w kraju i w województwie wskaźnik ten był o połowę niższy).

Jednym z zadań władz lokalnych powiatu sztumskiego powinno być **aktywne poszukiwania inwestorów oraz przygotowanie kompleksowej oferty inwestycyjnej.** Działania nakierowane na pozyskiwanie inwestorów mogą być podejmowane wspólnie przez samorządy różnych szczebli, a także przy współpracy z innymi podmiotami np. Agencją Rozwoju Pomorza.

Bardzo korzystnym zjawiskiem jest podejmowanie przez władze lokalne w powiecie sztumskim współpracy partnerskiej z innymi miastami czy gminami. Sztum i Dzierzgoń współpracują z gminami z Niemiec, Danii, Francji i Szwecji. Współpraca ta opiera się głównie na kontaktach w sferze kulturalnej i turystycznej. Należy zadbać o intensyfikację tych kontaktów i pozyskanie kolejnych partnerów.

Powiat sztumski posiada atrakcyjne położenie pod względem rozwoju gospodarki i turystyki. Dobra komunikacja z Gdańskiem, Malborkiem czy Toruniem oraz położenie w samym centrum terenu, na którym zachowała się duża ilość obiektów historycznych, tworzy ze Sztumu dobrą bazę dla turystów. Niewątpliwie zaletą położenia powiatu jest również bliskość Mierzei Wiślanej, na brzegach której każdego lata swoje urlopy spędza duża liczba krajowych i zagranicznych turystów. Dobre połączenie z Kaliningradem otwiera również szanse na kontakty handlowe i turystyczne z Rosją. Położenie geograficzne, przychylność władz lokalnych dla inicjatyw gospodarczych oraz otwartość na współpracę i kontakty międzynarodowe powodują, że powiat sztumski może być dobrym miejscem dla inwestorów.

Nieskażone środowisko naturalne i korzystne warunki glebowe stanowią szansę na **rozwój produkcji zdrowej żywności w gospodarstwach ekologicznych**. Niektóre produkty wytwarzane na terenie powiatu sztumskiego znalazły się na Liście Produktów Tradycyjnych publikowanej na stronach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Z pewnością istnieje co najmniej kilka wyrobów lokalnych, które miałyby potencjał, przy odpowiedniej promocji, stać się „produktem regionalnym”. **Produkty regionalne mogą dodatkowo podnieść atrakcyjność turystyczną powiatu.**

Turystyka w powiecie sztumskim jest bardzo słabo rozwinięta, baza hotelowa skromna, a gospodarstwa agroturystyczne nieliczne. **Samorządy lokalne w powiecie sztumskim aktywnie pozyskują pieniądze unijne na projekty zwiększające atrakcyjność turystyczną powiatu.** Planowana jest rozbudowa bazy hotelowej oraz szereg inwestycji, które zachęcą turystów do odwiedzenia tego powiatu.

Rozwój branży turystycznej w powiecie sztumskim jest szczególnie wart zainteresowania władz, gdyż jest to jeden z kluczowych czynników podnoszenia konkurencyjności tego obszaru. Sugeruje się zwrócenie uwagi na:

- **wspieranie małych przedsiębiorstw turystycznych** poprzez stworzenie skutecznych instrumentów finansowych, jak również zapewnienie dostępu do usług doradczych i szkoleń,
- **rozwój agroturystyki**, która stanowi element aktywizacji zawodowej mieszkańców wsi oraz dodatkowe źródło dochodu dla właścicieli gospodarstw rolnych,
- **podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu** (stworzenie zachęt dla inwestorów, zwiększanie kontaktów bezpośrednich z inwestorami, promocja powiatu, udział w imprezach międzynarodowych i krajowych),
- **poprawę sieci komunikacyjnej, połączeń drogowych, kolejowych**,
- utworzenie **systemu informacji turystycznej** prezentującej ofertę turystyczną powiatu, produkty regionalne, atrakcje kulturalne i sportowe,
- **podniesienie jakości usług turystycznych** - organizacja szkoleń dla kadry obsługującej ruch turystyczny, **poprawa znajomości języków obcych** czy umiejętności sprzedażowych,
- opracowanie **strategii promocji powiatu sztumskiego** jako elementu strategii rozwoju regionalnego, w celu wykreowania pozytywnego wizerunku powiatu,
- odpowiednią **promocję produktów regionalnych**,
- zwiększenie atrakcyjności turystycznej poprzez utworzenie tzw. **wiosek tematycznych** (wieś tematyczna to miejscowość, której rozwój jest podporządkowany konkretnemu pomysłowi np. w województwie zachodniopomorskim w miejscowości Podgórkki znajduje się Kraina Baśni i Zabawy, gdzie na odwiedzających czeka wizyta w Chatce Hanki

i Rumcajsa, Sierakowo Sławieńskie zaprasza do Wioski Hobbitów, Dąbrowa do Wioski Zdrowego Życia),

- zwiększenie wykorzystania funduszy unijnych dla rozwoju infrastruktury turystycznej powiatu.

Poszczególne gminy powiatu sztumskiego powinny współpracować ze sobą , aby zyskać silniejszą pozycję konkurencyjną, skuteczniej promować region, wzajemnie uczyć się i wymieniać informacje. Konkurencyjność danego obszaru jest determinowana przez innowacyjność całego regionu. Być może warto zastanowić się nad utworzeniem **klastra turystycznego**. W Polsce działa obecnie kilka takich klastrów: Małopolski Klaster Turystyczny, Bieszczadzki Transgraniczny Klaster Turystyczny, Dolina Wisłoki, Klaster Turystyki i Rozwoju Regionalnego „Słońce Regionu”, Klaster Turystyczny „Kryształ Europy”, Klaster LIPTOV – Stowarzyszenie Turystyczne”.

Biorąc pod uwagę specyfikę powiatu i pożądane kierunki rozwoju (turystyka, agroturystyka, produkcja ekologicznej żywności), aktualna oferta edukacyjna szkół odpowiada potrzebom regionu - kształcenie w takich zawodach jak: technik agrobiznesu, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik rolnik, technik obsługi turystycznej, technik organizacji usług gastronomicznych, kucharz małej gastronomii, kelner. Natomiast, z analizy przewidywanego napływu absolwentów ze szkół powiatu sztumskiego w 2010 r., wynika, iż w tym roku nie będzie absolwentów w takich zawodach jak organizator obsługi turystycznej, organizator usług gastronomicznych, organizator usług hotelarskich czy rolnik produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Do najbardziej deficytowych zawodów w powiecie sztumskim należą: opiekunka środowiskowa, funkcjonariusz służby penitencjarnej i pracownik biurowy. Absolwenci 2010 r. nie zaspokoją potrzeb rynku w tym zakresie, gdyż wśród uczniów kończących w tym roku szkołę nie będzie osób w tych zawodach. Zawodami najbardziej nadwyżkowymi w powiecie sztumskim są natomiast: asystent ekonomiczny, technik mechanik i cieśla. W 2010 r. wśród absolwentów sztumskich szkół będzie 30 osób w zawodzie asystent ekonomiczny i 10 osób w zawodzie technik mechanik. Istnieje ryzyko, że osoby te nie znajdą pracy w swoim zawodzie. **Szkoły w powiecie sztumskim powinny dążyć do większego dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb aktualnego i przyszłego rynku pracy. Konieczne jest badanie losów zawodowych absolwentów oraz ścisła współpraca z pracodawcami w regionie.**

Analiza zasobów ludzkich na terenie powiatu sztumskiego wskazuje na problem, przed jakim stoją nie tylko regiony naszego kraju, ale cała gospodarka Polski oraz większość rozwiniętych gospodarek Europy Zachodniej. Faktem oraz jednocześnie niepodważalnym problemem naszej przyszłości jest „starzejące się społeczeństwo”. Jak zostało podkreślone w opracowaniu, wzrasta w ostatnich latach również na terenie powiatu sztumskiego, procentowy wskaźnik udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności tego regionu. Starzenie się społeczeństwa wiąże się m.in. ze **zwiększonym zapotrzebowaniem na specjalistyczną opiekę medyczną i zawody takie jak opiekunka środowiskowa, opiekun medyczny, opiekun w domu pomocy społecznej czy asystent osoby niepełnosprawnej.**

W analizowanym regionie ponad 40% ogółu pracujących związanych jest z sektorem usług, co trzecia osoba zatrudniona jest w sektorze przemysłowym lub rolniczym. Długookresowa

analiza zatrudnienia w powiecie wskazuje na spadek zatrudnienia w sektorze rolnictwa i handlu i jego wzrost w sektorze przemysłowym. Zatrudnienie w sektorze przemysłowym wzrosło w badanym okresie w powiecie sztumskim aż o 44%.

Pomimo tych, jakby się mogło wydawać pozytywnych tendencji, jakie obserwowane są w powiecie sztumskim, w całym objętym analizą okresie występuje na tym obszarze bardzo wysoka stopa bezrobocia rejestrowanego. Nominalna wysokość stopy bezrobocia - zarówno w odniesieniu do danych wojewódzkich, jak również ogólnopolskich powinna budzić istotny niepokój.

Zastanawiające jest również zjawisko pogłębiającej się dysproporcji w poziomie zatrudniania mężczyzn i kobiet. W całym województwie oraz w kraju udział kobiet w strukturze zatrudnienia systematycznie rośnie. W powiecie sztumskim w latach 2004-2008 poziom zatrudnienia kobiet wahał się w granicach 49-51%, natomiast w 2009 r. wskaźnik ten spadł do poziomu 46%. Aktywizacja kobiet na rynku pracy jest zadaniem niezwykle trudnym ze względu na dodatkowe bariery wchodzenia na rynek pracy wynikające z różnorodności ról społecznych, które kobiety pełnią. Istotna może być w tym zakresie **rola organizacji pozarządowych, które powinny oferować kobietom wsparcie edukacyjne, informacyjne, pomoc doradców zawodowych i psychologów.**

W powiecie sztumskim podejmowane jest **wiele działań w obszarze energii odnawialnej**. Gmina Dzierżoń jest liderem w tym zakresie, a jej inicjatywy znalazły uznanie na szczeblu krajowym i międzynarodowym. Wykorzystaniem energii słonecznej dla celów grzewczych w budownictwie mieszkaniowym gmina Dzierżoń stara się zainteresować pozostałe gminy powiatu.

W zakresie spójności gospodarczej sytuacja w powiecie sztumskim jest bardzo różna. Pomędzy poszczególnymi gminami powiatu występuje zróżnicowanie poziomu gospodarczego, odmiennie kształtuje się sytuacja na lokalnych rynkach pracy. **Zapewnienie harmonijnego rozwoju powinno być priorytetem strategii rozwoju powiatu.**

Współpraca powiatu sztumskiego z innymi powiatami Dolnej Wisły w ramach tzw. **Obszaru Inwestycyjnego Dolnej Wisły** powinna skupiać się na tworzeniu **subregionalnego rynku pracy oraz wspólnej strategii przyciągania inwestorów.**

Reasumując, przedstawione w opracowaniu badania stanowią strategiczną diagnozę rozwoju powiatu sztumskiego ze szczególnym uwzględnieniem zmian zachodzących na tym obszarze w latach 2004-2009. Raport ten stanowi syntetyczny obraz potencjału zasobowego i instytucjonalno-biznesowego, jaki charakterystyczny jest dla gospodarki tego regionu. Wyniki raportu stanowią będą podstawę do dalszych badań.

Adresatami sformułowanych w ostatniej części opracowania wniosków i rekomendacji są uczestnicy lokalnej społeczności powiatu sztumskiego - przedstawiciele samorządu lokalnego i instytucji rynku pracy, pracodawcy oraz organizacje pozarządowe. Badania prowadzone przez IBnGR-GAB w ramach projektu „Wyprzedzić zmianę – Partnerstwo lokalne dla rozwoju powiatu sztumskiego” mają na celu dostarczenie decydom informacji nt. aktualnej sytuacji gospodarczej regionu i umożliwienie opracowania Strategii Zarządzania Zmianą Gospodarczą.

Spis tabel

Tabela 1.	Obszar powiatu w podziale na ha i km ²	8
Tabela 2.	Struktura użytkowania gruntów na obszarze powiatu sztumskiego [ha]	9
Tabela 3.	Liczba ludności wg ekonomicznych grup wieku w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [osoba]	10
Tabela 4.	Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według PKD w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]	19
Tabela 5.	Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według PKD w 2009 r. [jedn. gosp.]	26
Tabela 6.	Główne obiekty energetyczne w powiecie sztumskim	31
Tabela 7.	Wykorzystanie biomasy w powiecie sztumskim.	34
Tabela 8.	Elektrownie wodne w powiecie sztumskim	34
Tabela 9.	Elektrownie wiatrowe w powiecie sztumskim.	34
Tabela 10.	Technika w powiecie sztumskim i zawody, w których kształcą	42
Tabela 11.	Zasadnicze szkoły zawodowe w powiecie sztumskim i zawody, w których kształcą	42
Tabela 12.	Szkoły policealne w powiecie sztumskim i zawody, w których kształcą	43
Tabela 13.	Pracujący wg sektorów ekonomicznych w powiecie sztumskim w latach 2004-2008 [%]	48
Tabela 14.	Pracujący wg sektorów ekonomicznych w powiecie sztumskim w latach 2004-2008 [osoba]	49
Tabela 15.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg płci w latach 2004-2009 [osoby]	53
Tabela 16.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wieku na tle województwa pomorskiego w 2009 r. [%]	54
Tabela 17.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wieku w latach 2004-2009 [osoby]	55
Tabela 18.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia na tle województwa pomorskiego w 2009 r. [%]	56
Tabela 19.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w latach 2004-2009 [osoby]	56
Tabela 20.	Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r.[osoby]	59
Tabela 21.	Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w końcu 2009 r. wg wieku [osoby]	59
Tabela 22.	Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w końcu 2009 r. wg wykształcenia [osoby]	60
Tabela 23.	Wykaz zawodów, w których wpłynęło najwięcej ofert pracy w 2009 r.	60
Tabela 24.	Liczba ofert pracy zgłoszonych w roku 2009 wg rodzaju działalności	62
Tabela 25.	Wybrane projekty dofinansowane ze środków UE w powiecie	79
Tabela 26.	Priorytety Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2020	86
Tabela 27.	Analiza SWOT powiatu sztumskiego	87

Spis wykresów

Wykres 1.	Procentowy obszar powiatu sztumskiego w podziale na gminy	9
Wykres 2.	Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w Polsce, województwie pomorskim i powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]	13
Wykres 3.	Jednostki gospodarcze zarejestrowane w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 według sektorów własności (publiczny, prywatny) [jedn. gosp.]	14
Wykres 4.	Zmiana liczby spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego na tle liczby zarejestrowanych w powiecie sztumskim spółek handlowych ogółem w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]	15
Wykres 5.	Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych 0-9 os.) w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]	16
Wykres 6.	Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 10-49 os.) w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]	17
Wykres 7.	Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według klas wielkości (liczba osób zatrudnionych – 50-249 os.) w latach 2004-2009 [jedn. gosp.]	17
Wykres 8.	Podmioty gospodarcze w powiecie sztumskim według PKD w 2009 r. [%]	18
Wykres 9.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2008 [zł]	20
Wykres 10.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w powiecie sztumskim w latach 2004-2008 [mln zł]	21
Wykres 11.	Wartość brutto środków trwałych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w powiecie sztumskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2008 [zł]	22
Wykres 12.	Jednostki gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r. [%]	23
Wykres 13.	Jednostki gospodarcze zarejestrowane w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według sektorów własności (publiczny, prywatny) w 2009 r. [jedn. gosp.]	23
Wykres 14.	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r. [osoba]	24
Wykres 15.	Podmioty gospodarcze w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego według klas wielkości w 2009 r. [%]	25
Wykres 16.	Uczniowie i absolwenci w szkołach zawodowych powiatu sztumskiego w latach 2004-2009 r. [osoby].	44
Wykres 17.	Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [%]	47
Wykres 18.	Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [osoba]	48
Wykres 19.	Pracujący wg sektorów ekonomicznych w powiecie sztumskim w latach 2004-2008 [osoba]	49
Wykres 20.	Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w 2009 r. [%]	50
Wykres 21.	Pracujący w głównym miejscu pracy wg płci w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego w latach 2004-2009 [osoba]	50

Wykres 22.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sztumskim, woj. pomorskim i Polsce w latach 2004-2009 [w zł]	51
Wykres 23.	Stopa bezrobocia w powiecie sztumskim na tle województwa pomorskiego i Polski w latach 2004-2009 [%]	52
Wykres 24.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg płci w latach 2004-2009 [%]	53
Wykres 25.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wieku w 2009 r. [%]	54
Wykres 26.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w 2009 r. [%]	55
Wykres 27.	Zarejestrowani bezrobotni w powiecie sztumskim wg wykształcenia w latach 2004-2009 [%].	57
Wykres 28.	Struktura zarejestrowanych bezrobotnych w powiecie sztumskim w podziale na poszczególne gminy w 2009 r. [%]	58
Wykres 29.	Zarejestrowani bezrobotni w poszczególnych gminach powiatu sztumskiego wg płci w 2009 r. [osoby].	58
Wykres 30.	Zawody, w których zgłoszono najwięcej ofert pracy (15 i więcej)	61
Wykres 31.	Bezrobotni zarejestrowani w ciągu 2009 roku wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz ofert pracy zgłoszonych w 2009 r. (wybrane grupy)	65
Wykres 32.	Korzystający z noclegów turyści w powiecie sztumskim w latach 2004-2009 [osoby]	72

Spis rysunków

Rysunek 1.	Położenie powiatu sztumskiego w województwie pomorskim	6
Rysunek 2.	Gminy w powiecie sztumskim	7
Rysunek 3.	Położenie Sztumu na komunikacyjnej mapie Polski	28
Rysunek 4.	Schemat systemu Pętli Żuławskiej – rozwój turystyki	74
Rysunek 5.	Powiaty Dolnej Wisły	81
Rysunek 6.	Liczba ludności w powiatach Dolnej Wisły na tle liczby ludności w woj. pomorskim	82
Rysunek 7.	Pracujący w przemyśle i budownictwie w powiatach Dolnej Wisły na tle pracujących w woj. pomorskim	82
Rysunek 8.	Pracujący w powiatach Dolnej Wisły na tle pracujących w woj. pomorskim	83
Rysunek 9.	Bezrobotni w powiatach Dolnej Wisły na tle bezrobotnych w woj. pomorskim	83

Bibliografia

1. Dane GUS (Bank Danych Regionalnych), www.stat.gov.pl
2. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Sztumie, <http://pupsztum.mojbip.pl>
3. Dane Kuratorium Oświaty w Gdańsku, www.kuratorium.gda.pl
4. „Dzierzgoń. Nowa hala i centrum rekreacyjne za 5 milionów”, Anna Sztym, Dziennik Bałtycki, 17.09.2010 r.
5. Gminny Program Opieki nad Zabytkami „Program Ochrony dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy Dzierzgoń”, 2006-2009 r.
6. Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Sztumskim w 2009 r., Dzierzgoń, marzec 2010 r.
7. Monitoring Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych w Powiecie Sztumskim w 2009 r., Absolwenci szkół ponadgimnazjalnych, II część raportu, Dzierzgoń, sierpień 2010 r.
8. „Pętla Żuławska czeka tylko na decyzję resortu”, Piotr Piesik, Dziennik Bałtycki, 14.10.2010 r.
9. Pętla Żuławska – rozwój turystyki wodnej, Gdańsk 2008, www.wrotapomorza.pl/pl/turystyka/projekty/petla_zulawska
10. „Pierwszy inwestor zbuduje zakład w sztumskiej strefie”, Piotr Piesik, Dziennik Bałtycki, 4.10.2010 r.
11. „Pomorze: Pętla żuławska – żeglarki szlak na miarę XXI wieku”, Tomasz Chudzyński, Dziennik Bałtycki, 23.09.2010 r.
12. „Powiat sztumski. Biała Góra atrakcją turystów?”, Przemysław Szajner, Dziennik Bałtycki, 15.01.2010 r.
13. Powiatowy Program na Rzecz Zatrudniania i Spójności Społecznej w Powiecie Sztumskim na lata 2007-2013, Sztum-Dzierzgoń 2008 r.
14. Program Ochrony Środowiska dla powiatu sztumskiego na lata 2004 – 2011, Sztum 2004
15. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Dzierzgoń na lata 2004-2007 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2008-2011, Dzierzgoń 2004 r.
16. Program „Pętla żuławska – rozwój turystyki wodnej”, Województwo Pomorskie, Województwo Warmińsko-Mazurskie, Gdańsk 2008 r.
17. Program Rewitalizacji Miasta Sztum 2007-2013
18. Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sztumskiego
19. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego, lipiec 2005, załącznik do uchwały nr 587/XXXV/05 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2005 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego, <http://www.woj-pomorskie.pl>
20. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Dzierzgoń do 2015 r., Dzierzgoń 2000 r.
21. Strona internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, www.woj-pomorskie.pl
22. Strona internetowa Pomorskiego Regionalnego Funduszu Poręczeń Kredytowych <http://prfpk.pl>
23. Strona internetowa Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, www.strefa.gda.pl
24. Strona internetowa Regionalnego Towarzystwa Inwestycyjnego w Dzierzgoniu, <http://www.rti.softel.com.pl>
25. Strona internetowa Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.pl
26. Strona internetowa Ogólnopolskiego Katalogu Szkolnictwa, <http://szkolnictwo.pl/>
27. Strona Internetowa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, www.minrol.gov.pl
28. Strona internetowa Zakładu Aktywności Zawodowej w Sztumie, <http://www.zaszstum.pl>
29. Strony internetowe miast i gmin powiatu sztumskiego